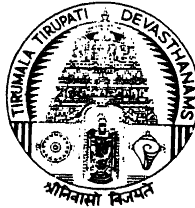
శ్రీ వేంకటేశాయ నమః

శ్రీ వైఖానస శాస్త్రోక్త

ధ్యాన ముక్తావళి

శ్రీ వైనతేయ భట్టాచార్య విరచితము

ప్రచురణ :

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

తిరుపతి

1998

DHYANA MUKTAVALI

by

Sri Vainateya Bhattacharya

T.T.D. Religious Publication Series No: 508

T. T. D. First Edition 1998

Copies : 1000

Price :

Published by :
Sri M. K. R. Vinayak, I.A.S.
Executive Officer,
T. T. Devasthanams
TIRUPATI.

Prnited at :
Vani Press
Vijayawada - 520 002
Andhra Pradesh

ముందు మాట

"ధ్యానముక్తావళి" అనే ఈ సంస్కృత గ్రంథం వైష్ణవ దేవాలయాల్లోని "మూల మూర్తులు" మొదలుకొని ఆ యా ఆవరణలలోని "పరివారదేవతల" వరకు గల వివిధ దేవాతామూర్తుల స్వరూప లక్షణాలను ధ్యాన శ్లోకాల రూపంలో పేర్కొంటున్నది.

ప్రసిద్ధ వైఖానస ఆగమ గ్రంథాల్లోగల ఆయా దేవతా స్వరూప విశేషాలను సేకరించి శ్రీ వైనతేయ భట్టా చార్యులవారు ఈ గ్రంథాన్ని పదిస్తబకాలుగా రచించారు. ఇది అర్చకులకు, ఉపాసకులగు భక్తులకేగాక శిల్పులకు కూడా ఉపయోగకరమైన గ్రంథం.

ఈ పుస్తకం మంజువాణీ ముద్రాక్షరశాల (ఏలూరు)లో 1912లో ముద్రింపబడింది. అరుదై, అలభ్యమైన ఈ గ్రంథాన్ని ప్రచురించడంలో సహకరించిన శ్రీమాడంబాకం కృష్ణస్వామి - శ్రీనివాస భట్టాచార్యులు (తి.తి. దేవస్థాన ఆస్థానపండితులు) గారికి, శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధినీ సభ వారికి కృతజ్ఞతలు.

M.K.R. వినాయక్ I.A.S.,
కార్యనిర్వహణాధికారి,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము

తిరుపతి
28.11.97

ఓం

శ్రీ విఖనస గురుభ్యోనమ :

శ్రీ శ్రీనివాసాయనమ :

❋ ధ్యానముక్తావళి ❋

పీఠిక

సహృదయులకు నమస్సుమములు,

ఈధ్యానముక్తావళి గ్రంథకర్త శ్రీ వైనతేయ భట్టాచార్యుల వారు. చోళమండల మందలి (తమిళనాడు) కంద్ర మాణిక్య అగ్రహారము వీరి జన్మస్థలము. పదునెనిమిదవ శతాబ్దమువాడని విమర్శకుల అభిప్రాయము. కృష్ణభట్టాచార్యులవారు వీరి పితృపాదులు. కృష్ణభట్టాచార్యులవారు శ్రీ వైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర పారంగతులు. శ్రీమన్నారాయణుడు గజేంద్రరాజవరదుడుగా ఆ అగ్రహారమున అవతరించినాడు. ఆచార్యులవారు అర్చారూపముగా అవతరించిన కరివరదుని పాదపద్మారాధకులు. కృష్ణభట్టాచార్య దంపతులు వారి ఆలయ మందున్న వేదాత్మయగు వైనతేయానుగ్రహముచే పుత్రుని బడసిరి. అందులకే ఆ బాలునికి వైనతేయుడని నామకరణము చేసినట్లు జనశ్రుతిగలదు.

వైనతేయ భట్టాచార్యులవారు విద్వత్కవి శేఖరులు. శ్రీ శాస్త్ర శిరోమణి. ఈ గ్రంథమందలి ప్రతి శ్లోకము వారి పాండిత్యమునకు వైఖానస ఆగమ శాస్త్ర ప్రావీణ్యతకును నిదర్శనముగా నిలిచినది. తండ్రిగారివలె వీరును గజవరదుని ఆరాధకులు. శ్రీ విఖనోమునీంద్రులు వారి శిష్యులైన భృగు మరీచి అత్రి కశ్యపులకు, ఆగమశాస్త్రమును అనుగ్రహించిరి. భృగ్వాదులు ఈ ఆగమ శాస్త్రమును విపులముగా విశదీకరించిరి. ఆర్షగ్రంథములుగా లోకమున ఖ్యాతి గాంచినవి. అర్చారూపముగా శ్రీమన్నారాయణుని అర్చించి జీవులు తరించుటయే ఈ ఆగమశాస్త్ర ముఖ్యాశయమని ఆర్షములు తెలుపుచున్నవి. సప్తప్రాకారములుగల దేవాలయము ఉత్తమోత్తమమైనదిగా ఆర్షములు వర్ణించినవి. ఆలయమందు, విమానమున, ప్రాకారముల యందు, ద్వారముల యందు వివిధ దేవతామూర్తులు ఆగమశాస్త్రమున చెప్పబడినారు. గర్భాలయమున భక్తులు ఇష్టము ననుసరించి అనేక ప్రధాన దేవతా మూర్తులు చెప్పబడినవి. సమస్త దేవతలతో విరాజిల్లు దేవాలయ ప్రవేశము ఒక దివ్యానుభూతిని కలిగించును. కలియుగ దైవమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరుని ఆనందనిలయ ప్రాంగణప్రవేశమే ఇందులకు ఒక చక్కని ఉదాహరణ.

ఆలయమందలి సమస్త దేవతలను ధ్యానించుటకు వారి రూపములు తెలిసి ఉండవలయును. ఆర్షములు శిల్ప శాస్త్రమునకు అనుగుణ్యముగా మూర్తిధ్యానములను

వివరించినవి. ఆర్షములందలి మూర్తుల వర్ణనలను ఆధారముగా ఈ కవి వర్యుడు పది స్తబకములలో సమస్తమూర్తుల రూపధ్యానములను మూడు వందల నలువది నాల్గు శ్లోకములలో ధ్యానముక్తావళి అను ఈ ముత్యాలహారమును సృష్టించి కరివరదునకు సమర్పించినాడు.

ఈ గ్రంథము మొదటగా 1912సం॥న ఏలూరు నందలి మంజువాణీ ముద్రణాలయమున ముద్రింపబడినది. రొంపిచర్ల భట్టర్ కోదండ రామాచార్య పాకయాజిగారు (అకులమన్నాడు) తిరువెంకటాచార్యులవారు (కొనకళ్ళ) ఉ.చ. శ్రీనివాసభట్టాచార్యులవారు లేఖన ప్రమాదములను పరిష్కరించిరి. ఉత్తర తాళ్ళపాక శ్రీనివాసాచార్యులవారు ఎంతో కృషి చేసి దీనిని ముద్రింపించిరి. భక్తులకు, శిష్యులకు అత్యంత ఉపయుక్తముగ ఈ ధ్యానముక్తావళి నిలచినది. గ్రంథములు ప్రస్తుతము లభ్యమగుటలేదు.

గ్రంథస్థ విషయము : ఈ గ్రంథమున పదిస్తబకములున్నవి. ప్రథమ స్తబకము వివిధ దేవతామూర్తుల రూపములను వివిధ వృత్తములలో మనోహరముగా వర్ణించినాడు. ద్రాక్ష కదళీ నారికేళాది పాకములతో వృత్తములు కొనసాగినవి. సందర్భము ననుసరించి వివిధ ఆర్షముల నుండి ప్రమాణములు ఉటంకింపబడినవి. మొదటి రెండు శ్లోకములలో గజేంద్రవరదుని రూపము, గజేంద్ర మోక్షము కనులకు కట్టినట్లు వర్ణింపబడినది. "గ్రాహగ్రస్తకరీన్ద్ర ముక్త కరుణా క్రన్దాను సన్ధాయినః" ఇది మొదటి శ్లోక ప్రారంభము. అటు గజేంద్ర రక్షణ, ఇటు సంసారమనెడి మొసలిచే పట్టుబడిన భక్తుని రక్షణ - ఇట్లు ధ్వని పూర్వకము సాగినవి. పిమ్మట ఒక గద్య రచింపబడినది. శబ్దార్థాలంకారములతో అత్యద్భుతముగా రచనసాగినది. గజేంద్ర మోక్షము అక్షర రూపమున ఈ కవి మనకు సాక్షాత్కరింపచేసినాడు. నలువది శ్లోకములలో వివిధ ధృవమూర్తుల రూపధ్యానములు, చతుర్నామములు వివరింపబడినవి.

ద్వితీయస్తబకము : గర్భాలయమందుండు ధృవమూర్తికి ఆవరణత్రయ దేవతలుందురు. వీరే పుష్పన్యాస దేవతలు. వీరల మూర్తి ధ్యానములు నామములు వివరింపబడినవి. "కృతే గోక్షీరవర్ణాభం, త్రేతాయాం కనక ప్రభం ! ద్వాపరే రక్తవర్ణంతు కలౌ చాంజన సన్నిభం" ॥ ధ్యానే కనకవర్ణస్తు పూజ్యోవిష్ణు స్సదా బుధైః ! బేరంతు శ్యామలం పూజ్యం కృతం విష్ణోర్బుధైర్మతం ॥ "ఇతివర్ణాధికారే"। ధృవమూర్తుల బేర వర్ణములు యుగరీత్యా వర్ణింపబడినవి. ఈ ఆర్షము ప్రస్తుతము లభించుట లేదు. ఈ కవి ఎంతో శ్రమించి వివిధ ఆర్షముల ప్రమాణములు అందించినందులకు మనము ఋణపడి యుంటిమి. శిలాబేరము ఏ వర్ణమునందున్నను కనకవర్ణముగానే ధ్యానించవలయును.

ఇట్టి విశేష ప్రమాణములు ఈ గ్రంథమున అనేకములు కానవచ్చుచున్నవి. ఈ స్తబకమున ముప్పది శ్లోకములున్నవి.

త.స్త : పంచబేరములలో కౌతుక బేరము ప్రధానమైనది "అర్చనార్థంతు కౌతుకమ్" ఈ బేరమునకు గల ఆవరణ త్రయ పుష్పన్యాస దేవతామూర్తుల ధ్యానములు నామములు చెప్పబడినవి. గర్భాలయ భిత్తి పార్శ్వదేవతల రూపధ్యానములు నామములు ఇరువది రెండు శ్లోకములలో వర్ణింపబడినవి.

చ.స్త : ఆలయద్వార దేవతల ద్వారపాలకుల విమాన పాలకుల సప్తమావరణలకు గల ద్వారపాలకుల మూర్తి ధ్యానములు నామములు నలువది శ్లోకములలో వర్ణింపబడినవి.

పం.స్త : ఇందుముప్పది మూడు శ్లోకములున్నవి. ఆలయ ద్వితీయ తృతీయ ఆవరణమందలి దేవతామూర్తుల స్థానములు రూపధ్యానములు గలవు. ద్వితీయ ఆవరణమున నవగ్రహములు, తృతీయ ఆవరణమున గంగాది పుణ్యనదుల మూర్తులు దుర్గాది స్త్రీ మూర్తుల ధ్యానములు గలవు.

ష.స్త : ఆలయ చతుర్థ ఆవరణ దేవతామూర్తుల ధ్యానము లున్నవి. ప్రధానముగా చతుర్వేద మూర్తులు వర్ణింపబడినవి. ఇందు పదియారు శ్లోకములున్నవి.

స.స్త : ఆలయ పంచమావరణ దేవతామూర్తి ధ్యానభేదములు నలువది నాల్గు శ్లోకములలో వర్ణింపబడినవి. బ్రహ్మాణ్యాది సప్త మాతృకలు, జయాది అష్ట అప్సరసలు, సప్తరోహిణులు, భృగ్వాది సప్త ఋషులు, వత్సరములు, పంచప్రాణములు, సప్తమరుత్తులు శతరుద్రులు, ఏకాదశరుద్రులు, ద్వాదాశాదిత్యులు - వీరి స్థానములు, మూర్తిధ్యానములు నామములు గలవు.

అ.స్త : ఆలయ షష్ఠి సప్తమ ఆవరణల యందుండు తుంబుర, నారద, కిన్నరాది మూర్తుల ధ్యానభేదములు ఇరువది అయిదు శ్లోకములలో వివరింపబడినది.

న.స్త : ఇందు డెబ్బది శ్లోకములుగలవు. దశావతార మూర్తుల వివరణ గలదు. పృథగాలయ లక్ష్మీ, గోదా దేవతా మూర్తుల రూపధ్యానములు గలవు.

క్రియాధికారమందలి దశావతార మూర్తులను ప్రమాణములను వివరించి ఆ మూర్తులకు రూప ధ్యాన భేదములను శిల్పులకు గూడ సుబోధకముగా వివరింపబడినవి.

ద.స్త : ఆదిమూర్తి ధ్యానము, మానుష దైవిక వాసు దేవమూర్తుల హయగ్రీవమూర్తి ధ్యాన భేదములు ఇరువది మూడు శ్లోకములలో వైనతేయ భట్టాచార్యులవారు మూర్తి ధ్యానములను వర్ణించి సప్తప్రాకారవిలసిత దేవాలయ సమగ్ర స్వరూపమును అక్షరరూపముగా సాక్షాత్కరింప చేసిరి. ఈ సాహిత్యాగమాచార్యునకు సహస్ర ప్రణామములను సమర్పించుకొనుచున్నాను.

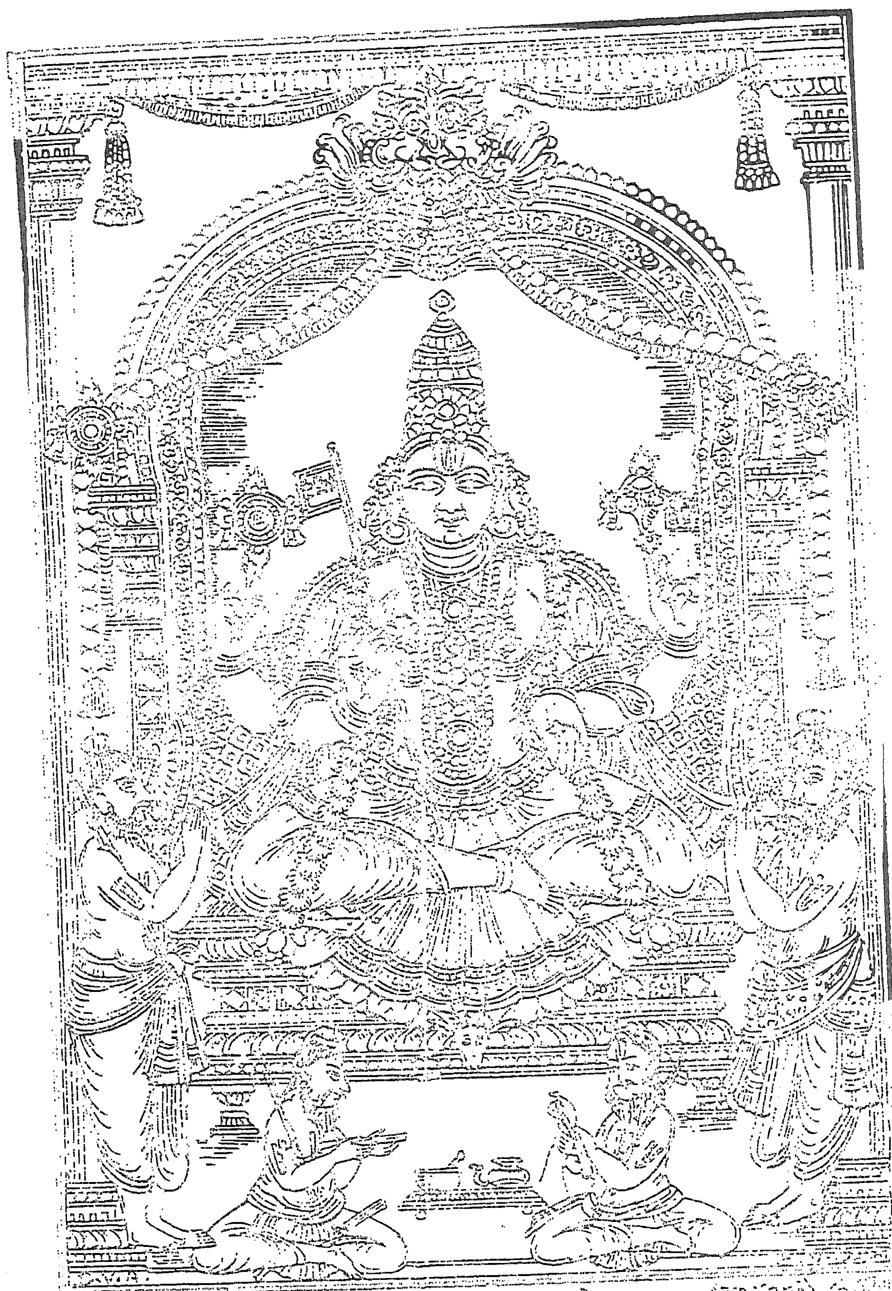
'బాలానాం బోధనార్థాయ ధ్యానం కించిత్ప్రదర్శితం
అధికారేషు సర్వేషు సన్తి ధ్యానాని కోటిశః ॥

ఈ శ్లోకముతో ధ్యానము పూర్తి అయినది. పెద్దలకొరకు వీరు రచించినచో ఎట్లుండెడిదో చదువరులే గ్రహింతురుగాక.

ఈ గ్రంథముద్రణ చేబట్టిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారికి మరియు (T.T.D) ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్, M.K.R వినాయక్ I.A.S. గారికిని, T.T.D. ట్రస్టు బోర్డు సభ్యులకును కృతజ్ఞతలు తెలుపుకొనుచున్నాను. ఈ గ్రంథ ముద్రణకు సహకరించిన శ్రీ N.S. రామమూర్తి, ఎడిటరుగారికిన్నీ వైఖానస ఆగమశాస్త్ర పండితులు శ్రీమాన్ M.K. శ్రీనివాసభట్టాచార్యులవారికి, పండిత శ్రీమాన్ దీవి వెంకట రామచార్యులవారికి, పండిత శ్రీమాన్ విఖనస భట్టాచార్యులవారికి హృదయ పూర్వక అభినందనలు. ముద్రింపబడి ప్రస్తుతము లభ్యముగాని ఆగమ గ్రంథముల పునర్ముద్రణకు అముద్రిత గ్రంథమాతృకలను వివిధ ప్రాంతముల నుండి తెప్పించి ముద్రింపించుటకు నిర్విరామకృషి సల్పుచు,పండితులను ప్రోత్సహించుచు, శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభ ఆశయసిద్ధికి పాటుబడుచు విఖనస ఆశ్రమమును దాతల ఆశయసిద్ధికి అనుగుణ్యముగ తీర్చిదిద్దుచు, సంఘీయుల ప్రశంసలకు పాత్రుడై కార్యదర్శిగా పనిచేయుచున్న శ్రీమాన్ దీవి విఖనసాచార్యుల వారికి అభినందన శతములు తెలుపుకొనుచున్నాను.

ఇట్లు
విద్వజ్జన విధేయుడు
నల్లూరు — **'ఆగమప్రవర' దీవి కృష్ణస్వామి అయ్యంగారు**
4.12.97 — శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాలా సంపాదకులు

వివరణ

(భృగుః) (అత్రిః) (విఖనసాచార్యః) (కాశ్యపః) (మరీచిః)

విషయానుక్రమణికా ॥

శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః !

ధ్యాన ముక్తావళ్యాం

ప్రథమస్తబక ప్రారంభః

గ్రాహగ్రస్త కరీన్ద్రముక్తకరుణా క్రన్దాను సన్ధాయినో
యస్య త్రస్యదశేషమర్ధ విరతద్యూతస్య లక్ష్మ్యాఃపురః ।
నిర్యచ్చక్ర నికృత్త నక్ర రుధిర ప్రాగ్భారనిర్వాపితః
క్రోధాగ్నిఃకిల దృష్టనగరీ నాథం తమీడే హరిమ్ ॥ ౧ ॥

కరతల వినిష్క్రామ చ్చక్రావపాతపటత్పట త్రుటిత
విలు ఠన్నక్రగ్రీవా వినిస్రుతశోణితై ః ।
నిజగజ ఘనశ్రేణీ విద్యుత్ప్రకాశవిమోహకృద్ద్వి
రద వరదః పాతు శ్రీదృష్టరత్న పురీపతి ః ॥ ౨ ॥

గద్యం ॥ శ్రీమత్యత్రచ దృష్టరత్ననగరే పవిత్ర నిజపద కమల పరిపూజనాయ దిననాథ మయూఖకృత వికాసాని, కాసార మధ్య మధ్యాసీనాని, బిస ప్రసూనాని, సాదరమపిచేతు, మమ్భసామన్త మవతరతః, కుమ్భిరాజస్య నక్రజపగృహీత చరణతయా కించి దప్యవస్పన్దితు మక్షరస్య రక్షమామాది ప్రభాపవిష్ట మ్భిత ద్వారనిష్ఠ జయవిజయా వా కృష్ట గమనకారణం ససమ్భ్రమోత్థాన ముఖరమంజీర రమాముఖ మహిషీతతి కృతానుసరణం చారణజన స్తోమ స్తూయమాన పావనస్తవ మస్తత్వ గన్ధర్వగణ సమారబ్ధ వల్లకీవాదనం విద్యాధర వధూ మధురాధర వినివేశిత వంశనాళ మరాళ సమారమ్భ స్ఫురద్వార రమ్భోరూప విభ్రమవాద్యమాన బహువిధాతోద్యమన్వంచిత హేతిపఙ్క్తేపి దృగన్త సన్దర్శన సమాహూత సుదర్శనాబ్జం, త్వరమాణ సమ్భ్రాన్త ఫణిరాజ ఫణామణ్డలానుపలబ్ధ మణిమకుటోర్ధ్వభాగం, కృతానుగమన సమాహిత కిఙ్కర సమర్పిత మణిపాదుకా నభిముఖ పదపఙ్కజ, మశంకిత నిర్గమస్ఫురమాణ విష్వక్సేన కరకశాభిఘాత భీత విధిభవాద్యమరవర్గం, భర్గ నిష్ఠ భగవన్, పద్మాసననిష్ఠ పద్మలోచన, పురుహూత నిష్ఠ పురుషోత్తమ, యక్షరాజనిష్ఠ పక్షిరాజరథ, వరుణనిష్ఠ కరుణానిధే, కృతాన్త నిష్ఠతాన్త బాన్ధవ, గభస్తిమన్నిష్ఠ గరుడధ్వజ, శీతాంసునిష్ఠ శ్రీవత్సలక్షిత, స్వామిన్ననుగృహాణేతి గీర్వాణ ప్రమాణవచన నివేదనావకాశానుపలమ్భ విరమిత దౌవారిక సంరమ్భ మాధావన్నేవ, స్కన్ధతలావలమ్బిత మణిగణారుణ ఫణిఫణాభూషణ మూల భగవన్నితి, పరిక్రన్దిత మాకర్ణ్య తూర్ణబద్ధ నిర్ధూత ద్యూత విహార సముద్ధాన పరిభ్రాన్త

దేవాబ్రహ్మమహేశ వాసవమరుద్వహ్న్యర్కచన్ద్రాదయో
యస్యాజ్ఞాం పరిపాలయన్తి వినతామూర్ధ్నానమోవాకినః ।
సత్యానన్ద చిదుజ్జ్వల ప్రకృతయే సర్వాధిపత్యస్పృశే
తస్మైప్రాఞ్జలిరస్మి దాశరథయే శ్రీ జానకీ జానయే ॥ ॥ ౩ ॥

నిర్భిద్యాపిరణే కబన్ధమసినా నిశ్శేషగీతౌజసం
విచ్ఛిద్యాపి శరేణలబ్ధయశసం పత్నీ ప్రసూమే ఖలాం
హత్వా పుణ్యజనానపి త్రిభువనే సద్భిస్సమభ్యర్చితం
ధ్యాయామో హృదిదృష్ట రత్ననగరీ నాథంగిరాం సిద్ధయే ॥ ౪ ॥

శ్రుతీనా ముత్తంస స్రజముపగత స్త్రైణవపుషం
కదా చిద్ధ్యాత్ౄణాం కరపదయుతాం కల్పలతికాం ॥
దయామే వోదగ్రాం దశముఖ విజేతు స్తనుమతీం
జగద్వృశ్యామీడే జనక సుకృతానాం పరిణతిం ॥ ౫ ॥

శ్రీమద్వైఖనసం వన్దే మరీచిం కశ్యపం భృగుమ్ ।
అత్రించ జనకంకృష్ణం వైఖానస శిరోమణిమ్ ॥ ౬ ॥

దృష్టరత్న పురీస్థోహం వైఖానస పరిశ్రమాత్ ।
ధ్యానముక్తావళిం వచ్మి వైనతేయో యథామతి ॥ ౭ ॥

పయోధికన్యకం పాణిపల్లవాసంచిత పీతాంబరప్రాంత మతిక్రాన్త శుద్ధాన్త చర పరిచారికా కరకమల ప్రదాన మాప్రపదీన మౌక్తికాదామ త్రుటిన విశీర్యమాణ మణిగణ పరిష్కృత నీలోపల కుట్టిమం హృదయాభోగ విస్రస్త కౌస్తుభవేగ విలుంఠన పతిత వరమాలిక, మాలిఖిత ప్రతిమాకృతి రమాచేటీ జనాలక్షిత పదారవింద విన్యాస మనన్య సాధారణ మదృఢబన్ధ కౌశేయ పరికరం, నిర్ఘృష్టభర్మ రుచిరం పన్నగారిపక్ష యుగమధ్య మనధిరుహ్య దైత్యజన దుస్సహపాతేన చక్రేణ వినిర్భిద్య నక్రవరం, తదీయ తనుగర్భనిర్భర నిస్సరద్రుధిర మిషేణ సన్ధ్యా రాగేణ మదదారణ మన్థకార నికరమివ పరిసరే సంయోజయన్ ససంభ్రమాపత దభ్ర విభ్రమవతీ కరతలవిముక్తా నల్పకల్పద్రుమ కుసుమాభి వృష్టః సంరక్షణ ప్రహృష్ట నిజభక్త ప్రకర ప్రస్తుత స్తుతిదత్త నిత్యసన్నిధాన వరప్రసాదో గజేన్ద్రవరద ఇతి జగతి గీయమానో మానవజన సుకృత పరిణామతః కరుణా పయోధిః హరిరద్యాపి నిరవద్యాకృతి స్సన్నిధత్తే ॥

త్రేధాస్థానక మాసనం శయన మిత్యేవం ధృవంబేరకం
యౌగం భౌగ మథాభిచారిక మధో వైరం చతుర్ధాపృధక్ ।
యౌగం యోగఫలేచ్ఛురర్చతుహృది ధాయేచ్ఛ భోగోత్సకో
భాగం వైరమధైష వీర్యఫలకాంక్ష్యన్యజ్జిగీషనరీన్ ॥ ॥ ౮ ॥

* యోగస్థానకం *

స్థానక యోగస్యధ్యానం

సస్యశ్యామనిభం చతుర్భుజయుతం శంఖారి హస్తంకటీ
దేశాలంబిత వామహస్త మభయం హస్తాన్తరే బిభ్రతం ।
సర్వైరాభరణై ర్విరాజిత తనుం పీతామ్బరాచ్ఛాదితం
యోగావస్థ మనుస్మరామి హృదయే విష్ణుం కృపాసాగరం ॥ ॥ ౯ ॥

దేవస్య దక్షిణే ఇళాయాః

అధిష్ఠితాం భూతల మేకజానునా
శ్యామాం భజేత్కాఞ్చన నూపురాఙ్క్షికాం ।
గృహీత పుష్పాఞ్జలి మాదరాన్ని జంపతిం
నమస్తీం కుసుమామ్బరామిళామ్ ॥ ॥ ౧౦ ॥

వామే మార్కండేయస్య

వామే నైవోత్కుటిక ముషితం జానునా దక్షిణేన
త్వధ్యాసీనం మకుటిత జటామండలం విద్రుమాభం ।
ధ్యాయేత్పుష్పాఞ్జలి ముపదయన్ భక్తిమాలక్ష్య దేవం
మార్కండేయం కటితటలసద్వల్కలం సాక్షమాలం ॥ ॥ ౧౧ ॥

"కుడ్యకౌతుకయోర్మ ధ్యే త్విళాపుణ్యౌ సమర్చయేత్ ।
దక్షిణేభిత్తి మాశ్రిత్య బ్రహ్మాణంచ విలేఖ యేత్ ॥
వామేశఙ్కర మాలిఖ్య తత్త ద్వర్ణ సమాయుతం ॥
ఇతిఖిలే ॥

బ్రహ్మణః

చతుర్భుజం హేమరుచిం వహంతం
సదక్షమాలాంచ కమ ణ్డలుంచ ॥
ఉదఙ్ముఖం కట్యవలమ్బి హస్తం
బ్రహ్మాణమీడే కలితా భయంతం ॥ ౧౨ ॥

శంకరస్య

మృగపరశ్వధ ధారిణ మాశ్రయే -
దభయ క ట్యవలమ్బి కరం సితం !
స్థితమవేక్ష్య దిశం ఖలు దక్షిణాం -
ధృత చతుర్భుజ మేవహిశఙ్కరం ॥ ౧౩ ॥

* భోగస్థానకం *

స్థానక భోగస్య

చతుర్బాహుః శ్యామద్యుతి రభయ భృద్దక్షిణ -
కరోదధచ్చక్రం శఙ్ఖం కనకమయ భూషోజ్వల వపుః।
కరం వామం కుర్వన్ తులితహరి కర్ణం కటితటే -
హృదిధ్యేయోదేవస్సమతల నివిష్టాంఘ్రియుగళః ॥ ౧౪ ॥

యద్వా !
దక్షా దక్ష కరద్వయే ఽరిజలజౌ బిభ్రత్పునర్దక్షిణే ఽ
భీష్టం వాప్యభయం కటేతదితరం కుర్వన్ హరేః కర్ణవత్।
యద్వా ఽస్మిన్వర ముద్వహన్ సమహా పీఠార్పితాఙ్ఘ్రిద్వయ
స్స్వర్ణా భరణ శ్చతుర్భుజయుతః శ్యామోస్తు దేవో హృది ॥ ౧౫ ॥

* దేవస్య దక్షిణే శ్రియః *

విష్ణోర్దక్షిణతః ప్రవాళరుచిరాం దేవీం శ్రియం భావయే
త్కించి త్కుంచిత వామపాద కమలాం సుస్థాపితాన్యా ఙ్ఘ్రికాం
పద్మం దక్షిణ పాణినాచ దధతీం వామం ప్రసార్యస్థితాం
పాణిం వల్లభ మాదరేణ కిమపివ్యాలోక మానాం దృశా ॥ ౧౬ ॥

వామే మహీదేవ్యా :

ఆదక్షిణ కరస్ఫురత్కు వలయాం శుకశ్యామలాం-
తతేతర కరామ్బుజాం కిమపిలీక్షమాణాంహరిం ॥
ఆసవ్యమవ కుంచితం చరణ మాదధానాం పదం-
తదస్యమపిసుస్థితం హృదిభజే హరిణ్యా హ్వాయాం ॥ ౧౬ ॥

"దేవ్యోర్హస్త పాదౌ విపరీతౌ వాకారయే దితి మరీచి :"

*** దక్షిణే మార్కణ్డే యస్య ***

యథాసరోజాంచిత వామహస్తం దక్షణోరౌ నిహితాన్య హస్తం ।
విశేషణైః ప్రాగుదితై స్తథాన్యైర్యుక్తం స్మరేత్పుణ్య పదాభిధేయం॥ ౧౭ ॥

"బ్రహ్మణ : పూర్వవత్"

వామేభృగో :

ఆసీనో దక్షిణేనోత్కుటి కరచనయా జాను నా ౽న్యేన భూమౌ-
వామం వామే నిజో రౌ కరమితరకరస్థార విన్దో నిధాయ ।
దేవం సంప్రేక్ష్య భక్తి ప్రణహిత హృదయో జాటమాలా-
కిరీటోయద్వాధ్యేయః ప్రసూనాఞ్జలి కలితకరో భృగ్వభిఖ్యోమునీన్ద్ర : ॥
॥ ౧౮ ॥

"శంకరస్య పూర్వవత్"

*** వీరస్థానకం ***

శంఖ్ఖ చక్రగదా యుక్తం వీరమార్గేణ కల్పయేత్ ।
నిరాయుధ కరం దేవం విరహం పరికల్ప యేత్ ॥
"ఇతి క్రియాధికారే"

స్థానక వీరస్య :

విష్ణు : శ్రీవత్సవక్షాముఖకర పదదృగ్రక్తవర్ణో ౽రి-
శఙ్ఖభిభ్రత్ఫుల్లామ్బుజస్థః కనకమకుట కేయూర హారాది భూష : ।
ప్రాలమ్బం యజ్ఞసూత్రం దధదమరసుతః కీరపింఛామ్బరో ౽
న్యాన్స్య ప్రర్కట్యాపసవ్యం వరమితరకరే బిభ్రదభ్ర ప్రభాభ : ॥ ౨౦ ॥

వీరమేవం ప్రకుర్వీత సర్వాభరణ సంయుతం ।
దేవీభ్యాం వర్జయిత్వాతు మునిభ్యాంచ వివర్జితం ॥

ఇతి ఖిలాధికారే ।

*** ఆభిచారిక స్థానకం ***

స్థానకాభిచారికస్య :

శుష్కం శ్యామామ్బర మథతమోరూపిణం శష్కవక్త్రం-
ధూమ్రజ్యోతిర్వలయిత తనుం దేవమూర్ధ్వాక్షి యుగ్మం ।
తిర్యక్చక్రం భుజయుగ యుతం వా చతుర్బాహుకం వా
ధ్యాయేద్బ్రహ్మ ప్రముఖ దివిష ద్వర్జితం చాభిచారే ॥ ॥ ౨౧ ॥

"శఙ్ఖం చక్రం వినాకుర్యా త్కేషాంచిత్పక్షముచ్చ్యతే" ।ఇతిఖిలే ॥

*** యోగాసనం ***

ఆసనయోగస్య :

శ్వేతామ్భో జగతం జటాల మకుటం పీతామ్బరం పాణ్డరం
చోర్ధ్వస్థాపిత దక్షిణాంఘ్రిక మధొవిన్యస్తవామా ంఘ్రి కం ।
ఈషన్మీలిత లోచనం ధవళరుగ్వస్త్రోత్తరీయం చతు
ర్బాహుం చక్రధరాఙ్కమాభరణినం శ్వేతోపవీతంభజే ॥ ॥ ౨౨ ॥

"ఇళా పుణ్యార్చితం యత్తు యోగాసన మిహోచ్యతే ।
స్థానం పూర్వోక్త ముద్దిష్టం యోగాసన విధానతః ॥ఇతిఖిలే॥

*** భోగాసనం ***

ఆసనభోగస్య ।

శ్యామం సింహాసనస్థం దధతమతి నతం దక్షిణాంఘ్రితదన్యం
బిభ్రాణం కుంచితం స్వంకటికృత మృగరాట్కర్ణవద్వామహస్తం
శఙ్ఖంచక్రం దధానం భయహతి వరకృద్దక్షహస్తంచతుర్థో
ర్వ్యక్తం కేయూరహార ప్రభృతి బహువిధా కల్పమీడే ముకున్దమ్॥ ౨౩ ॥

దక్షిణే శ్రీ దేవ్యాః ।

వామేనామ్బురుహం కరేణ దధతీం విష్ణోస్థితాం దక్షిణే
వామం సుస్థితమేవ పాదమపరం కించి ద్వితత్యస్థితం ।
పాణిం దక్షిణ మాతతం విదధతీం సన్తప్తహేమ ప్రభాం
భద్రాయ శ్రియమాశ్రయే భగవతీం నానావిభూషోజ్వలాం ॥ ॥ ౨౪ ॥

వామే మహీదేవ్యాః

వన్దే దక్షిణ పాణినా కువలయం పుల్లం సమంబిభ్రతీం
కుర్వాణాం వితతం కరం తదితరం వ్యాలంబ్యవామాంఘ్రికం ।
శ్యామాభాం హరిణీం తదన్యచరణం సుస్థాపయన్తీం హరే
ర్నిత్యం పార్శ్వముపేయుషీం ప్రణమతాం కల్యాణసన్ధాయినీమ్॥ ౨౫ ॥

"భృగు మార్కణ్డేయ బ్రహ్మరుద్రాశ్చ స్థానక భోగవత్"

*** వీరాసనం ***

ఆసనవీరస్య :

భద్రే సింహాసనస్యోపరి విమలతరే పద్మపీఠేధవామం
పాదంత్వాకుంచ్య కించిత్తదితర మధికం తత్సితం వా ప్రసార్య
దోర్భ్యాం శఙ్ఖంచ చక్రం దధత మభయదం దక్షిణం సింహకర్ణం
వామం హస్తం ప్రవాళ ద్యుతి మసిత తరాచ్ఛాదనం వీరమీడే ॥౨౬।

*** ఆభిచారికాసనం ***

ఆసనాభిచారికస్య !

నీలాభంహృది వేదికాసన గతం ధ్యాయే ద్ద్విబాహుం చతు-
ర్బాహుం వా తమసాగుణేన కలితం నీలాంబరాలంకృతం ।
ఆకాశోన్ముఖ లోచనం విరహితం దేవ్యాదిభిః కేవలం
ప్రాగ్వత్పాణి వదాయు ధాన్విత మరివధ్వంస సంసిద్ధయే ॥ ౨౭॥

*** యోగాసనం ***

యోగాసనస్య :

దక్షం న్యస్యో పధానే నిజకర మథ వోద్ధృత్యమౌళ్యంఞ్చలాన్తం
దీర్ఘీకృత్య ప్రకుంచ్యాపర ముపరిలసత్కూర్పరం వాంధ కట్యాం ।
న్యస్యోరౌవా ప్రసార్యాధిశయన తతక్షాంఘ్రి రన్యం నికుంచ్య
ప్రోన్మీల ద్దృష్టి రూఢా భరణతతి రవేచ్ఛ్యామ పీతో దక్షాంఘ్రి ద్విబాహుః ॥౨౮॥

*** నాభిపద్మస్థ బ్రహ్మా ***

నాభిపద్మస్థిత బ్రహ్మణ ః ।
తన్నాభీపద్మకోశస్థితిరుదిత జటామణ్డల ః స్వర్ణవర్ణ ః
పుష్పాచ్ఛాదోపవీతోత్తర పటసహిత ః కుణ్డికామక్షమాలాం ।
బిభ్ర ద్బ్రహ్మాసనస్థ ః కనకమయలస ద్భూషణస్త్వైకవక్త్రో
ధ్యేయో బ్రహ్మాసుకట్యాం నిదధదపి కరం వామమాలోడ్యచాన్యం॥౨౯॥

*** తల్పీ భూత శేషః ***

శేషస్య :
త్రిశ్చక్రీకృత భోగమంచ సులభస్యాపస్య శౌరేః పదే
వాలంన్యస్య తదుత్తమాఙ్గమకుటా దూర్ధ్వం ఫణైః పఞ్చభిః ।
మాణిక్యద్యుతిమణ్డల స్ఫురిత దిక్కోణైర్యుతం దంష్ట్రిణం
శంఖ స్వచ్ఛతనుం నమామి శిరసా శేషం గిరా మీశ్వరం॥ ॥ ౩౦ ॥

"అనంతస్య ఫణపార్శ్వే ఽర్చనం కుర్యాత్"
"అనంతాయ, నాగరాజాయ, సహస్రశీర్షాయ, విష్ణుసఖాయ ॥

*** భిత్యాసీనో బ్రహ్మా ***

దక్షిణ భిత్తౌ బ్రహ్మణ : ।
సావిత్రీ పతి ముత్తరాముఖ మహం రుక్మాభమబ్జాసనం
చైత్రేమాస్య భిజిద్భవం సితగరుధ్యానం చతుర్వక్త్రకం ।
తంబ్రహ్మాణము బీజమాత్త సుజటా మౌళిం భజామ్యాదరా-
దక్ష ప్ర గ్వరదా భయాత్త కలశీ పాణిం భజత్కుండికం॥ ॥ ౩౧ ॥

*** తథాశంకర ః ***

వామభిత్తౌ శంకరస్య :
అగ్న్యాభం వరదాభయేణ విలసద్ధస్తం మబీజం శివం
పిఙ్గాక్షత్రి తయాన్వితం శశికలా మౌళిం యమాశేముఖం ।
ఆసీనం వృషపత్ర కేతనమహం వన్దే సహస్యోద్భవం
రుద్రరేక్ష సుతరక్షు చర్మవసనం తం పార్వతీ వల్లభం ॥ ॥ ౩౨ ॥

* భోగశయనం *

భోగశయనస్య ।

శ్యామం చాప సమాఙ్గ మర్ధ శయనావిష్టం కరం దక్షిణం
కోటీరాభి మృశం ప్రసుప్త మథవాన్యస్యోప ధానోపరి ।
వామంసక్థినిధాయ వామపదమాకుఞ్చ్య ప్రసార్యా పరం
ధ్యాయామి ద్విభుజం చతుర్భుజముత ప్రేక్ష్యం సుపుష్టాఙ్గకం॥ ॥ 33॥

"అనాదినిధనాయ, అమితమహిమ్నే, నిత్యానన్దాయ, అనన్తశయనాయ'

శిరః పార్శ్వే శ్రీదేవ్యాః ।

శిరః పార్శ్వే విష్ణో ర్భుజ కృతవిమిశ్రాం ప్రవితతం
పదం సవ్యాదన్యం తదపరముపాకుఞ్చ్య దధతీం ।
శ్రియందేవీం ధ్యాయేత్కమల విలస ద్దక్షిణ కరాం
తదన్యం బిభ్రాణాం కటక నిభరూపం కటితటే ॥ ౩౪ ॥

పాదపార్శ్వే మహీదేవ్యాః ।

పత్పార్శ్వాధ్యుషితాం హరేరధమహీం వ్యాతత్యవామంపదం
వ్యాకుంచ్యా పరమాస్థితాం భగవతో వామాంఘ్రి సంస్పర్శినీం ।
నీలామ్భోరుహధారి దక్షిణకరాం వామం కరంబిభ్రతీం
కట్యన్తే కటకోపమం బహు విధాకల్పామహం భావయే ॥ ॥ ౩౫ ॥

"అథవా దేవస్య పశ్చిమే శేషోపరి శ్రీభూమ్యావర్చయేత్" ।

దక్షిణే లక్ష్మ్యాః ।

ముక్తాహారా ఽథ కక్ష్యా గ్రథిత పృథుకచాపుష్ప చూడంకిరీటం
వామం కంజాత యుక్తం కర మభయ కరం దక్షిణం బిభ్రతీంమాం ।
శ్యామం చేలం వసానాం సువిహితనయనాం విద్రుమాభాం నిషణ్ణాం
శోణేపద్మే విలుప్తాముురసి హృదిసదా భావయేత్కుంకుమేన ॥ ॥ ౩౬ ॥

వామేమహ్యాః ।

శ్యామాభా పుష్పచేలా సరసిజనయనా రక్తపద్మాసనస్థా
కల్హారం దక్షిణేన స్ఫుటరుచిహికరేణాభయం వామకేన ।

రక్తోష్ణీషా కిరీటోపమపద మకుటా కుంకుమేనోపలిప్తం
స్పీతం వక్షోజ యుగ్మం త్రిభువన మహితం బిభ్రతీ పాతు భూమి : ॥
॥ ౩౭ ॥

"భృగుమార్కండేయ బ్రహ్మరుద్రాదీన్ పూర్వవత్"

❋ వీరశయనం ❋

వీరశయనస్య ।

వన్దే శ్యామం శంఖచక్రే దధానం
సవ్యంహస్తం సోపధానం విధాయ ।
వామం ప్రాగ్వత్సం ప్రసార్యోప విష్టం
శయ్యా మధ్యేతం చతుర్బాహుమీడే ॥ ॥ ౩౮ ॥

"శేషబ్రహ్మ భృగుమార్కండేయ బ్రహ్మరుద్రాశ్చ పూర్వవత్"

❋ ఆభిచారిక శయనం ❋

ఆభిచారిక శయనస్య ।

ద్వివలయ ఫణయుగ్మోద్భాసి తల్లక్షణాహి
ప్రవరశయమనున్న స్వోత్తమాంగా దిపార్శ్వం ।
సకలసుర విహీనం శ్యామ శుష్కాంబరాఢ్యం
సమశయమతినిద్రం శ్యామమీడే ద్విబాహుం ॥ ॥ ౩౯ ॥

❋ లక్ష్మీనారాయణ రూపః ❋

లక్ష్మీనారాయణస్య ।

వామాఙ్కస్థ కళత్ర దక్షిణభుజా శ్లిష్ట స్తదాలిఙ్గన
ప్రోద్యద్వామభుజ : ప్రసారితపదః సంక్షిప్తవామాంఘ్రికః ।
దేవ్యాపాణి ధృతాబ్జయాత తమిళత్పాదాబ్జ యాసం యుతో
ధ్యాతవ్యో వరదశ్చతుర్భుజయుతః శంఖారి ధారీ హరి : ॥ । ౪౦ ॥

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం స్థానకాది ధృవబేర
ధ్యాన భేద విధిర్నామ ప్రథమస్తబకః

-- ০ --

శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః ।

ధ్యాన ముక్తావళ్యాం

ద్వితీయస్తబక ప్రారంభః

*** అర్చక జ్ఞేయ ముఖ్యాంశాః ***

ఋక్షాఖ్యాదార బీజాక్షర మకుట భుజావర్ణ వాహాస్త్ర భాషా
కేతుస్థానాసనాచ్ఛాదన విహిత భిదాం జానతా ౨ర్చ్యేత దేవ ః ।
నోచేద్ధృష్ణన్తి తస్యార్చన ఫలమసురా ఇత్యతోదర్శయిష్యే
దేవస్యర్క్షాది సర్వంతదిహ మమదిశేద్దేవ ఏవప్రబోధం ॥ ॥ ౧ ॥

నిష్కలధ్యానం ।

చిత్కమ్బుం నౌమితేజశ్చర మరిమయసంసారమామ్నాయపక్ష
స్ఫూర్జభూతాత్మ తార్క్ష్యంకకుదన ధనుషం ప్రాణిశక్త్యాత్మ శక్తిం ।
విద్యా౨విద్యాఖ్యా తూణద్వ యమవధిగిరి ప్రాయఖేటం యమాసిం
వాయ్వశ్వం ప్రేమపాశం హృదయమయరథం దణ్డనాభిఖ్యయష్టిమ్ ॥
॥ ౨ ॥

"కృతేగోక్షీర వర్ణాభం, త్రేతాయాం కనక ప్రభం
ద్వాపరే రక్తవర్ణంతు, కలౌచాఞ్జన సన్నిభం ।"
"ధ్యానేకనక వర్ణస్తు పూజ్యో విష్ణుస్సదాబుధైః ।
బేరంతు శ్యామలం పూజ్యం కృతం విష్ణోర్బుధైర్మతం । ॥ఇతివర్ణాధికారే ॥

*** ధృవబింబ ధ్యానం ***

విష్ణుప్రకాశః ।

విష్ణుః శ్యామోగరుత్మద్ధ్వజ ఇతరశనాకుణ్డలో ష్ణీషకో ౨వ్యా-
చ్చక్రాబ్జా భీతికట్యాశ్రిత కరసహితః శ్రావణో ౨కార బీజః ।
శ్రీవత్సః పీతవాసాః కటకమకుట కేయూరహార ప్రలంబీ
తాక్ష్యేథ ః పఞ్చ శబ్ద ధ్వని రవనిరమేశస్ఫుర త్కౌస్తుభీనః ॥ 3 ॥

ఓం అం విష్ణవేనమః । మహావిష్ణవేనమః । సదావిష్ణవేనమ ః ।
సర్వవ్యాపినేనమ ః । అథవా పంచమూర్తి మన్త్రైరర్చయేదితి
కేచిత్ । విష్ణవేనమ ః । పురుషాయనమః । సత్యాయనమః ।
అచ్యుతాయనమః । అనిరుద్ధాయనమ ః । ఇతి పాదమూలే ॥

తత్ప్రాచ్యాం పురుష : ।

※ ప్రథమావరణ దేవాః ※

శ్రీభూనాథో జగతి పురుషః ప్రాఙ్ముఖః పీతవాసాః
శఙ్ఖం చక్రం దధదభయదః కట్యుపేతైక హస్త : ।
శ్వేతస్సర్వా భరణ రుచిర : పాతుమామ ఙ్గులీయ
స్ఫూర్జత్పాణిః స్ఫురదుదర బంధోభిరామాంఘ్రి భూషః ॥ ॥ ४ ॥

"పురుషాయ । పురుషాత్మకాయ । పరమ పురుషాయ । ధర్మాయ"

ఆగ్నేయ్యాం కపిలః ।

శుభ్రశ్చాభయచక్ర ఖడ్గహలభృద్వామేత రైర్బాహుభి -
స్తేభ్యో ఽన్యైః కటిశఙ్ఖకార్ముక లతాద ణ్డాన్ స్పృశన్ ప్రాంగ్ముఖ : ।
గాయత్ర్యా సహితస్య రక్త వసనః సావిత్ర్యుపేతాన్తిక :
కల్యాణం కపిలః కరోతు మకుటాద్యైర్భూషితో భూషణైః ॥ ॥ ౫ ॥

"కపిలాయ । మనివరాయ । శుద్ధాయ । వేదరూపిణే ॥

దక్షిణే దక్షిణాభిముఖస్సత్య : ।

వన్దే ఽఞ్జనద్యుతిధరం ధృతరక్త చేలం
పౌష్ణీధృతి స్ఫురిత పార్శ్వ యుగాభిరామం ।
కేయూరహార మకుటా విభూషితాఙ్గం
సత్యం చతుర్భుజ ముపాత్త సుదర్శనాబ్జమ్ ॥ ॥ ४६ ॥

"సత్యాయ । సత్యాత్మకాయ । జ్ఞానాయ । సర్వసంహారాయ ॥"

నైఋత్యాం పశ్చిమాభిముఖో యజ్ఞ : ।

యజఙ్ఞస్వాహా స్వధాభ్యాం సహిత మధ చతుః శృంగమారక్త చేలం
యుక్తం పాదత్రయేణ ద్రుతకనక నిభం దీప్యమానాఖిలా ఙ్గ ।
ఆజ్యస్థాలీ జుహూ స్రుక్స్రువ మిళదుప భృద్ధారీ చక్రాబ్జహస్తం
స్ఫూర్జత్కేయూర ముఖ్యాభరణ రుచిభరం చిన్తయామిద్విశీర్షమ్॥ ॥ ౭।

"యజ్ఞాయ । సర్వదేవాత్మకాయ । పుణ్యాయ । క్రతవే ॥"

పశ్చిమే పశ్చిమాభిముఖో ఽచ్యుతః ।
సన్తప్త హేమ సదృశం ధరణీ పవిత్రీ -
యుక్తం చదుర్భుజ ముపోఢ వినీల చేలం ।
రాజత్కిరీట మణిహార సువర్ణకాంచీ
భూషోజ్జ్వలావయ మచ్యుత మాశ్రయామి ॥ ॥ ౮ ॥

"అచ్యుతాయ । అపరిమితాయ । ఐశ్వర్యాయ । శ్రీపతయే ॥"
వాయవ్యాం పశ్చిమాభిముఖో నారాయణః ।
అభయవర శఙ్ఖచక్ర స్ఫురితకరం స్ఫటికరుచిరమసితచేలం ।
శ్రీవత్సాంఙ్కమిళా కమలానాథం చతుర్భుజం సుజన సుముఖం
నారాయణ ముపాసే ॥ ౯ ॥

"నారాయణాయ । జగన్నాధాయ । దేవదేవాయ ॥త్రయీమయాయ ॥"
ఉత్తరే ఉత్తరాభిముఖో ఽనిరుద్ధః ।
కుసుమ రచిత చేలం భూప్రమోదాయినీ శం
నవఫణ ఫణితల్ప స్థాయినం విద్రుమాభం ।
కరలసదరిశఙ్ఖం దోర్భిరిత్థం చుతుర్భి -
ర్ధృతకనక విభూషం చిన్తయామో ఽనిరుద్ధమ్ ॥ ॥ ౧౦ ॥

"అనిరుద్ధాయ । మహతే ॥ వైరాగ్యాయ । సర్వ తేజోమయాయ ॥"
ఐశాన్యాం ప్రాఙ్ముఖః పుణ్యః ।
బాలార్క కాన్త్యమల వస్త్రకృతోత్తరీయం
వామేపరేచయుత మిన్దిరయా ధరణ్యా ।
శ్రీవత్స చారుధృత శఙ్ఖరథాంగమీడే
పుణ్యం చతుర్భుజ మహం విమలోపవీతమ్ ॥ ౧౧ ॥
"పుణ్యాయ । పుణ్యాత్మకాయ । పుణ్యమూర్తయే । పుణ్యదాయినే ॥"

*** ద్వితీయావరణ దేవాః ***

ద్వితీయావరణే ప్రాచ్యాం ప్రాఙ్ముఖోవరాహః ।
శ్రీభూమీ సహిత ముపాత్త శఙ్ఖ చక్రం
బాహోభిశ్చతసృభి రన్వితం ప్రపద్యే ।
వారాహం మణిమకుటాద్యనేక భూషం
శ్యామాఙ్గం త్వభయ కటి స్పృశం కరాభ్యామ్ ॥ ॥ ౧౨ ॥

"వరాహాయ । వరదాయ । భూమి సంధారణాయ । వజ్రదంష్ట్రాయ ॥"
ఆగ్నేయ్యాం ప్రాఙ్ముఖస్సుభద్రః ।
హేమాంబరః కువలయ ద్యుతిరబ్జచక్రే
బిభ్రత్సపాతు కమలావని సేవ్యమానః ।
సర్వప్రసాధ, నమనోజ్ఞ తనుశ్చతుర్థో -
ర్భద్రం వినిర్దదతు భద్రగుణ స్సుభద్రః ॥ ॥ ౧౩ ॥

"సుభద్రాయ । సుముఖాయ । సుఖప్రదాయ । సుఖదర్శనాయ ।"
దక్షిణే దక్షిణాభిముఖో నారసింహ ః ।
ద్వాభ్యాం కట్యభయా వలమ్బిన ముఖాభ్యాం శఙ్ఖచక్రే పున-
ర్బాహుభ్యాం దధతం వళక్ష మహసం శ్రీభూమి సంసేవితం ।
సింహాస్య సమయోన్మిషన్నవ జపాపుష్ప ప్రభాధోరణి
న్యక్కారైకరసజ్ఞ శాటకధరం శ్రీనారసింహం భజే ॥ ॥ ౧౪ ॥
నారసింహాయ । తపోనాధాయ మహావిష్ణవే । మహాబలాయ ।

నైఋుత్యాం పశ్చిమాభిముఖ ఈశితాత్మా ।
హేమాభ ఈశితాత్మా
శ్యామామ్బర భాసితశ్చతుర్బాహుః ।
శఙ్ఖరధాఙ్గధరోమాం
సతతం పద్మాస్థిరాయుత ః పాతు ॥ ౧౫ ॥

"ఈశాయ । వరదాయ । సర్వేశాయ । ఈశితాత్మనే ॥"
పశ్చిమే పశ్చిమాభిముఖో వామనః ।
వర్ణీ ద్విబాహురవతా త్పపవిత్ర పాణిః
కృష్ణత్వచం విధృతమేఖల కో దధానః ।
కాపీనవాన్వకుళ కాన్తిరథోపవీతీ
శ్రీ వామనో విధృతదణ్డనవాతపత్రః ॥ ॥ ౧౬ ॥

"వామనాయ । వరదాయ । కాశ్యపాయ । అదితి ప్రియాయ ॥"
వాయవ్యే పశ్చిమాభిముఖ స్సర్వోద్వహః ।
కాలాంబుద రుచిరాఙ్గం
లక్ష్మీధరణీ యుతం కపిశ చేలం ।

సర్వాభరణ మనోజ్ఞం
సర్వోద్వహముద్వహామిహృదయే ఽహం ॥ ॥ ౧౭ ॥

"సర్వేశాయ । సర్వాధారాయ । సర్వజ్ఞాయ । సర్వోద్వహాయ ॥"
ఉత్తరే ఉద్ధరాభిముఖ స్త్రి విక్రమః ।
శ్యామాబ్జంకలయే త్రివిక్రమమహం పీతాంమ్బరం దోఃస్ఫుర
చ్చక్రాబ్జం స్థితవామపాదమవనౌ హారాదిభిర్భూషితం ।
ఫాలాన్తోధృత దక్షిణాంఘ్రి విసరద్గంగైకపాణిం కటి
న్యస్తాన్యైక కరం చతుర్భుజయుతం సర్వార్థసంసిద్ధిదమ్ ॥ ॥ ౧౮ ॥

"త్రివిక్రమాయ । త్రిలోకేశాయ । సర్వాధారాయ । సర్వజ్ఞాయ ॥ వైకుంఠాయ॥"

ఐశాన్యాం ప్రాఙ్ముఖ స్సర్వ విద్యేశ్వరః ।
బన్ధూక ద్యుతి బద్ధ విగ్రహరుచిం నీలాంబరాలంకృతం
శ్యామాసంయుత మన్వితం కనకయా శ్రీ సర్వవిద్యేశ్వరం ।
కోటీరాఙ్గద కుండల ప్రభృతిభిః ప్రోద్భాసితం భూషణై
ర్ధ్యాయేచ్ఛఙ్ఖ సుదర్శనాభయ కరాలంకార దోర్మణ్డలమ్ ॥ ॥ ౧౯ ॥

"సర్వవిద్యేశ్వరాయ । పుణ్యాయ । శుద్ధాయ । జ్ఞానాయ ॥"
తత్తత్స్వకీయ లక్షణ లక్షిత పురుషాదికాన్ దేవాన్ ।
అనిరుద్ధ విష్ణు లక్షణ లక్షిత రూపానహం వన్దే ॥ ౨౦ ॥

పుష్పన్యాసదేవానాం స్థానకాది భేదనిర్ణయః

అనిరుద్ధం వరాహంచ
నారసింహం హయాననం ।
వినాన్యే సంస్థితే దేవే
సంస్థితాముని సత్తమాః ॥
ఆసీనశ్చతథా ఽసీనే-
శయానే యానకేతథా ।
ధ్యాయేత్కౌతుక వద్దేవాన్ -
శయానేతు విశేషతః ॥

చత్వారస్సర్వ దాసీనా అనిరుద్ధాదయోఽమరాః ।
స్థితౌ దేవౌ సదాధ్యాయే ద్వామనంచ త్రివిక్రమమ్ ॥
ఏవం స్థానక ముద్దిష్ట మాసనేతు ప్రవక్షతే -
ప్రసారితస్య పాదస్య పరితస్సన్య సేద్బుధ ః ॥
శయానే పాదపార్శ్వేతు శయనాయచవి న్యసేత్ ।
త్రివిక్రమేతు యత్రైవ స్థితేపాదే ప్రకల్పయేత్ ॥
వారాహే పాదపరితః కల్పయేదితి శాసనం !
కృత్త్వైవ పుష్పన్యాసంతు పశ్చాదర్చన మారభేత్ ॥ఇతిఖిలాధికారే॥"

*** తృతీయావరణ దేవా ః ***

తృతీయావరణే ప్రాచ్యాం పశ్చమాభిముఖ ఇన్ద్రః ।
ఇన్ద్రఃశ్యామతను ర్జపామ్బర ధరోజ్యేష్ఠాదితో దక్షిణే
పాణౌవజ్రధర ః కరం తదితరం కట్యాం నిధాయ స్పృశన్ ।
కోటీరాది పరిష్కృతో మ్బుదరవో వేణుధ్వజో వారణా
రూఢశ్చారు జకార బీజసహిత ః శచ్యాఃపతిః పాతుమామ్ ॥ ॥ ౨౧ ॥

"ఇన్ద్రాయ । శచీపతయే । పురందరాయ । పురుహూతాయ ॥"
ఆగ్నేయ్యాం పశ్చిమాభిముఖో ఽగ్ని ః ।
అగ్నిశ్శక్తి ధరః పలాశ కుసుమచ్ఛాయోగదీకుణ్డలీ
హారీ వానరకేతు వాహనయుతః కీరచ్ఛదాభామ్బర ః ।
సర్వామర్త్యముఖస్థితో ఽగ్ని జనన స్స్వాహాపతిస్సన్తతం
ప్రాప్తోబీజ మకారమస్తు సమహా కళ్యాణసన్ధాయక ః ॥ ॥ ౨౨ ॥

"అగ్నయే । జాతవేదసే । పావకాయ । హుతాశనాయ ॥"
యామ్యే ఉత్తరాభిముఖో యమ ః ।
లాక్షారక్తతరామ్బర ః ఫణిలసత్కేతుర్గదాం ధారయన్
ఘంటానాదరవో ఽధిరూఢ తురగ ద్వేషీశుకాంగీ పతిః ।
ధ్యాతవ్యస్సహకార బీజ సహితో జాతో భరణ్యాంయమః
కాలాంభోధర కాయకాన్తి నిభస్సర్వార్థ సంసిద్ధయే ॥ ॥ ౨౩ ॥

"యమాయ । ధర్మరాజాయ । ప్రేతేశాయ । మధ్యస్థాయ ।"

నైర్ఋత్యాం ప్రాఙ్ముఖోనిర్ఋతిః ।
మూలోద్భవః పణవవా గ్రుధిరా మ్బర శ్రీ ః
శ్రీభౌతికే భవహన కృకలాసకేతుః ।
సమ్మోహినీ సహచరః సపకార బీజః
శూలీ సితేతరత నుర్నిర్ృతి ః శ్రియే ఽస్తు ॥ ॥ ౨౪ ॥

"అరమ్భాధిపతయే । నీలాయ । నిర్ృతయే । సర్వరక్షోధిపతయే" ॥
వారుణ్యాం ప్రాఙ్ముఖో వరుణ ః ।
నీలాభో రక్తవస్త్రో ధ్వజధవళఖగః పాశధార్యఙ్గనేశో
దన్త్రీన్ద్రం సుప్రతీకం వహనముపగతో వారుణోడూపజాత ః ।
ప్రాప్తోబీజం పకారం మణిమకుటధరో దర్దురోద్ఘోషశాలీ
కల్యాళం సన్తతంనః ప్రదిశతువరుణః కాంక్షితార్థప్రదాయీ ॥ ॥ ౨౫ ॥
"వరుణాయ ! ప్రచేతసే ! రక్తాంబరాయ ! యాదస్పతయే !

వాయవ్యాం ప్రాఙ్ముఖో వాయు ః ।
హేమాభోధవళామ్బర ః కరివరం ప్రాప్తోనిజం వాహనం
స్వాతీసఙ్గనితో ఽధవేణు విలసత్కేతు స్సదణ్డాయుధః ।
వాయుః పాతు కుముద్వతీ సహచరో బీజం యకారంగతః
శబ్దధ్యానసమన్వితో బహువిధాకల్పాధిరామాకృతిః ॥ ॥ ౨౬ ॥

"జవనాయ । భూతాత్మకాయ । వాయవే । ఉదానాయ ॥"
ఉత్తరే దక్షిణాభిముఖః కుబేర ః ।
శ్వేతః శ్యామల చాలకో యవనళానాథో ధనిష్ఠోద్భవో
దన్తీ పుష్పకవాహనో ఽథ కృకలాసాకార చారు ధ్వజః ।
బీజేనోపగత ః కకారవపుషా ఘోషన్మృదఙ్గ ధ్వనిం
నానారత్న విభూషణోజ్వల తనుర్ద ద్యాత్కుబేరః శ్రియమ్ । ॥ ౨౭ ॥

"కుబేరాయ । ధన్యాయ । పౌలస్త్యాయ । యక్షరాజాయ ॥"
ఐశాన్యాం పశ్చిమాభిముఖ ఈశానః ।
బంధూక ద్యుతిరిందు శుభ్రవసనః కేతుంవృషంవాహనం
ప్రాప్తోమౌళి జటశ్చతుర్భుజ యుతః శూలీ త్రినేత్రాన్వితః ।

ఆర్ద్రాజశ్చ శకారబీజ సహితో మాంపార్వతీ ప్రాణరా-
డీశానో డమరుధ్వనిః ప్రతికలం పాతుస్ఫుర ద్భూషణః ॥ ॥ ౨౮ ।

"ఈశానాయ । ఈశ్వరాయ । దేవాయ । భవాయ ॥"
"ఇన్ద్రాదయో ఽష్టావభ్యన్తరముఖా ఏతేష్వనిరుద్ధం త్రివిక్రమం
వామనంచ వినాధృష్ఠితే స్థితా నాసీనేత్యాసీనాన్ శయనే యాన
కేచ తత్తత్కౌతుక వద్ధ్యాయన్నర్చయేత్ ॥ఇతిమరీచిః""

దేవస్య దక్షిణభాగే శ్రీః ।

రుక్మాభా సరసీరుహాంచిత కరా క్షౌమామ్బరం బిభ్రతీ
కక్ష్యాబద్ధ ఘనస్తనీ కుసుమ చూడాంకాలలాటోపరి ।
శ్రీబీజోత్తర ఫల్గునీ కృతజని : కూజన్మణి ధ్వానినీ
శ్రీరూరౌ వితతస్య దక్షిణకరా శ్రేయోదిశేద్భూషితా ॥ ॥ ౨౯ ॥

"శ్రియై । ధృత్యై । పవిత్ర్యై । ప్రమోదాయిన్యై ॥"

దేవస్యోత్తరే హరిణీ ।

శ్యామారక్తామ్బర విలసితాలేన బీజేన యుక్తా
భూమీ రక్తోత్పల పరిలసద్దక్షిణ స్వీయహస్తా ।
ఊరుప్రాన్త ప్రవితతలసద్వామహస్తా సువేషా
శఙ్ఖధ్వానా ఽనిశమవతు వైశాఖరేవత్యుదితా ॥ ॥ 30 ॥

"హరిణ్యై । పౌష్ణ్యై । క్షోణ్యై । మహ్యై ॥"

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తా వళ్యాం
ధృవబేరావరణ త్రయ దేవతా ధ్యాన భేద విధిర్నామ
ద్వితీయఃస్తబకః

-- o --

శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః ।

ధ్యాన ముక్తావళ్యాం

తృతీయస్తబక ప్రారంభః

*** కౌతుక పీఠే ప్రథమావరణ దేవా ః ***

కౌతుక పీఠే ప్రాచ్యాం సుభద్రః ।
అసితాబ్జ భాగకముదార భూషణం
భుజదణ్డ ధారిత సుచక్రవారిజం ।
కమలావనీ సహచరం సుభద్రకం
కనకామ్బరోజ్వల దిశం భజే స్థితమ్ ॥ ॥ ౧ ॥

"నామాని పూర్వవత్"
ఆగ్నేయ్యాం ప్రాఙ్ముఖస్సర్వః ।
పీతామ్బరధరం స్వర్ణచ్ఛాయం నానా విభోషణోదారం ।
సకలా విశ్వాసహితం, సర్వం స్మరేత్సర్వార్థ దాయినమ్ ॥ ॥ ౨ ॥

"సర్వాయ । విశ్వాయ । సర్వాధారాయ । సర్వేశ్వరాయ ।
దక్షిణే దక్షిణాభిముఖోహయాత్మక ః ।
తటిదుపమకాన్తి చేలం, ధవళ సముద్భూత మల్లికాకలికం ।
సహితమిళా విశ్వాభ్యాం, హయముఖమీడే హయాత్మకందేవం॥ ॥ 3 ॥

"హయాత్మకాయ । దేవాయ । సర్వానన్దాయ । సనాతనాయ ।"
నైర్‌ఋత్యాం పశ్చిమాభిముఖ స్సుఖావహః ।
శుభ్రమమ్బువహ విభ్రమామ్బరం
శుద్ధయా విమల యాచ సంయుతం ।
భావయామి హృది భూషణోజ్వలం
సేవమాన సుఖదం సుఖావహం ॥ ౪ ॥

"సుఖావహాయ । సుముఖాయ । సురేశాయ । సురప్రియాయ ॥"
పశ్చిమే పశ్చిమాభిముఖో రామదేవ ః ॥
తపనీయకాన్తిమమ్బుద కమనీయామ్బరముపాసితం బ్రాహ్మ్యా ।
విజయా సహితం దేవం విజయాయ భజామిరామదేవమ్ ॥ ॥ ౫ ॥
"రామ దేవాయ । మహాబలాయ । మహాభద్రాయ । పరశుపాణయే ॥"

వాయవ్యాముత్తరాభిముఖ స్సంవహః ।
కింశుక పుష్పద్యుతినిభం పరిస్ఫురిత హాటక సుచేలం ।
సుభగా సుముఖీసహితం సంవహంతం స్మరామి భగవన్తం ॥ ॥ ౬ ॥

"సంవహాయ । తేజోమయాయ । ఆనన్దాయ । సర్వరూపిణే ॥"
ఉత్తరే ఉత్తరాభిముఖః పుణ్యః ।
బాలాదిత్యాఙ్గశోభం మణిమయ విలసద్భూషణైర్భూషితాఙ్గం
శంఖారి భ్రాజమానద్యుతి కరకమలం శ్వేతవస్త్రోత్తరీయం ।
వక్షః శ్రీవత్సచిహ్నం మణిమయ మకుటం శుభ్రయజ్ఞోపవీతం
ధ్యాయేచ్చిత్తే ధరణ్యా సహిత మధవిభాతీ న్దిరం పుణ్యమూర్తిమ్॥ ॥ ౭ ॥

"నామాని పూర్వవత్ ।"
ఐశాన్యాం ప్రాఙ్ముఖ స్సువహః ।
అగ్ని వర్ణమసి తామ్బరమీడే
సంయుతం సుమత యాచజనన్యా ।
చారురత్న మకుటాది విభూషం
శం సతాంశుభవహం సువహంతం ॥ ॥ ౮ ॥

"సువహాయ । సుకృతాయ । జ్ఞానాయా । దేవదేవాయ ।"
"సుభద్రాదీనామనుక్తం సర్వం విష్ణువ ధ్యాయేత్ ।"

*** ద్వితీయావరణ దేవా ః ***

ద్వితీయావరణే ప్రాచ్యాం ప్రాఙ్ముఖో మిత్ర ః ।
వారణేన్ద్ర వహనం సితాకృతిం
మిత్రయా సహచరం సృవధ్వజం ।
భేరీనాదమధ పాటలాంశుకం
రోహిణీజమధమిత్ర మాశ్రయే ॥ ॥ ౯ ॥

"మిత్రాయ । లోకహితాయ । విశ్వాత్మకాయ । కవివరాయ ॥"
దక్షిణే దక్షిణాభిముఖో ౨త్రి ః ।
అగ్న్యాభం రురువాహనం పటహనిధ్వానం సతీనాయకం
రోహిణ్యాముదితం జుహూధ్వజయుతం రక్తాంశుకాలఙ్కృతం

రాజద్రత్న కిరీట కుణ్డలధరం కేయూరహారోజ్వలం
ధ్యాయామ్య త్రిమకార బీజరుచిరం స్వాభీష్టసంసిద్ధయే ॥ ॥ ౧౦ ॥

"అత్రయే । మిత్రాయ । త్ర్యాత్మకాయ । వేదమూర్తయే ॥"

పశ్చమే పశ్చిమాభిముఖః శివః ।
మాతఙ్గవాహనయుతం సశికారబీజం
భేరీరవంసజలకుమ్భ పతాక వంతం ।
రోహిణ్యుదీత మమితాభరణం శివాఖ్యం
ధ్యాయామి రక్త వసనం దయితం శుభాయాః ॥ ॥ ౧౧ ॥

"శివాయ । మునివరాయ । శుద్ధాయ । సుఖోత్తరాయ ।"

ఉత్తరేఉత్తరాభిముఖో విశ్వః ।
విశ్వం ప్రవాళరుచి మాగమకేతుయాన-
యుక్తం విబీజరుచిరం ధృతరక్తచేలం ।
రోహిణ్యుడు ప్రభవమానక నాదరమ్యం
శుద్ధావతిం శుభవహం భజతాంభజామి ॥ ॥ ౧౨ ॥

"విశ్వాయ । భూతనాయకాయ । జగద్వీక్షణాయ । సర్వ కామాయ ॥"
"ఏతాన్ పీఠాన్తే ప్రాగాది బహిర్ముఖానర్చయేత్ ।"

ఆగ్నేయ్యాం ప్రాఙ్ముఖస్సనాతనః ।
కనకరుచిం లసత్కమల వాహనమబ్జరవం
మరకత వర్ణచేల మథకూర్చధ్వజకం ।
మహితసకార బీజ మథపుష్యకృత ప్రభవం
మనసి సనాతనం విధృతవర్ణి తనుం కలయే ॥ ॥ ౧౩ ॥

"సనాతనాయ । మునీంద్రాయ । బ్రహ్మసంభవాయ । నిష్ఠానకాయ ।"

నైరృత్యాం పశ్చిమాభిముఖ స్సనన్దనః ।
కూర్చ ధ్వజం కమలవాహన మబ్జనాదం
పుష్యోద్భవం హ్యదిభజామి సకారబీజం ।

కున్దద్యుతిం హరితచేల ముపేతవర్ణి
రూపం సనన్దన ముదార సువర్ణ భూషమ్ ॥ ॥ ౧౪ ॥

"సనన్దనాయ। గురవే । సర్వపూజ్యాయ । మన్త్రజ్ఞాయ ।"
వాయవ్యాం పశ్చిమాభిముఖ స్సనత్కుమార ః ॥
తం ధ్యాయామి సనత్కుమారముదితం పుష్యే శుకాభామ్బరం
కూర్చోద్భాసిత కేతుమబ్జనినదం బీజంసకారం శ్రితం ।
పాథోజన్మక వాహనం పరిణమద్గు జ్జాసమాన ప్రభం
నానాభూషణ భూషితాఙ్గమనిశం సుబ్రహ్మచార్యాకృతిమ్ ॥ ॥ ౧౫ ॥

"సనత్కుమారాయ । జ్యోతిరీశాయ । నిరుద్వేగాయ । అక్రోధాయ ॥"
ఐశాన్యాం ప్రాఙ్ముఖ స్సనక ః ।
స్ఫటిక సదృశ మమ్భోజాతయానం సకూర్చ
ధ్వజముదిత సకారం బీజమేనం భజామి ।
మరకత రుచిచేలం పుష్యజం శఙ్ఖనాదం
సనకమమిత భూషం బ్రహ్మచారి స్వభావమ్ ॥ ॥ ౧౬ ॥

"సనకాయ । నియన్త్రే । ధర్మజ్ఞాయ । ధర్మచేతసే॥"
"ఏతానాగ్నేయాది కోణేషు బహిర్ముఖానర్చయేదితిమరీచిః ॥"
"తృతీయావరణే ఇన్ద్రాదీన్ పూర్వవత్" ॥

*** గర్భాలయస్థ పరివారదేవా ః ***

దక్షిణే భిత్తిపార్శ్వే ఉత్తరాభిముఖో బ్రహ్మ ॥
కనకరుచిరం హంసారూఢం కమణ్డలు కేతనం
నిగమనినదం సావిత్రీశం తథా ౽భిజి దుద్భవం ।
మనసి కలయే బ్రహ్మాణం ద్రాగుకారబీజాన్వితం
కరధృతకలశామ్భోజాక్ష స్రజం రచితాఞ్జలిమ్ ॥ ॥ ౧౭ ॥

"బ్రహ్మణే । ప్రజాపతయే । పితామహాయ । హిరణ్యగర్భాయ ।"
కౌతుక దక్షిణే ఉత్తరాభిముఖో మార్కణ్డేయ ః ॥
మార్కండేయం కనకరుచిరం కూర్చకేతుం మకారం
బీజం ప్రాప్తం కమలవహనం బ్రహ్మచారి స్వరూపం ।

శఙ్ఖధ్వానం వికసిత జపారక్త వాసోవసానం
దేవధ్యానా వహితమనసం ప్రాఞ్జలిం భావయామి ॥ ॥ ౧౮॥
"మార్కణ్డేయాయ । పుణ్యాయ । పురాణాయ । అమితాయ ।"

వామభిత్తి పార్శ్వే దక్షిణాభిముఖః శఙ్కరః ।
వ్యాఘ్రత్వగ్వసనో మృగాఙ్కధవళ ః కేతుం వృషం వాహనం
ప్రాప్తోబీజ మకారవాన్ ధృతవరశ్వేణశ్చ గఙ్గా ధరః ।
ఆర్ద్రా జో డమరుధ్వని ర్బహు విధాలఙ్కార విభ్రాజితో
దద్యాత్ప్రాంఞ్జలిరఞ్జసా స్థిరతర శ్రేయాంస్యుమాయాః పతిః ॥ ॥ ౧౯ ॥

"గంగాధరాయ । వృషభవాహనాయ । అష్టమూర్తమే । ఉమాపతయే ।"

కౌతుకోత్తరే దక్షిణాభిముఖోభృగు ః ।
వన్దే పఙ్కజవాహనం హుతవహచ్ఛాయం వలక్షామ్బరం
ఖ్యాతీశంచ కమణ్డలు ధ్వజయుతం రోహిణ్యుడావుద్భవం ।
నామాద్యక్షరబీజ మబ్జనినదం ధ్యాయన్తమన్త స్తనుం
విష్ణోఃకాఞ్చన కుణ్డలాది వివిధా కల్పం భృగుం ప్రాఞ్జలిమ్ ॥ ॥ ౨౦ ॥

"ధాతృనాధాయ । పద్మాపిత్రే । ఖ్యాతీశాయ । భృగవే ॥"
"వర్ణాధికారే, "
మార్కండేయభగుస్థానే దణ్డకం పీశమర్చయేత్ ।
భూపుణ్యావధవాకుర్యా దక్షిణోత్తర యోస్తు వా ॥

దక్షిణే మార్కణ్డేయ స్థానే దణ్డక :
జటామకుట మణ్డితం కమలపత్రకాన్తిం పున
ర్వళక్షతర వాససం మధితవార్థినాదం స్థితం !
ప్రసన్న వదనస్మితం కృతపుటాఞ్జలిం దణ్డకం
హృ్యదబ్జముఖ మహంభజే విధృత పుణ్యరూపం సదా ॥ ॥ ౨౧ ॥

"దణ్డకాయ । మునివరాయ । మహాయోగాయ । మహాధృతయే ॥"

వామేభృగుస్థానే వీశ ః ॥

హేమాభం భూషణాఢ్యం కరపుటసహితం విష్ణుముద్వీక్ష్యవామే
స్మేరం శ్యామం వసానం వసనమరుణితం వీక్షణే వేద పక్షం ।
శుద్ధేశం కిఙ్కిణీకాయుతరశనమహం భావయేచ్ఛ్వాడకేతుం
నీలంనాగం దధానం సుముఖమధభుజే వాయువాహం సుపర్ణం ॥ ౨౨॥
"తుణ్డాయుధాయ । పక్షపాతరవాయ । యక్షసఖాయ - గరుడాయ ॥"

ఇతి శ్రీ వైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం
కౌతుకావరణ గర్భాలయ దేవతాధ్యాన భేదోనామ
తృతీయః స్తబక ః ॥

-- ໐ --

శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః ।

ధ్యాన ముక్తావళ్యాం

చతుర్థస్తబక ప్రారంభః

* ద్వారదేవాః *

ప్రథమ ద్వార దేశేచ ధాత్రాదీనర్చయేత్క్రమాత్ ।
నాన్యత్ర కేవలం తత్తద్వార పాలాన్ సమర్చయేత్ ॥
"ఇతియజ్ఞాధికారే"

ద్వారస్య దక్షిణస్తంభే ధాతా ॥

వేణుస్యన్దన వేణువర్ణ రుచిరం నామాద్య బీజాన్వితం
ధ్యాయా మ్యాశ్విన మాసి హస్తజనితం పుష్పధ్వజోద్భాసితం ।
ధాతారం తముదఙ్ముఖం స్థితమనల్పాకల్ప విభ్రాజితం
సన్థిన్యాః పతిమబ్ధి ఘోషనినదం విష్ణుంస్మరంతం హృది ॥ ॥ ౧ ॥

"ధాత్రే । దమ్భినే । సనిళాయ । గన్ధర్వాయ ॥"

ద్వారస్య వామస్తమ్భే విధాతా ॥

ఊర్ధ్వేశో గజవాహనశ్శుకగరుద్వర్ణో విధాతా స్థితః
శంఖధ్వానయుత ః ఫణి ప్రవిలసత్కేతుర్వి బీజాన్వితః ।
పాయాద్దక్షిణ దిఙ్ముఖ స్సముదితో హస్తాభిధాయాముడౌ
మాసే కార్తికకే సువర్ణ విలసద్భూషోజ్జ్వలః ప్రాఞ్జలిః ॥ ॥ ౨ ॥

"విధాత్రే । కీనాశాయ । మూరుణ్డాయ । నిర్ణకాయ ॥

ద్వారస్య అథః పట్టికాయాం భువఙ్గః ॥

పాయాదుత్తరతః ప్రసారితపదః కుర్వన్శిరో దక్షిణే
ఖప్రేక్షీ శుభనాసికః కువలయశ్యామాంశు రగ్ని ధ్వజ ః ।
ప్రీతీశో వృషవాహనో ఽతిరుచిరాకల్పో భువఙ్గాభిదో
నామాద్యక్షర బీజవానథ ధనుర్మాసస్య హస్తోద్భవః ॥ ॥ 3 ॥

"భృతయే । భువఙ్గాయ । ఉత్సఙ్గాయ । పీఠాయ ॥"
"పూజకాదిభిరర్చనాకాలాదన్యత్ర నలఙ్ఘ్య ఉపరి శిరస్థానే
పూజయే దితి మరీచిః ॥"

ద్వారోపరిపతఙ్గః ॥

శుక్లాభో ఽధోముఖోయోహ యవరవహనో వాజికేతుర్భరణ్యా
నాధోరాజత్కవాటోర్ధ్వ విలసిత శిఖాశ్లిష్ట మూర్తిః పతఙ్గః ।
హస్తర్షే పౌషమాసే జననముపగతో నామవర్ణాద్యబీజః
శఙ్ఖారావాభిరామో మనసిత మనిశం భావయామ్యర్థసిద్ధ్యై ॥ ॥ ४ ॥

"పతఙ్గాయ । ఉత్కరాయ । అపదానాయ । కపర్దినే ॥"
"పతిరం వరుణంచైవ కవాటే దక్షిణోత్తరే ।
యత్రయత్ర కవాటో ఽస్తి తత్రతత్ర సమర్చయేత్ ॥"
"ఇత్యర్చనాధికారే ॥"

దక్షిణ కవాటే పతిరః ।

ద్వారేదక్షిణతః స్థితః కరివరం ప్రాప్తోనిజం వాహనం
స్వర్ణచ్ఛాయ తునుర్మి తైర్విలసితో హేమాత్మభిర్భూషణై ః ।
మాఘేమాసితు హస్తజో వృషలసత్కేతుః ప బీజాన్వితో
భద్రంమే వితనోతు శఙ్ఖనినదో దేవోబలేశో ఽనిశమ్ ॥ ॥ ५ ॥
"పతిరాయ । బలిదాయ । మధ్యగాయ । వఞ్చనాయ"॥

ద్వారవామకవాటే వరుణ ః ।

హేమామ్భోజ రుచి ః కియత్కనక సమ్మిశ్రో ధరణ్యాఃపతి-
ర్హస్తే ఫాల్గునమాసి లబ్ధజననః ప్రాప్తోరథం వాహనం ।
శంఖోద్భాసిత కేతనః సవరుణ ః శఙ్ఖధ్వని ః ప్రాఞ్జలి
ర్భద్రాయాస్తు వకారబీజ సహితో భక్తే ప్సితార్థ ప్రద ః ॥ ॥ ६ ॥
"వరుణాయ । తేజసే । దంశినే । తరత్వినే"

*** విమానపాలాః ***

ఆలయస్య బహిః పార్శ్వే ప్రాగ్ద్వారమధ్యే ప్రాఙ్ముఖోన్యక్షః ॥

సశ్యేన ధ్వజవాహనః కనక వర్ణాచ్ఛాదనో దణ్డ భృ
ద్దూర్వాంకూర రుచిర్ణ్యబీజసహితః ప్రజ్ఞప్తినాథః స్వయం ।
రోహిణ్యా ముపలమ్భిత స్వజననోన్యక్షాభిధ ః ప్రాఙ్ముఖో
దేవోనస్సకలార్థలాభ ఘటనాదత్తా దరః స్యాత్సదా ॥ ॥ ७ ॥
"న్యక్షాయ । దైత్యకాయ । పీవరాయ । ఆర్యకాయ।"

విమానస్య దక్షిణే వివస్వాన్ ॥
శుభ్రాచ్ఛాదనవాన్ జపారుచిత నుర్ధండం కరేణోద్వహ
న్నుత్సా దివ్యధి వస్తురఙ్గ సహసస్యోభిణ్డి వాలధ్వజః ।
సృగ్ధ్వానశ్చ మఖోద్భవః ప్రథమ వర్ణాకార బీజోదిశం
పశ్యన్ దక్షిణతో వివస్వదభిదో దేవస్సదారక్షతు ॥ ॥ ౮ ॥

"వివస్వతే । భరతాయ । విశ్వకర్మణే । మరీచిమతే ॥"
విమానస్యపశ్చిమే మిత్రః॥
మిత్రాఖ్యాస్స బహుప్రజాపరిబృఢో యశ్శారభాణోపమః
పుష్పాచ్ఛాదనవాన్ హలాయుధధరోనామాద్యబీజోజ్వలః ।
మేఘధ్వానయుతః కపోతవహనో ధూమధ్వజః పశ్చిమ
ప్రేక్షీమఙ్గళ భూషనాన్వితతనుః పాయాద్విశాఖోద్భవః ॥ ॥ ౯ ॥

"మిత్రాయ । హిత్వరాయ । రాజిష్మతే । రమణకాయ ॥"
విమానస్య ఉత్తరే క్షత్తా ॥
పశ్యన్నుత్తరతో దిశం కనకరుక్పుష్పామ్బరో దణ్డ భృ
ద్వాణీశః శ్రుతినిస్వనో మృగల సద్యానోలులాయధ్వజః ।
మూలాయాం ప్రభవః క్షబీజ సహితః క్షత్తావిధత్తాంముదం
కేయూరాది సువర్ణభూషణ మయాలంకార శృఙ్గారితః ॥ । ౧౦ ॥

"క్షత్రే । మహీధరాయ । ఉర్వరాయ । శేవధయే ॥"
"ద్వారేశాశ్చ విమానేశా బలింభూత ద్వయంత థా ।
రూపం నేచ్ఛన్తి తే పీఠే తస్మాద్ధ్యాత్వా సమర్చయేత్ ॥"
"చన్ద్రబిమ్బవదాకాశే దర్పణే ప్రతిబింబవత్ ॥ ॥ ఇతిఖిలే ॥

*** గర్భాలయ ద్వారపాలకౌ ***

"యజేద్గర్భగృహే ద్బాహ్యే మణికం ద్వారదక్షిణే ।
వామభాగే తథాసన్ధ్యాం తస్యపత్నీం సమర్చయేత్ ॥"
ప్రథమ ద్వార దక్షిణే మణికః ॥
శ్వేతం శుక్లామ్బర విలసితం కేతుభూత స్రవంతం
సన్ధ్యానాథం ద్విరద వహనం రోహిణీ తార జాతం ।

శంఖధ్యానం మనసి మణికం యన్త్రికారూపశస్త్రం
ధ్యాయామ్యుచ్చైః ప్రథిత యశసం ప్రాప్యబీజం మకారం ॥ ॥ ౧౧ ॥

"మణికాయ । మహాబలాయ । విమలాయ । ద్వారపాలకాయ ।"

ప్రథమ ద్వార వామే సన్ధ్యా ॥

హేమాభాం ధవళాంబరాం కరలసత్పుష్పాంశుకారావిణీం
సన్ధ్యాంనౌమి సకారబీజ మధురాం నానా విభూషోజ్వలాం ।
సధ్రీచీం మణికస్య విష్ణు భవనద్వారోపకణ్ఠే స్థితాం
భక్తాభీష్ట ఫల ప్రదాన నిపుణాం న్యస్యాంఘ్రిముత్పీఠకే ॥ ॥ ౧౨ ॥

"సన్ధ్యాయై । మునిపత్న్యై । ప్రభావత్యై । జ్యోతి రూపాయై । దృఢవ్రతాయై ।'

*** ముఖమణ్డప ద్వారపాలకౌ ***

ముఖమణ్డప ద్వార దక్షిణే విఖనా ః ॥

హేమాచ్ఛాదం స్ఫటికదృశం విద్యుదగాత్పత్తి భాజం
దివ్యానాథం కుశపరి లసత్కేతనం దణ్డపాణిం ।
వేదారావం రురుమయ మహావాహనం దోశ్చతుష్కం
వింబీజం తం విఖనసమహం ప్రాప్తవన్తం భజామి ॥ ౧౩ ॥

"విఖనసే । తపోయుక్తాయ । సిద్ధిదాయ । సర్వదర్శినే ॥"

తస్యవామే తాపస ః ॥

శ్వేతాభం రురువాహనం కరలసద్దణ్డం శ్రుతిధ్యానినం
కూర్చోద్భాసిత కేతనం సురవరం బీజం తకారం శ్రితం ।
పుష్యోద్భూత ముదార రక్తవసనం సన్ధిన్య ధీశం భజే
దేవంబాహుయుగాభిరామ వపుషం భూషోజ్వలం తాపసం ॥ ౧౪ ॥

"తాపసాయ । సిద్ధిదాయ । సర్వదర్శనాయ । సహస్రాశ్వ మేధినే'

*** ప్రథమావరణ ద్వారపాలకౌ ***

ప్రథమావరణ ద్వార దక్షిణే కిష్కింధః ॥

అగ్న్యాభం విశదాంశుకం కమఠవ ధ్యానం దృఢా ద్యక్షరం
బీజం ప్రాప్య విరాజితం శరలసత్కేతుం సదణ్డాయుధం ।

కిష్కంధం మృగరాజ ఘోష మనిశం ధ్యాయామ్యహం ప్రోష్ఠపా
జ్జాతం త్రాసక శఙ్ఖ చక్ర మమలం సమ్మోహినీ నాయకమ్ ॥ ॥ ౧౫ ॥

"కిష్కంధాయ । బహుమర్దనాయ । బహుసేనాయ । ధృఢవ్రతాయ ॥"

వామే తీర్థః ॥

ఆర్ద్రాజం ధవళం జపాభవసనం కూర్మం శ్రితం వాహనం
హస్తాలమ్బిత వేణదణ్డమనిశం తీర్థం విశోకాపతిం ।
తీర్థాద్యక్షరబీజ ముజ్వలశరాకారధ్వజం వారిజ
ధ్యానంచేతసి భావయామి జలజం చక్రం శ్రితం తర్జనమ్ ॥ ॥ ౧౬ ॥

"తీర్థాయ । ఉద్వహాయ । సర్వయోగ్యాయ । ఉదావహాయ ॥"

✻ ద్వితీయావరణ ద్వారపాలకౌ ✻

ద్వితీయావరణ ద్వారదక్షిణే విఘ్నేశ : ॥

దన్త్యాశ్యం సృణిపాశభృ త్కు శలసత్కేతుం ప్రవాళద్యుతిం
స్ఫూర్జ ద్వాహన వేణుకఙ్కణయుతం విఘ్నేశ మార్ద్రాపతిం ।
శఙ్ఖధ్యానయుతం గబీజ సహితం దేవం శ్రవిష్ఠోదితం
వన్దేవామనమేక దన్త మనిశం రమ్భాఫలంబిభ్రతం ॥ ॥ ౧౭ ॥

"వక్రతుణ్డాయ । ఏకదంష్ట్రాయ । వికటాయ । వినాయకాయ ।"

ఉత్తరే నాగరాజః ॥

శఙ్ఖాభోమకుటాఞ్చిత స్సముషిత స్సింహాసనే సర్పజ
శ్శేషాద్యక్షర బీజవాన్ జలనిధిం ప్రాప్తోధ్వజం వాహనం ।
శేషస్సప్త ఫణాపవారితశిరా నీలామ్బరాలఙ్కృతః
పాయాన్మంజుల తాళహస్తనినదో దేవోజనీ వల్లభ : ॥ ॥ ౧౮ ॥

"నాగరాజాయ । సహస్రశీర్షాయ । అనన్తాయ । శేషాయ॥"

✻ తృతీయావరణ ద్వారపాలకౌ ✻

తృతీయావరణ ద్వారా దక్షిణే శఙ్ఖనిధి : ॥

శుభ్రశ్శఙ్ఖనిధి ర్వినీల వసనో భూతాకృతిః పఙ్కజం
కేతుం వాహన మాప్తవా న్వరుణభే జాతశ్చ శుద్ధాపతిః ।

హస్తాభ్యాం జలజం వహన్సురుచిర శ్శఙ్ఖాది బీజాన్వితః ।
శంఖో ద్ఘోష సమారవో వితరతు శ్రేయాంసినస్సంతతం ॥ ॥ ౧౯ ॥

"శఙ్ఖాయ । నిధివరాయ । వరదాయ । మౌక్తికోద్భవాయ ।"

వామేపద్మ నిధి : ॥

పాథోజ ధ్వజవాహనః కరయుగే పద్మం వహన్ ప్రోష్ఠపా
జ్జన్మారక్త తనుశ్చ రక్తవసనో హర్యక్షనాథోజ్జ్వలః ।
భూతాకారవపు స్సపద్మనిధిరిత్యాఖ్యాం జగత్యాంభజన్
భూషావాంశ్చ పకారబీజ సహితః పాయాద్వి శుద్ధాపతిః ॥ ౨౦ ॥

"పద్మాయ । నిధివరాయ । రక్తాభాయ । భూతనాయకాయ"

✳ చతుర్థావరణ ద్వారపాలకౌ ✳

చతుర్థావరణ ద్వారా దక్షిణే తుహణ : ॥

రక్తచ్ఛాయో ధవళవసనో నాగచూళీకమౌళీ
భేరీనాద స్తురగ వహనో రాజ దుద్దేశ హస్తః
హస్తేజాతోదిత సుతవరో భామినీశో ऽహికేతు
శ్రేయో ऽస్మాకం దిశతు తుహణః ప్రాప్తతుష్ట్యాది బీజః ॥ ॥ ౨౧ ॥

"తుహణాయ । దైత్యరాజాయ । విష్ణుభక్తాయ । గదాధరాయ ।"

వామే బలిన్ద : ॥

శ్యామోరక్తాంబరతను వ్యాఘ్రవాహో ऽహికేతు-
ర్జాతో హస్తే ప్రథితమహిమా నాగచూళీకమౌళిః ।
ఉద్దేశాఞ్చత్కర సరసిజో ఝల్లరీ నాదఘోషః
పాయాద్బీజం బమపికలయన్ మాం స్వదేశోబలిన్దః । ॥ ౨౨ ॥

"దైతేయాయ । మహావీర్యాయ । బలిన్దాయ । శూల పాణయే"

✳ పంచమావరణ ద్వారపాలకౌ ✳

పంచమావరణ ద్వార దక్షిణే నన్దకః ॥

రక్తః ఖడ్గం శిరసి సువహన్ నీలచేలోగ్ని కేతు
ర్ఘోషారావః పవనవహనః ఖాత్మబీజాభిరామః ।

స్వాతీజాతః కలయతు బలానాయకోనన్దకోమే
శ్రేయస్తేజః కనకరుచిరాకల్ప విభ్రాజితాఙ్గః ॥ ॥ ౨౩ ॥

"నన్దకాయ । ఖడ్గాయ । పాపహరాయః । దైత్యనాశాయ ॥

వామే శార్ఙం ॥

క్లీబంశార్ఙం జలదవహనం పంచవర్ణాభిరామం
మౌళౌచాపాఙ్కితమధ శరాకార కేతు ప్రసిద్ధం ।
ముక్తా శ్వేతామ్బరమపి మహానాదరావం విశాఖా
జాతంధ్యాయ న్నిఖిలశుభదం ప్రాప్తశాఙ్కారబీజమ్ ॥ ॥ ౨౪ ॥

"శార్ఙాయ । ధనుర్వరాయ । శత్రుహన్త్రే । వరాయుధాయ ॥"

* షష్ఠావరణ ద్వారపాలకౌ *

షష్ఠావరణ ద్వారా దక్షిణే శఙ్ఖమాళీ ॥

శ్వేతాభో నీలవాసా శ్శిరసి జలజభృద్దండయోధిః ప్రభూతో
రోహిణ్యాం హంసవాహ స్సకల శుభవహః కర్ణ శబ్ద ప్రణాదః ।
నన్దేశ శ్శ ఙ్ఖమాళీ ప్రథిత శుభగుణో వ్యోమగామి ధ్వజాఙ్కో
బీజం నామాది వర్ణం దధదవతు సమాం కాంక్షితార్థ ప్రదాయీ॥ ౨౫ ॥

"శఙ్ఖమాళినే । వృక్షదణ్డాయ । శ్వేతాభాయ । ఘోరరూపాయ ।

వామే చక్రమాళీ ॥

మౌళౌ చక్రవహస్సితామ్బరధరో రక్తద్యుతి : పాశభృ
ద్భి భ్రద్దణ్డ ముదారమేఘనినదో ధూమస్ఫుర త్కేతనః ।
తుష్టిప్రాణసఖః ప్రవృత్త వహనో బీజం చకారం భజన్
కల్యాణం సతతం కరోతు భగవాన్ శ్రీచక్రమాళీ స్థిరమ్ ॥ ॥ ౨౬ ॥

"చక్రమాళినే । మహానాదాయ । ఉగ్రాయ । భయానకాయ ॥

* సప్తమావరణ ద్వారపాలకౌ *

సప్తమావరణ ద్వార దక్షిణే చణ్డ : ॥

హేమాభం రక్తవస్త్రం త్వరజవధర ముద్దేశ్య దణ్డం దధానం
దోష్ణా వామేతరేణా పరకర పరిమృష్టాప సవ్యా వలగ్నం ।

మేఘారావం ద్విదంష్ట్రం మృగపతి వహనం ధూమకేతుం ప్రియేశం
కించిద్వారం నిరీక్ష్యస్థిత నిర్భుతి భజం చణ్డమీడే చ బీజం ॥ ॥ ౨౭ ॥

'చణ్డాయ । ఉగ్రాయ । భయానకాయ । ద్వారపాలకాయ ॥"

వామేప్రచణ్డః ॥

శ్యామం శ్వేతాభవస్త్రం ప్రతిభయ ధరముద్దేశ్య దణ్డంద ధానం
దోష్ణావామేతరేణా పరకర పరిమృష్టాప సవ్యావలగ్నం ।
మేఘారావం ద్విదంష్ట్రం త్వరితజవధరం ధూమకేతుంసుముఖ్యా-
నాథం ద్వారం ప్రతీక్ష్యస్థిత నిర్భుతిభజం నౌమిదేవం ప్రచణ్డం॥ ॥ ౨౮ ॥

"ప్రచణ్డాయ । భీమాయ । ఘోరాయ । ద్వారాధిపతయే ॥"

సేనాపతిః ॥

ఉదగ్ద్వార పార్శ్వే సోమేశానయోరంతరే విష్వక్సేనః ॥

వన్దే సింహాసనస్థం జ్వలనసమరుచిం పీతవస్త్రం జయేశం
పుష్పాభీత్యఙ్కపాణిం సుమరథ వహనం పుష్పరావం విబీజం ।
విష్వక్సేనం జల ర్క్షభవమథహరివద్భూషణాఙ్కం విహాయ
శ్రీవత్స బ్రహ్మసూత్రే కరయుగళ యుతం కామ్యదం శృఙ్గకేతుమ్।౨౯॥

"విష్వక్సేనాయ । శాన్తాయ । హరాయ । అమితాయ"

అపిచ ।

విష్వక్సేన మశేష నిర్జర మహాసేనాధినాథం చతు
ర్బాహుం శఙ్ఖ సుదర్శనేచ దధతం శక్తించ దణ్డంకరైః ।
శ్యామం రత్నకిరీట కుణ్డల ధరం పీతామ్బరాలఙ్కృతం
వన్దే సూత్రవతీ జయా సహచరం వైవస్వదాశా ముఖమ్ ॥ ॥ ౩౦ ॥

"నామాని పూర్వవత్"

*** ఆలయద్వారాభిముఖ దేవాః ***

ప్రథమావరణ చతుర్థ భాగే శ్రీభూతః

శ్వేతాభో బ్రహ్మచారీ జతురుచివసనో దణ్డధారీ భరణ్యా
ముత్పన్నః ఫాల్గునస్య ధ్వజవహన పదన్యస్తసింహాస్సభూషః ।

భూబీజః కుమ్భరావో బహిరుదితముఖో భూత రూపేణ యుక్తః
శ్రీభూతః పాతు పాద ప్రణత పరిజనాభీష్ట సంసిద్ధిదాయీ ॥ ॥ ౩౧ ॥

"శ్రీభూతాయ । శ్వేతవర్ణాయ । వైష్ణవాయ । ముఖపాళినే ॥"
ద్వితీయావరణే పశ్చిమాభిముఖో గరుడః ॥
హేమాభఃకీర పిఞ్ఛామ్బర లసితవపుర్హల్లరీ మేఘలావాన్
కిఙ్కిణ్యాళీ సమత స్తి సృభిరతిజపా భిశ్చ చూడాభిరిద్ధః ।
కోటీరాంకో వినీల త్రిముఖ ఫణికృతచ్ఛన్న వీరః ఫణిభ్యాం
బిభ్రద్భ్యాం పఞ్చవర్ణీకృత నిజతనుగో గుఞ్జకాక్షో ద్విపక్షః ॥ ॥ ౩౨ ॥

'స్వాతీజో ౽ ఞ్జల్యుపేతో హృదిపరిచిత చూడా పతాకో విశోకా
ధీశానో వాయువాహో ౽ ం గరుహహతిరవస్తుణ్డ యోధీగబీజః ।
బాహుద్వందాభి రామో గరుడ ఇతి పదేనానిశం గీయమానో
దేవో వీశస్సపాయాద్బహువిధ కనకాలం కృతాఙ్గ స్సురూపః । ॥ 33 ॥

"గరుడాయ । పక్షిరాజాయ । సువర్ణాయ । ఖగాధి పతయే ॥"
తత్పూర్వే పశ్చిమాభిముఖశ్చక్ర ః ॥
అఙ్గారాభః ప్రవృత్తం వహనము ప్రగత స్తర్జ రావోదధాన
శ్చక్రమ్మౌలౌ జపాభం వసనమపి వహన్ ధూమకేతుశ్చబీజః ।
చక్రాఖ్యః పుష్టికేశః సకలనతజనాభీప్సితార్థ ప్రదాయీ
దేవోదద్యా దవిద్యాపతి హతి విమలామాత్మ బోధానువృత్తిం ॥ ॥ ౩౪ ॥

చక్రాయ । సుదర్శనాయ । సహస్రవికచాయ । అనపాయినే ॥

తత్పూర్వేపాఞ్చ జన్యః పశ్చిమాభిముఖ ః ॥
దుగ్ధాభః పాఞ్చజన్యః శిరసి జలజ భృద్వ్యోమగామి ధ్వజాంకో
భూతాకారః శబీజస్సిత ఖగవహనో వ్యోమగాత్రా యుధశ్చ ।
కర్ణారావ ప్రణాదోద్యుతితులిత జపాచ్ఛాదనోవారుణీశ
శ్శఙ్ఖాఖ్యః పాతుదేవః స్సకల సురనరాభీష్టదా నప్రవీణః ॥ ॥ ౩౫ ॥

"పాఞ్చజన్యాయ । శఙ్ఖాయ । అమ్బుజాయ । విష్ణుప్రియాయ ॥"

తత్పూర్వే ధ్వజః ।
స్వాతీజః శఙ్ఖకేతుః కనక సమరుచిః కిరపి పిఞ్ఛామ్బరాఢ్యః
పద్మం బిభ్రత్స సర్పః పవన వహనవాన్ ప్రాఞ్జలిర్బాహు మధ్యే ।
పీఠేవామం నికుఞ్చ్యస్థిత ఇతర మృజూకృత్యపాదం జయేశః
సింహారావోజ బీజః కరయుగళయుతః పాతుదేవోజయాఖ్యః ॥ ౩౬ ॥

"జయాయ । అత్యుచ్ఛ్రితాయ । ధన్యాయ । ధ్వజాయ ॥"
తత్పూర్వే యూథాధిప పీఠే ॥
"ఐన్ద్ర్యాదిషు చతుర్దిక్షు భూతరూపం ప్రకల్పయేత్ ।
శఙ్ఖనాద సమాయుక్తాన్ పఞ్చవర్ణాసమన్వితాన్ ॥"
"తస్మింస్తు పూజయేత్పీఠే మహాభూతం భయానకం ।
బ్రహ్మ రుద్రాది దేవానాం ప్రమధానామ ధేశ్వరమ్ ॥"
యూథాధిపః ॥
ఆజాను శ్వేతవర్ణం కనక సమదృశం సక్థియుగ్మం తదూర్ధ్వం
రక్తాభం జత్రుణోః ప్రాపదుపరి జలద శ్యామలం దణ్డపాణిం ।
భూతేశం భూతకేతుం ప్రణమిత విరజానాయకం వామనం తం
యూథేశం పఞ్చభూత ప్రభుముభయ భుజం సన్మహాభూతయానమ్॥
"ఇతి వర్ణాధికారే ॥ ॥అపిచ ॥ ॥ ౩౭ ॥

ఏతం రక్తామ్బరాఢ్యం బహిరుదితముఖం భూతరూపం ద్విబాహుం
భూబీజం భూతకేతుం గతిరవనినదం బిభ్రుతం దణ్డమేకం ।
స్వాకల్పం వాహనేన స్ఫురితమపి మహాచాతకేన శ్రవిష్ఠా
జాతం భూతం మహాద్యం వయమిహ విరజానాయకం భావయామః ॥
॥ ౩౮ ॥
"యూథాధిపాయ । నిత్యాయ । ఉగ్రాయ । మహాభూతాయ ॥"
"తత్పూర్వేబలిపీఠే పావకో౽ర్జున ః ॥"
గోపురాత్తు బహి ః పార్శ్వే భూతపీఠం ప్రకల్పయేత్ ।
చతుర్భూతం చతుర్దిక్షు శఙ్ఖనాద సమాయుతం ।
విష్ణు భూతం సముద్దిస్య పీఠం సమ్యక్ప్రకల్పయేత్ ।
సర్వదేవ మయంపీఠం సర్వలోకమయం తథా ॥

సర్వలోకస్య రక్షార్థం కల్పయేల్ల క్షణాన్వితం ।
రక్షః పిశాచ భూతానాం నాశనం ధాన్యవర్ధనమ్ ॥
శ్రీ సౌభాగ్యాభివృద్ధిశ్చ భవేత్పీతార్చనే నృణామ్ ।

విష్ణుభూతః ॥

రుక్మాభః పద్మనేత్రో ऽసితవసనధరః కుఞ్చితానీలకేశో
భూబీజో దణ్డహస్తో ధ్వజవహన వదన్యస్త సింహోద్విబాహుః ।
సింహారావః సుముఖ్యాః పతిరవతు ఘటాకారకుక్షిశ్చ భూతా
కారో ऽస్మానశ్వినీజ స్సకల సురవరై స్సేవితో విష్ణుభూతః ॥ ॥ ౩౯ ॥

"పావకోర్జునాయ । పాశహస్తాయ । అక్షహన్త్రే । విష్ణు భూతాయ '

తస్యపత్నీ ॥

స్నిగ్ధాఞ్జన ద్యుతిరుషాంబుజ లోచనాఢ్యా
కర్పూరచందనధరా కమలాసనస్థా ।
కస్తూరికా హిమజలైశ్చ నిషేవ్యమానా
పాయాధభీష్ట వరదా సుముఖీ సుమధ్యా ॥ ॥ ౪౦ ॥

"సుముఖ్యై । అనపాయిన్యై ।"
"ఏతేషు శ్రీభూతగరుడౌ ప్రాసాద పార్శ్వే చక్రశఙ్ఖ ధ్వజ
యుధాధిప పావకోర్జునాన్బలి పీఠపార్శ్వే సంయోజ్యా
ర్చ యేదితికేచిదితి మరీచిః ॥

ఇతి శ్రీ వైఖానసేధ్యానముక్తావళ్యాం
ద్వారదేవతా ద్వారపాల పరివార ధ్యాన భేదోనామ
చతుర్థస్తబకః

-- ం --

శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః !

ధ్యాన ముక్తావళ్యాం

పఞ్చమస్తబక ప్రారంభః

ప్రథమావరణే ద్వితీయేవా పూర్వవదిన్ద్రా దీన్ ధ్యాత్వా సమర్చయేత్ప్రాగాది ద్వార దక్షిణ పార్శ్వేషు కోణేషు తత్త ద్దిగీశానర్చయేదితి మరీచిః ॥

❋ నవగ్రహాః ❋

ద్వితీయావరణే ప్రాగ్ద్వారాదుత్తరే సూర్యః ॥

రక్తః శుక్లాంశుకః పశ్చిమదిగభిముఖః పద్మహస్తో ద్విబాహుః
సిన్దుధ్వానః ఖబీజశ్శిత కిరణశతో రేణుకావర్చలేశః ।
సప్తశ్యామాశ్వవాహ శ్శిరసిపరిలసన్మణ్డలో హస్తజాత
శ్చాదిత్యః శ్రావణే మాస్యవతు నతజనాన్ బాడబాభిఖ్యకేతుః ॥ ॥ ౧ ॥

"ఆదిత్యాయ । భాస్కరాయ । సూర్యాయ । మార్తాండాయ ॥"

తద్దిగీశస్య దక్షిణే చన్ద్రః ॥

శ్వేతః పశ్చిమ దిఙ్ముఖః శరధనుష్పాణిశ్చ రక్తామ్బరో
హేమాశ్వాష్టక వాహనస్సిత ఖగధ్వానః కుళీరధ్వజః ।
చన్ద్ర ః పాతు సమణ్డలావృత శిరా బీజం సకారంభజన్
రోహిణ్యారమణశ్చ సౌమ్యజనితో ఽ ప్యాత్రేయ గోత్రోద్భవః ॥ ॥ ౨ ॥

"సోమాయ । యజ్ఞా ఙ్గాయ । ఇన్దవే। చన్ద్రాయ ॥"

దక్షిణే ఽ ఙ్గారకః ॥

బన్ధూకద్యుతి ముత్తరాభి ముఖమా నీలాంబరం శక్తి భృ
త్పాణ్యగ్రం శరభధ్వజం హయధృతం వఙ్గాఖ్యరాష్ట్రేశ్వరం ।
నామాధ్యక్షర బీజ మబ్జనినదం చిత్తే ఽహమఙ్గారకం
కల్యాణాయ శుకం జుషాసహచరం వన్దే ఽశ్వనీసమ్భవం । ॥ 3 ॥

అఙ్గారకాయ । వక్రాయ । రక్తాయ । ధరాసుతాయ ॥

తస్యపశ్చిమే బుధాయ ॥

కోటీర జ్జలజారవో వరగదా హస్తో రథస్థో బుధ ః
శ్యామోగారుడ రత్నభృన్మృగపతి స్ఫూర్జధ్వజోదఙ్ముఖః ।

నామాద్యక్షర బీజకో దిశతు శం రక్తామ్బర శ్యామల ః
స్రగ్గన్ధశ్చ సుశీలయా దయితయా యుక్తః శ్రవిష్ఠోద్భవః ॥ ॥ ౪ ॥

"బుధాయ । శ్యామాయ । సౌమ్యాయ । శ్రవిష్ఠజాయ ॥"
పశ్చిమే దిగీశస్య దక్షిణే బృహస్పతి ః ॥
పీతం ప్రాగ్వదనం కుశధ్వజయుతం యజ్ఞోపవీతైర్వృతం
హంసస్థం ధృతదర్భహస్త మసితాచ్ఛాదంచ తారాపతిం ।
నామాద్యక్షర బీజమేవ కలయేదాషాఢతిష్యోద్భవం
సిన్ధూర్వీపతి హంసరావనినదం సబ్రహ్మపాశంగురుం ॥ ॥ ౫ ॥

"పీతవర్ణాయ । గురవే । తైష్యాయ । బృహస్పతయే ॥"
తస్యోత్తరే శుక్రః
ప్రాగ్వక్త్రో రజతద్యుతి ః పరిదధద్వల్కం మృగత్వగ్జటా
ధారీ వారిదవాహనః సృవలసత్కేతుశ్చ శఙ్ఖ స్వరః
శుక్రశ్చేతసి రోహిణీభ జనితో నామాద్యబీజాక్షరో
ధ్యాతవ్య స్సుమదాపతి ర్బుధజనైర్మోక్షే భవో భార్గవః ॥ । ౬ ।
"శుక్రాయ । భార్గవాయ । కావ్యాయ । పరివిసర్పిణే ॥"
ఉత్తరే దిగీశస్య పశ్చిమే శనైశ్చరః ॥
మన్దో దక్షిణ దిఙ్ముఖో ఽఞ్జన రుచి శ్చీరైః కుశైశ్చామ్బరం
బిభ్రత్సూకర కేతువాహనయుతః సౌరాష్ట్రదేశోద్భవః ।
మాఘేమాసిచ రేవతీజననవాన్ శఙ్ఖస్వనో ఽయం ద్విదో
ర్నామాద్యక్షర బీజకశ్చ కుముదా భర్తా జయంనో ఽవతాత్ ॥ ౭ ॥

"సూర్యపుత్రాయ । మన్దాయ । రైవత్యాయ । శనైశ్చరాయ ॥"
తత్రాప్రాచ్యాం రాహుః ॥
శ్యామాభం దక్షిణాశాముఖ మరుణ జపాచేలకం దోర్ద్వయాఢ్యం
నామాద్యర్ణ స్వబీజం ధ్వజమయభుజగం నాగచూళికమస్తకం
రాహుం జారా సహాయం ఫణభృదుడుభవం మణ్డలాక్రాన్త మౌళిం
ధ్యాయేత్పాశాయుధం తం త్రిభువన విదితం సర్పయానాధిరూఢమ్ ॥
"రాహవే । దైతేయాయ । ఉరగేశాయ ఉగ్రాయ ॥

ప్రాచ్యాం కేతుః ॥
ఆశ్రేషాజనితస్తు మధ్యమభవో వైడూర్య భూషాన్వితో
ధూమాభో విశదామ్బరో యమహరిద్వక్త్రః కిరీటీద్విదోః ।
నామాద్యక్షర బీజకో వరగదా హస్తోఽహియాన ధ్వజో
నాగేశోవతు కేతునామ భృదయం మాం నాగమౌళీశిరాః ॥ ॥ ౯ ॥

"కేతవే । కృష్ణవర్ణాయ । రౌద్రాయ । ప్రకాశినే॥"
"యద్దిగ్ద్వారంత ద్దిగ్ద్వార పార్శ్వేవా సమర్చయే దితి మరీచిః ॥"
తృతీయావరణే ప్రాగ్ద్వార దక్షిణే గఙ్గా ॥
శ్వేతా పశ్చిమ దిఙ్ముఖా స్వహృదయ న్యస్తాఞ్జలిః పావనీ
సాకూర్మధ్వజవాహనాఽబ్ధి మహిషీ గఙ్గా గబీజాద్విదోః ।
కృష్ణాకుఞ్చిత మూర్ధజాఽబ్జ నినిదా పాదం ప్రసార్యోషితా
మాసే త్వాశ్వయుజేఽతి పీతవసనా రేవత్యభిఖ్య ర్క్షజా ॥ ౧౦ ॥

'నళిన్యై । జాహ్నవ్యై । గఙ్గాయై । లోకపావన్యై ॥"
దక్షిణే యమునా ॥
శ్యామాభోత్తర దిఙ్ముఖాపిరవా రక్తాంశుకా పుష్పభృ
ద్ధస్తాపీన పీనకుచాసు భూషితతనుః కాన్తారుఘషారోహిణీ ।
తైషేమాసిచ మూలజాధ్వజ లసన్మత్స్యాయ బీజాన్వితా
కృష్ణాకుఞ్చిత మూర్ధజాచ యమునా ధ్యేయా ద్విబాహుర్జలై ః ॥ ౧౧ ॥

"యమునాయై । స్ఫాటికాయై । నదీవరాయై । పావనాయై ॥"
పశ్చిమే నర్మదా ॥
రక్తాభా ధవళామ్బరాఽమ్బుజసుఖాసీనా పయః కుక్కుట
స్థానా కచ్ఛపవాహన ధ్వజవతీ పుష్పస్రజం బిభ్రతీ ।
నామాద్యక్షర బీజకా ధృతసుమా పీడా పురస్తాన్ముఖీ
ధ్యాతవ్యా హృది నర్మదా భయభుజా చైత్రాశ్వనీ సమ్భవా ॥" ॥ ౧౨ ॥
"నర్మదాయై । నదీవరాయై । విద్యుద్రూపాయై । విశాలాయై ॥"
ఉత్తరే సిన్ధుః ॥
తైషే పౌష్ణభవాచ దక్షిణముఖీ పుష్పాంశుకాఽబ్ధి స్వనా
హస్తే పద్మ ధరా సితాసిత తనూరుద్బద్ధ కేశీ ద్విదో ః ।

సీతాద్యక్షర బీజకా మకర మారూఢా దతత్కేతనా
సిన్ధుః పాతు సుమధ్యమా భువి సుఖాసీనా సుస్రగ్ధరా । ॥ ౧౩ ॥

"సిన్ధవే । నదీవరాయై । మృద్వంగ్యై । సాధనాయై ॥"
ప్రాగ్ద్వార ఉత్తరే దుర్గా ॥
శ్యామా పీత సుచేలకోత్తరముషీ కక్ష్యావబద్ధస్తనీ
చక్రాబ్జాభయ కట్యుపార్పితకరా హర్యక్షవాహధ్వజా ।
దుర్గా కార్తికమాసి వహ్నిభభవా సాకం స ఘణ్టారవా
నామాద్యక్షర బీజకా బహువిధాకల్పా సదా రక్షతు ॥ ౧౪ ॥

అపిచ ।
స్థితా ఽఽ కు శ్చైత్ర్య కాష్ఠేం కనకమయపీఠే సువదనా
కరైశ్చక్రాబ్జేష్వాసన పరశు శూలాసి ధరిణీ ।
కుమార్య ర్వానల్పాభరణ రుచి రాజ్ఞీపశుబలి
గ్రహా త్ర్యక్షీ దేవీ భృశమవతు కౌబేరమకుటా ॥ ॥ ౧౫ ॥

దుర్గాయై । కాత్యాయన్యై । వైష్ణవ్యై । విన్ధ్యవాసిన్యై ॥
ఆగ్నేయ్యాం సరస్వతీ ॥
కింజల్కాభా జటాలా కువలయనయనా బిభ్రతీ జ్ఞానముద్రా
మారూఢా బాలకాఖ్యం సితఖగమతులాంభోరుహబ్రహ్మపీఠా
గోకేతుశ్చాత్త పుస్తాక్ష వలయ కలశాఘోర ఘణ్టానినాదా
తైషార్కర్క్షా సరస్వత్యవతు భృగువధూః శ్వేతవస్త్రా సబీజా ॥ ౧౬ ॥

"సిద్ధ్యై । విశ్వాయై । భృగుపత్న్యై । సరస్వత్యై ॥"
నైరృత్యాం శ్రీః ॥
హేమాభాశీర్ష్ణిబద్ధ స్ఫుటతర కుసుమా పీడచూడా కిరీటా
ముక్తాహారా ఽధ కక్ష్యా గ్రథిత గురుకుచా శ్వేత పద్మాసనాఢ్యా ।
శ్రీ బీజా పద్మహస్తా మణిరవసహితా ఫాల్గునే చోత్తరాజా
క్షౌమం దివ్యం దధానా విలసతు హృదయే శఙ్ఖ నీత్యాఖ్యవాహా ॥౧౭॥

"నామాని పూర్వవత్"

వామే జ్యేష్ఠా ॥

రక్తాపుష్ప పటా ఘనస్తనభరా పుష్పాఞ్క పాత్రం ధరా
సవ్యేపీతగదాభృదుక్ష సహితా వామే ౨రుణ శ్యామ రుక్ ।
మౌంజీ కాంచి యుతాచవాయసరవా జ్యేష్ఠోడుజోదఙ్ముఖీ
పఞ్చాశత్క్షర యుగ్రధ ధ్వజధరా జ్యేష్ఠాది బీజాక్షరా ॥ ॥ ౧౮ ॥

భూర్జ్యేష్ఠాయిన్యై । భువర్జ్యేష్ఠాయిన్యై । సువర్జ్యే ష్ఠాయిన్యై ॥
భూర్భువస్సువ ర్జ్యేష్ఠాయిన్యై ॥' కలిరాజన్యై"

ఐశాన్యాం మహాకాళీ ।

చైత్రార్ద్రా జనితా లసడ్డమరుకా పాదప్రసార్యస్థితా
పైశాచధ్వజ వాహనా ఢమరుక ధ్వానా ౨ట్ట హాసాన్వితా ।
భ్రూభఙ్గీ వికటా కపాల గుణభృద్రక్తావ కుఞ్చత్కచా
దంష్ట్రిణ్యార్ధక శూలకోగ్రనయనా శ్యామామ్బరారక్షతు । ॥ ౧౯ ॥

అపిచ ॥

షడ్భిః శూలకపాల పాశడమరుప్రాసాన్ సఖేటాన్కరైః
బిభ్రాణాధృత బాలమౌళి రుచిర ప్రౌఢోత్తరాసఙ్గకా ।
రౌద్రీ నిత్యముదగ్రహాసనగతా బంధూకరక్తాకృతిః
శ్లిష్యత్పీనకుచా పృదఙ్ముఖ మహాకాళీమబీజా ౨వత ॥ ॥౨౦ ॥

"ధాత్ర్యై । మహోదర్యై । రౌద్ర్యై । మహాకాళ్యై ॥
అన్తరాళే ప్రాచ్యాం సురా ।
రక్తాపశ్చిమ దిఙ్ముఖా కుసుమభృద్ధస్తా జపాభామ్బరా
వీణా వేణు రవాళి కోపరి లసత్పుష్పావచూడో జ్జ్వలా ।
కృష్ణాకుఞ్చితమూర్ధజా భగవతీ స్వాత్యుద్భవా సున్దరీ
కాపోత ధ్వజవాహనా హృదివసే న్నామాద్య బీజాన్వితా ॥ ॥ ౨౧ ॥

"సురాత్మికాయై । సుముఖ్యై । విద్యుద్రూపాయై । సుభాగాయై"'

దక్షిణే సున్దరీ ॥
స్వర్ణావారుణ దిఙ్ముఖా కుసుమభృద్ధస్తా సితాభామ్బరా
వీణావేణురవాళి కోపరి లసత్పుష్పావ చూడోజ్జ్వలా ।
కృష్ణాకుఞ్చిత మూర్ధజా హృదివసేత్స్వాత్య్యుద్భవా సున్దరీ
నామాద్యక్షర బీజకా సితగరుద్యానాచ తత్కేతనా ॥ ॥ ౨౨ ॥

సున్దర్యై । విశాలాయై । పద్మాక్ష్యై । పద్మవర్ణిన్యై ॥"
తద్దక్షిణే స్వాహా ॥
ఉదగ్వక్త్రా రుక్మద్యుతిరరుణవస్త్రో భయభుజా
విశాఖా వైశాఖే భవసుజనితా హంసనినిదా ।
పురోదేవం వశ్యన్త్యవతు వితతదక్షిణ కరా
నికుంచత్స్వాహోగ్రా వ్యజనసహితా దక్షిణకరా ॥ ॥ ౨౩ ॥

"స్వాహాయై । శుభాంగ్యై । మృద్వంగ్యై । సాధనాయై ॥"
పశ్చిమే స్వధా ॥
శ్యామాపాణ్డురుదఙ్ముఖీ వ్యజనయుక్పుష్పాఙ్క హస్తాద్విదోః
కృష్ణాచ్ఛాదవతీ శుకధ్వజయుతా తద్వాహనా ౽గ్ని ధ్వనిః ।
కృష్ణాకుఞ్చిత మూర్ధజా హృదివసేత్సంక్షిప్త వామాఙ్ఘ్రికా
సవ్యాంఘ్రిం ప్రవిసార్యయామ్య జనితా మాసేనభస్యే స్వధా ॥ ౨౪ ॥
స్వధాయై । సమృద్ధ్యై । కులవృద్ధిన్యై । సన్తత్యై ॥"
పశ్చిమే సంహ్లాదినీ ॥
అవతు ధవళచేలా ప్రాఙ్ముఖీ కాఞ్చనాభా
ధ్వజవహసిత వక్త్రా కుఞ్చితా నీలకేశీ ।
ధృతకుసుమకరా సంహ్లాదినీ తైషమూలా
జనిరసుకృత వీణావేణునాదా ౽ ద్యబీజా ॥ ॥ ౨౫ ॥

"సంహ్లాదిన్యై । వరారోహాయై । మయూరకణ్ఠ్యై । ముద్వర్ధిన్యై ॥"
ఉత్తరేరాకా ॥ :
హేమ్నామిశ్ర సితద్యుతి : కుసుమభృత్పాణిశ్చ హంసధ్వజా
త ద్వాహా మణిభూషితా మలయదిగ్వక్త్రాచ మూలోద్భవా ।

వీణావేణు రవాచ రక్తవసనా రాకాకృతి స్మర్యతాం
నీలాకుఞ్చిత కున్తళోభయభుజా నామాద్య బీజాక్షరా ॥ ॥ ౨౬ ॥

'రాకాయై । ముఖ్యాయై ॥ రక్తాంగ్యై । వరాననాయై ॥
తత్పూర్వే సినీవాలీ ॥ :
వీణావేణురవా సితాసితరుచి ర్హంసధ్వజా తద్వహో
యామ్యాశాభిముఖీ సబీజసహితా మూలోద్భవా యుగ్మదోః ।
నీలాకుఞ్చిత మూర్ధజా కుసమభృత్పాణిః శమీపుష్పక
చ్ఛాయాచారపటా౽వతా ద్బహువిధా కల్పా సినీవాల్యసౌ ॥ ॥ ౨౭ ॥

"సినీవాల్యై । గభస్తిన్యై । హితదాయై । పణ్యదాయై ॥"
పచనాలయే హవిరక్షకః :
కృష్ణాభం సితచేల ముత్తరముఖం నామాద్య బీజాక్షరం
హర్యక్షర ధ్వజ మశ్వ వాహమమితాకల్పం హవిరక్షకం ।
శూలేనానృజునా పరిష్కృతకరం శఙ్ఖధ్వనిం రోహిణీ
సఞ్జాతం సుగుణేశమబ్జనయనం ధ్యాయేత్సహస్సంభవం ॥ ॥ ౨౮ ॥

"హవిరక్షకాయ । ఆగ్నేయాయ । శైలూషాయ । పచనాయ ॥"
పుష్పసంచయన స్థానే పుష్పరక్షకః
సౌవర్ణాభముదఙ్ముఖం కువలయశ్యామామ్బ రాలఙ్కృతం
శుద్ధాఙ్గీ సహితం చ శఙ్ఖనినదం రేవత్యుడౌ సమ్భవం ।
నామాద్యక్షర బీజకం గజవరారూఢం ప్రసూనధ్వజం
ధ్యాయేచ్చేతసి పుష్పరక్షక మథ స్వాభీష్ట సంసిద్ధయే ॥ ॥ ౨౯ ॥

"పుష్పరక్షకాయ । హరితాయ । అధివాసాయ । పురాయ ॥"
స్నానోదక సంచయ స్థానే పురుషః పూర్వవత్ ॥
ప్లోత వస్త్రోత్తర సంచయస్థానే త్వష్టా ॥
హేమాభం శుకపీతచారువసనం కుణ్డ్యక్షమాలా కరం
సావిత్రీ పతిమచ్ఛపక్షవహనం హుంకార కణ్ఠధ్వనిం ।
కేతూభృతక మణ్డలుం ధృతజటం రూపాద్యబీజాక్షరం
త్వష్టారం కలయే౽భిజిద్భవమహం నిశ్శేష భూషోజ్జ్వలం ॥ ॥ 30 ॥
"త్వష్ట్రే । రూపజాతాయ । నిధిజాయ । ప్లోతాధిపతయే ।"

శయనస్థానే కౌమోదకీ ॥

పీతా పశ్చిమ దిఙ్ముఖీ సరసిజం హస్తే వహన్తీ ద్విదో
రక్తాచ్ఛాద ధరాశిరో ధృతగదా ఘోరప్రణాదాగదా ।
హర్యక్షధ్వజ వాహనా ప్రదిశతుశ్రేయః శ్రవిష్ఠోదితా
భక్తౌఘస్య గకారబీజ సహితా కౌమోదకీ సాహరే ॥ ॥ ౩౧ ॥

"గదాయై । కౌమోదక్యై । పుణ్యదాయై । పీతాయై ॥"

హవిర్ద్రవ్య సంచయస్థానే మురుణ్డ ః ॥

భూతావాహన మేదివాన్ ఘనరుచిః ప్రాచేతసాశాముఖో
బిభ్రద్వక్రిత దణ్డమబ్జ నినదః శ్వేతామ్బరాలఙ్కృతః ।
నామాద్యక్షర బీజక స్త్రిశిఖ సత్కేతుశ్చ కుమ్భోదరో
ధ్యాతవ్యశ్చ మురుణ్డకః ఫణిభుజ స్సర్వాపతి స్సౌఖ్యదః ॥ ॥ ౩౨ ॥

'సర్వేశాయ । జగన్నాధాయ । చాముణ్డాయ । సర్వతశ్చరాయ'

హోమస్థానే బలిరక్షక ః

శ్యామం పశ్చిమదిఙ్ముఖం రధవహం పీతామ్బరాలఙ్కృతం
బాహుద్వన్ద్వయుతం మృగేంద్రవిలసత్కేతుంచ దణ్డాయుధం ।
నామాద్యక్షర బీజమబ్జనినదం ధ్యాయామిచిత్తే౽ నిశం
సర్వజ్ఞం బలిరక్షకం సుమనసాంనాథం శ్రవిష్ఠోద్భవమ్ ॥ ॥ 33 ॥

"బలిరక్షకాయ । దణ్డధరాయ । సర్వజ్ఞాయ । సమాయ ॥"

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం
ద్వితీయ తృతీయావరణ దేవతాధ్యాన భేదోనామ
పఞ్చమస్తబక ః ॥

-- ౦ --

శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః !

ధ్యాన ముక్తావళ్యాం

షష్ఠస్తబక ప్రారంభః

చతుర్ద్వావరణే ప్రాగ్ద్వారాదుత్తరే గవిష్ఠః ॥
అసిద్యుతిః పీతపటశ్చదణ్డ భృ ఙ్గధ్వజః శ్రావణజో రథస్థిత ః ।
గవిష్ఠనామా ప్రియసత్యలోచనో గ బీజకో నాదరవః శ్రియందిశేత్॥ ౧ ॥
"గవిష్ఠాయ । త్రైష్టుభాయ । గుహ్యాయ । ఆకాశాయ ॥"
ద్వారదక్షిణే హరిణీ ॥
శ్యామాభార్తక వస్త్రోత్పల లసితకరా పద్మనేత్రా సుభూషా
వైశాఖే రేవతీజా మణిమయ మకుటా శఙ్ఖనాదాలబీజా ।
సావిత్రీ కేతురేవం బిభృత బలమహాచాతకేనోహ్యమానా
విష్ణోః పౌరాణికీ సావిలసతు మహిషీ భూమిరాద్యంతరఙ్గే॥ ॥ ౨ ॥

"నామాని పూర్వవత్ ॥"
పశ్చిమే తోయః ॥
తోయఃపాశీగజస్థః కువలయ సమరుక్ప్రాఙ్ముఖః కీరపిఞ్ఛా
చ్ఛాదో హర్యక్షకేతుః కతిపయకనకాల ఙ్క్రియాకః పబీజః ।
ఆషాఢే వారుణర్క్షే జననముపగతో దర్దురస్వానయుక్తో
భక్తానామీప్సితార్థం ప్రదిశతు కనకానామ దేవీసమేత ః ॥
"పవిత్రాయ । అమృతాయ । తోయాయ । గహ్వరాయ ॥"
దక్షిణే అగ్నిః ॥
పిఙ్గం నీలపటం తముత్తరముఖం స్వాహాపతిం కృత్తికా
జాతం ప్రోష్ఠపదే కపిధ్వజయుతం శక్తింకరేబిభ్రతం ।
ధ్యాయామో హృదివీతిహోత్ర మిభరాడ్యానం రబీజాన్వితం ।
స్వానాథః కృతకం సనిర్మిత మహాఘణ్టా నినాదోజ్జ్వలం ॥ ॥ ౪ ॥

"వీతిహోత్రాయ । అభురణ్యాయ । శుద్ధాయ । అగ్నయే ॥"
ఉత్తరే వాయుః ॥
వాయుం దక్షిణ దిఙ్ముఖం లసదసిం వేణుధ్వజోద్భాసితం
శ్యామం పీత సువాససం గజవరారూఢం యబీజాన్వితం ।

మాఖే స్వాతిభవం భజామి చరితానాథం చ శఙ్ఖధ్వనిం
కేయూరాఙ్గద హారకుణ్డలమహాభూషాది వేషోజ్జ్వలమ్ ॥ । ౫ ॥

"అసవే । సమీరణాయ । వాయవే । పృషదశ్వాయ ॥"

ఆగ్నేయ్యామృగ్వేదః ॥

ఋగ్వేదం స్ఫటికద్యుతిం సితఖగధ్వానంచ రక్తామ్బరం
విద్యానాథ మృకారబీజ సహితం యామ్యోడుజం కార్తికే ।
తంధ్యాయే దృతుషట్క కేతువహనం పుష్పం వహన్తం కరే
ప్రత్యగ్గి గ్వదనం ద్విబాహుమనిశం సర్వార్థ సంసిద్ధయే ॥ ॥ ౬ ॥

ఋగ్వేదాయ । మధునే । సోమాయ । క్రతవే ॥

నైరృత్యాం యజుర్వేదః ॥

పీతం ప్రాఙ్ముఖమర్జునామ్బర ధరం యజ్ఞంకరే బిభ్రతం
బుద్ధీశం సర్వవాహమగ్నివిలసత్కేతుం యబీజాన్వితం ॥
తైషేమాసి పునర్వసూను జనితం తం కాంస్యతాళారవం
బాహుద్వన్ద్వయుతం భజేహృది యజుర్వేదం ప్రసన్నానన । ॥ ౭ ॥

"యజుర్వేదాయ । దధ్నే । మిశ్రాయ । ఇష్టాయ॥"

వాయవ్యాం సామవేదః

ప్రాఙ్ముఖం బాలసూర్యాభమీశం మతే
ర్మార్గ మూలోద్భవం పిఙ్గలాచ్ఛాదనం ।
గానశబ్దంచ నామాద్య బీజాక్షరం
సప్తగానధ్వజం సామవేదం భజే ॥ ॥ ౮ ॥

'సామవేదాయ । ఘృతాయ । వజ్రాయ । యజ్ఞాయ ॥"

ఐశాన్యామథర్వేదః

భిభ్రాణః శ్వేతవస్త్రం సితఖగవహన ః కూర్చహస్తో ఽఙ్గనాభో
హంసధ్వానః కలేశః సరసిజనయనః పుష్టితో ఽథర్వవేదః ।
జాపాద్యర్ణ స్వబీజ స్స్రువమయ విలసత్కేతనోమాసిపూర్వా
షాఢాజాతో నభస్యే విలసతుహృదిమే పశ్చిమాశావలోకీ ॥ ౯ ॥

"అధర్వవేదాయ । పవిత్రాయ । క్షీరాయ । పుణ్యాయ॥

అన్తరాళే ప్రాచ్యాం శివః పూర్వవత్ ॥

తద్దక్షిణే విష్ణుః ॥

విష్ణుః పశ్చిమ దిఙ్ముఖః కనక రుక్మీరచ్ఛదాచ్ఛాదనః
శ్రీకాన్తః ప్రణవాత్మకో ఒభయ గదాభృద్దస్త యుగ్మేన చ ।
చైత్రేచ శ్రవణోద్భవో మమ హృది స్యాత్పఞ్చ శబ్ద ధ్వని ః
పక్షీశధ్వజ వాహనో రథపదం శఙ్ఖం త్వబీజోవహన్ ॥ ॥ ౧౦॥

"విష్ణవే । వ్యాపినే । రత్నాయ । విశ్వాయ ॥"

తద్దక్షిణే కాశ్యప ః ॥

నీలః పుష్ప పటంవహన్ ధనదదిగ్గత్తేక్షణో వైణవం
దణ్డం బిభ్రదయం కమణ్డలుల సత్కేతు ర్విబీజాన్వితః ।
యానేన త్రిపదామయేన సహితోహస్తర్క్షజః కాశ్యపః
శఙ్ఖధ్వాన రవశ్చకాస్తు హృదయే నిత్యం క్షమేశోమమ ॥ ॥ ౧౧ ॥

"కాశ్యపాయ । విశ్వమూర్తమే । అక్షతాయ। తక్షకాయ ।"

తత్పశ్చిమే గుహః ॥

రక్తోభూషిత మూర్తి రుత్తరముఖో షడ్దోష్షడాస్యో గుహ
శ్శక్తిం తీక్ష్ణతరాం వహన్నుపగతః కేతుం రణత్కుక్కుటం ।
గుంబీజీ ధృతబాలమౌళిక శిరాస్స్వ ద్దేవయానీ పతి ః
శఙ్ఖధ్వానయుతో మయూర వహనో వహ్న్య ర్క్షజః ఫాల్గునే ॥ ॥౧౨ ॥

"జగద్భువాయ । యజద్భువాయ । విశ్వభువాయ । రుద్రభువాయ । (
బ్రహ్మభువాయ । భూర్భువాయ ॥"

పశ్చిమే పక్ష్మీశ ః ॥

పక్ష్మీశం శ్యామవర్ణం సితవసనధరం ప్రాఙ్ముఖం - ఖడ్గ ఖే టౌ
బిభ్రాణం భూతయానధ్వజమితమకుటం చణ్డికా ప్రాణనాథం ।
ఫల్గున్యాముత్తరస్యా ముపజనిత మహం చేతసా భావయేయం
నామాద్య స్వర్ణ బీజం జలజరవయుతం నాయకం భూతపూర్వమ్ ॥
॥ ౧౩ ॥

'పక్ష్మీశాయ । మిత్రాయ । వరదాయ । భూతనాయకాయ ॥"

తదుత్తరే పవిత్రః ॥
శ్వేతామ్బరం ప్రాఙ్ముఖ మఙ్జనాభం
క్లీబం వృషస్థం గళకాఖ్యకేతుం ।
పవిత్రముగ్రస్వన మూర్మిశస్త్రం
సౌమ్యం నమస్యామి పకార బీజమ్ ॥ ౧౪ ॥

"పవిత్రాయ । మంత్రాయ । జప్యాయ । శుద్ధాయ ॥"

ఉత్తరే పవనః ॥

పిఙ్గం దక్షిణ దిఙ్ముఖం పరివృత శ్యామామ్బరం వాహనే
తిష్ఠన్తం వృషభే నపుంసకతనుం పద్మాద్య బీజాక్షరం ।
ధ్యాయామో గళకాఖ్య కేతుమమితాలఙ్కార మూర్మ్యాయుధం
దేవం తం పవనాఖ్య ముగ్రనినదం స్వాభీష్ట సంసిద్ధయే ॥ ॥ ౧౫ ॥

"సర్వతీర్థజలాయ । పుణ్యాయ । పవనాయ । పుణ్యపూజితాయ ।"

తత్పూర్వే తక్షకః ॥

యామ్యాశోన్ముఖ మభ్రనీలవపుషం హేమామ్బరం తక్షకం
బిభ్రాణం ఫణపఞ్చకం మణియుతం యద్వా ఫణా సప్తకం ।
ధ్యాయేయం హృది హస్తతాళ నినదం తట్యాది బీజాక్షరం
పాథోజధ్వజ వాహనం భుజగభే జాతం జరావల్లభమ్ ॥ ॥ ౧౬ ॥

"తక్షకాయ । సర్పరాజాయ । క్షితిజాయ । ధరాధరాయ ॥"

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం
చతుర్థావరణ దేవతాధ్యాన భేదోనామ
షష్ఠ స్తబకః

-- o --

శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః !

ధ్యాన ముక్తావళ్యాం

సప్తమస్తబక ప్రారంభః

పఞ్చమావరణే పూర్వద్వారోత్తరే కుహూః ॥

ఖగధ్వజాంత ద్వహనాం శుకస్వరాం ధృతామ్బుజాం కుఞ్చిత నీలమూర్ధజాం।
మషీరుచిం పశ్చిమ దిఙ్ముఖీం కుహూం కుశాద్యబీజాం కుసుమామ్బరాం
స్మరేత్ ॥ ౧ ॥

"మేదిన్యై । కుహ్వై । సుదంష్ట్రాయై । క్షమాయై ॥"

తద్దక్షిణే ఽనుమతిః ॥

సితశ్యామాం ఖడ్గధ్వజ వహన యుక్తాం శుకరవాం
జపాపుష్పాచ్ఛాదా మభిజిదుడు జాతా మనుమతిం ।
తబీజేనోపేతాం కుసుమధర హస్తా మపర ది
ఙ్ముఖీం దేవీంధ్యాయే దభిమత ఫలస్యోపగతయే ॥ ౨ ॥

"అనుమత్యై । స్వరూపాయై । తన్వంగ్యై । సుభగాయై ॥"

*** సప్తమాతరః ***

"తద్దక్షిణే సప్తమాతరస్సర్వాః పశ్చిమాభిముఖాః॥"

బ్రహ్మాణీ ॥

బ్రహ్మాణీ కలశాక్ష సూత్రసహితా పిఙ్గా ప్రసార్య స్థితా
వామం పాదమజా జటామకుటినీ దర్భధ్వజా పాతుమాం ।
సఙ్ఘాత స్వన శబ్దినీ సిత ఖగారూఢాక బీజాక్షరా
రక్తా చ్ఛాదవతీ త్రిలోక జననీ దణ్డంకరే బిభ్రతీ ॥ ॥ 3 ॥

బ్రహ్మాణ్యై । పిఙ్గళాయై । గౌర్యై । సర్వతోముఖ్యై ॥"

సరిత్ప్రియా ॥

వైశాఖే భరణీభవా కకుదసద్వేణీ పిశాచధ్వజా
శ్వేతాకృష్ణపటీధరా త్రిశిఖభృత్పాణి స్త్రినేత్రాన్వితా ।
భక్తాభీష్టదసౌరభేయ వహనా సద్మాద్య బీజాక్షరా
స్వాఖ్యానేన సరిత్ప్రియా కకుదనిస్వానా ప్రసార్యస్థితా ॥ ॥ ౪ ॥

"సరిత్ప్రియాయై । విశ్వరూపాయై । ఉగ్రాయై । గణేశ్వర్యై॥"

వైశాఖినీ ॥

వైశాఖీ కనకద్యుతి స్సితపటా శక్తింకరేబిభ్రతీ
తిష్ఠంతీ ప్రసృతైక పాదకమలా నామాద్యబీజాక్షరా ।
జ్యేష్ఠేమాసి హుతాశతారకభవా సాతామ్రచూడ ధ్వజా
దేవీ బర్హిణ వాహనా దిశతుమే శ్రేయశ్చతుర్ధోర్యుతా ॥ ॥ ౫ ॥

"వైశాఖిన్యై । ఖణ్డిన్యై । గాయత్ర్యై । షణ్ముఖ్యై॥"

విశ్వగర్భా ॥

మేఘస్వానరవాం ప్రసార్యచరణం పీఠేస్థితాం వామకం
పౌషే వైష్ణవ తారజాం విదధతీం శఙ్ఖంచ చక్రం కరే ।
పక్షీశ ధ్వజవాహనాం భగవతీం ధ్యాయామ్యహం వైష్ణవీం
శ్యామాం పీతపటాభిరామ వపుషం దివ్యాక్షమాలాధరాం ॥ ॥ ౬ ॥

"విశ్వగర్భాయై । విశోర్మిణ్యై । కృష్ణాయై ' రోహిణ్యై॥"

వారాహిణీ ॥

ముద్రాం ప్రాసకరీం హలంచ ముసలం రక్తైః కపాలైర్యుతా
వారాహీ దధతీగుణ ధ్వనియుతా నామాద్య బీజాక్షరా ।
ఆర్ద్రాజా త్రియుగా స్థితానతపదం దేవీ పిశాచ ధ్వజా
తద్యానాద మమ శ్రియం ప్రదిశతు శ్యామాచ రక్తామ్బరా ॥ ॥ ౭ ॥

"వారాహ్యై । వరదాయై । ఉర్వ్యై । వజ్రదంష్ట్రై ॥"

ఇన్ద్రాణీ ॥

ఇన్ద్రాణీ శుకతుణ్డరమ్య వసనా పాదం ప్రసార్య స్థితా
నామాద్యక్షర బీజకా కులిశధృక్సా వేణుపత్ర ధ్వజా ।
జ్యేష్ఠాఖ్యోదుని మాఖమాసి జనితా శబ్దం వషట్కారకం
బిభ్రాణాయ వసస్య భాసురతనుః శ్రేయఃప్రదద్యాన్మమ ॥ ॥ ౮ ॥

"జయన్త్యై । కాళిక్యై । ఇన్ద్రాణ్యై । ఘనాఘన్యై ॥"

కాళీ ॥

కంబీజా రుధిరామ్బరా ఘనరుచీ రక్తాగ్రనేత్రాఞ్చలా
భ్రూభఙ్గీ వికృతాననా ౨ర్థ శశభృద్దంష్ట్రాహి భూషాదిధృక్ ।
కాళీ శూల కపాలినీ హుతవహధ్యానా పిశాచధ్వజా
వహ్నిజ్వాలకచా భృదుగ్ర కలభారూఢా భరణ్యుద్భవా ॥ ॥ ౯ ॥

"కాళ్యై । నాళీకదంష్ట్రై । వృషభవాహనాయై । వేదధారిణ్యై ॥"

పశ్చిమే ప్రాఙ్ముఖా జయాద్యాః

॥ జయా ॥

ఆసీనా సుఖమూఢ పఙ్కజకరా శుక్లామ్బరా ప్రాఙ్ముఖీ
వీణావేణురవా ౨తి పాటల తను ర్జ్యేష్ఠే ధనిష్ఠోద్భవా -
నీలాకుఞ్చిత కున్తలోభయ భుజా కీరోప వాహధ్వజా
సాదేవీ శుభమధ్యమా ౨వతు జయా నామాద్యబీజాక్షరీ । ॥ ౧౦ ॥

"జయాయై । సుఖప్రదాయై । సమృద్ధిన్యై । భద్రాయై ॥"

విజయా ॥

హేమాభా శుకపత్ర సన్నిభపటా జ్యేష్ఠేధనిష్ఠోడుజా
హస్తే చామరభృత్కరం నతవతీ వామంవిబీజాన్వితా ।
వీణా వేణురవా చకాస్తు విజయా నీలావకుఞ్చిత్కచా
సా కీర ధ్వజ వాహనా స్వచరణం వామం నికుఞ్చ్య స్థితా ॥ ॥ ౧౧ ॥

"విజయాయై । విశోకాయై। పుణ్యాయై । కామనన్దాయై ॥"

విన్దా ॥:

విన్దా శ్యామతను ర్వి పాటల పటా స్వే చామరే దక్షిణే
హస్తే సన్దధతీ తదన్యవితతం జ్యేష్ఠే ధనిష్ఠోద్భవా ।
వీణావేరవా శుకధ్వజయుతా తద్వాహనాకుఞ్చయ
న్త్య ఙ్ఘ్రిం వామ్నమ శుక్ల కుఞ్చిత కచా దేవీవిబీజా ౨వతు ॥ ౧౨ ॥

విన్దాయై । లాభాయై । ప్రమత్తాయై । అజేయాయై ॥"

నన్దా :

ఝుషదళ నిభాచ్ఛాదా కృష్ణావకుఞ్చిత మూర్ధజా
సమాసీనా వామంపాదం ప్రసార్యవబీజకా ।
నివసతు ధనిష్ఠజా జ్యేష్ఠే శుకధ్వజ వాహనా
కనకరుచిరా వేణుస్వరా హృది నన్దకా ॥ ౧౩

"నన్దకాయై । మధుజనన్యై । సుముక్తాయై । సుభగాయై ॥"

పుష్టికా ॥ :

హేమాభా పుష్ప చిహ్నామ్బర భృదుభయదోః కుఞ్చితనీలకేశీ
జాతాజ్యేష్ఠే ధనిష్ఠోడుని, చమరుహం బిభ్రత్ దక్షిణేన ।

హస్తం విస్తార్యచాన్యం ధ్వజ వహనశుకా పుష్టికా ౨౨ఖ్యాదిబీజా
వీణావేణు ప్రణాదాసు దృగమలముఖీ ప్రాఙ్ముఖీశ్రేయసేస్తు ॥ ౧౪ ॥
పుష్టికాయై । మోహవత్యై । పుణ్యదాయై । ప్రమత్తాయై ॥

కుముద్వతీ ॥

సస్యశ్యామనిభామ్బరా కుముదరు క్పుష్పాఙ్కితా వామదో
స్తిష్ఠన్తీ హ్యావరం ప్రసార్యచ భుజం జ్యేష్ఠే ధనిష్ఠోడుని ।
కృష్ణా కుఞ్చిత మూర్ధజా శుకలసద్యాన ధ్వజా ప్రాఙ్ముఖీ
కుంబీజాతు కుముద్వతీ మమహృదిసాద్వేణు వీణారవా । ॥ ౧౫ ॥

'కుమద్వత్యై । సువహాయై । సుసంభరాయై । సద్వృత్త్యై ॥"

ఉత్పలకా॥

పాయాదుత్పలకా౨తినీల వసనా జ్యేష్ఠేధనిష్ఠోద్భవా
నీలాకుఞ్చిత మూర్ధజోత్పల రుచి స్సాకీర యానధ్వజా।
పుష్పం దక్షిణ దోష్ణిదీర్ఘమపరం దోర్బిభ్రతీ వల్లకీ
వేణుస్వానయుతా పురస్త్వభిముఖీ నామాద్య బీజాక్షరా ॥ ॥ ౧౬ ॥

"ఉత్పలకాయై । సుగన్ధిన్యై । సర్వమోదాయై । సర్వాత్మకాయై॥"

విశోకా ॥

శుక్రేమాసే ధనిష్ఠాకృత జనిరవతా త్కీర పత్రాభచేలా
వింబీజా కీరయానధ్వజ యుగపమితాశోక పుష్పావిశోకా ।
వామం వ్యాతత్య తస్యాపరమపి కుసుమగ్రాహీ దోరుద్వహన్తీ
వీణావేణు ప్రణాదా హరిదిగభిముఖీ కుఞ్చితా నీలకేశీ ॥ ॥ ౧౭ ॥
"విశోకాయై । ధనదాయై । అక్షతాయై । అమితాయై ॥"
ఉత్తరే దక్షిణాభిముఖాస్సప్త రోహిణ్యః ॥

కుణ్ఠినీ ॥

పాయాద్దక్షిణ దిఙ్ముఖీ మరకతశ్యామా ప్రసార్యస్థితా
రోహిణ్యాం జనితా కుబీజ సహితా నీలావకుఞ్చిత్కచా ।
పుష్పగ్రాహికరా మయూరవిలసద్యాన ధ్వజాభూషితా
పుష్పాఛ్ఛాదవతీ మృదఙ్గనినదా దేవీచ సాకుణ్ఠినీ ॥ ॥ ౧౮ ॥

కుణ్ఠిన్యై । నన్దిన్యై । ధరిత్ర్యై । రజిత ప్రియాయై ॥
గ్రన్థినీ ॥
పుష్పాచ్ఛాదా మరకత రుచిర్గ్రన్థినీ పుష్పహస్తా
పాయాద్యానధ్వజ భుజగభుక్సుస్థితా ఽక్ష్ణిం ప్రసార్య ।
రోహిణ్యా ఖ్యే హ్యుడుని జనితా కుఞ్చితా నీలకేశీ
బీజం నా మాదిమముపగతా సామృదఙ్గ ప్రవణాదా ॥ ॥ ౧౯ ॥

"గ్రన్థిన్యై । వేగిన్యై । జయాయై । ప్రవాహిణ్యై॥"
కృచ్ఛ్రిణీ ॥
మరకత రుచిః పుష్పాచ్ఛాదా శిఖిధ్వజ వాహనా
ద్విభుజా కుసుమధరా కృచ్ఛ్రిణ్యా నీలకున్తలా ।
ఉడుని జనితా రోహిణ్యాం మృదఙ్గరవా ఽవతా
త్ప్రసృత ముఖితా కుంబీజా సాచ దక్షిణ ముఖీ ॥ ॥ ౨౦ ॥

"కృచ్ఛ్రిణ్యై । శాఖిన్యై । వాహిన్యై । యోక్త్రిణ్యై॥"
జారిణీ ॥
హస్తే పుష్పం దధానా మరకత మణి రుక్పుష్ప వాసా మృదఙ్గ
స్వానా ఽవ్యా త్కేకియానధ్వజ యుగుడుని సా రోహిణీ నామ్నిజాతా ।
నామాద్యర్ణ స్వబీజా యమదిగభి ముఖీ కుఞ్చితా నీలకేశీ
సర్వాలఙ్కారయుక్తా తదయద ముషితా జారిణీ నామధేయా ॥ ॥౨౧॥
కుణ్ఠిన్యై । జారిణ్యై । చర్దిన్యై । ప్రవాహిణ్యై ।
వికారిణీ ॥
మరకత రుచిర వ్యా ద్రోహిణీజా మృదఙ్గ
ధ్వని రురగ భుగుద్యత్కేతు యానా ఽ ఽద్యబీజా ।
విధృత కుసుమపాణి ర్దామినీ పుష్పచేలా
శమన దిగవలోకీ కుఞ్చితా నీలకేశీ ॥ ॥ ౨౨ ॥

"వికారిణ్యై । దామిన్యై । వైశిన్యై । విద్యుతాయై ॥
దర్వ్రణీ ॥
ప్రసూనాచ్ఛాదా ఽవ్యాద్ధ్వనిజిత మృదఙ్గా మరకత
ప్రభాదర్వ్రణ్యాఖ్యా శిఖివహనకేతుః కుసుమభృత్ ।

స్వనామాద్యం బీజం పరిగతవతీ దక్షిణముఖీ
ప్రసూతా రోహిణ్యాం సుత సురసితా కుఞ్చిత కచా ॥ ॥ ౨౩ ॥

దర్వృణ్యై । ఇన్ద్రకరాయై । సౌమనస్యై । ప్రవిద్యుతాయై ॥

ఇన్ద్రియ వికారిణీ ॥

ప్రసూన వసనా శిఖిధ్వజవహా మృదఙ్గధ్వనిః
కృతాన్త హరిదున్ముఖీ మరకత ప్రభా పుష్పభృత్
ఇబీజ సహితా ద్విదోర్దిశతు రోహిణీ జన్మభా
క్షమిన్ద్రియ వికారిణీ సితతరావకుఞ్చత్కచా ॥ ॥ ౨౪ ॥

"ఇన్ద్రియ వికారిణ్యై ।ప్రవర్తిన్యై। గఙ్గావాణ్యై । సృజన్యై ॥"

ప్రాచ్యాం ప్రత్యఙ్ముఖాస్సప్తర్షయః ॥

భృగుః ॥

బ్రాహ్మం పీఠ మధిష్ఠితో ధృతమృగత్వగ్బ్రహ్మ దణ్డాభయే
బిభ్రద్దక్షిణ పాణ్యుపాత్త కలశో దణ్డం వహన్ వైణవం ।
అఙ్కోత్తానిత వామపాణ్యుపరి తన్సన్యస్తహస్తో జటీ
నాసాగ్రార్పిత దృగ్భృగుర్గుణయుతః పాయాద్భబీజోబ్జ వాన్ ॥ ॥౨౫॥

"పద్మాపిత్రే । ధాతృనాధాయ। ఖ్యాతీశాయ । భృగవే॥"

మరీచిః ॥

బ్రాహ్మేపీఠే మరీచిం దృగుపహితనసాకోటి మఙ్గారవర్ణం
పర్యఙ్కోత్తాన వామం వితతకటి తటన్యస్త హస్తం మబీజం ।
ఆషాఢే పూర్వ ఫల్గున్యుడునికృతజనిం భృఙ్గవాహం మృగత్వ
క్చేలం సంభూతినాథం భజథ హయరవం ధ్యాయినం విప్ర కేతుం
॥ ౨౬ ॥

"సంభూతీశాయ । మరీచయే । శోచిష్మతే। పౌర్ణమాస
భృతాయ । క్షమాయ॥"

పులహః ॥

తామ్రాభం బ్రహ్మపీఠే స్వవహిత మతులాధార మీశం క్షమాయా
నాసాగ్రస్థార్ధమీలద్దృశ మథపులహం తం జటాలం జబీజం ।

ధ్యాయన్తం పుష్పకేతుం కలశధర మిషే హస్తజం చాక్షరావం
ధ్యాయే ద్వామాఖ్య హస్తౌ ధరిత తదితరోత్తానహస్తాఞ్చితాఙ్కం । ॥ ౨౭ ॥

"పులహాయ । కర్దమాద్యాయ। సౌమనస్యాయ।మహాధృతయే॥"

పులస్త్యః॥

అఙ్కస్థలోత్తానిత వామహస్త
న్యస్తాన్యహస్తం ప్రణుమః పులస్త్యం ।
ప్రతీశ్వరం ప్రాక్పులహే నివిష్టై
ర్విశేషణైః పీత విశేషమన్యైః ॥ ॥ ౨౮॥

"మహాధృతయే । పులస్త్యాయ । ప్రీతిభర్త్రే। వశంకరాయ ఉదాత్తోనిధయే"

॥క్రతుః॥

క్రతుం శ్వేతం బ్రహ్మాసన నిలయ ముత్తానితకరో
పరిన్యస్తం వామం స్వకరమథనాసాగ్రగదృశం ।
క్రంబీజం వైశాఖే మృగశిరసి జాతం హయరవం
భజేదూర్వారాఖ్య ధ్వజమృషివరం సన్నతిపతిం ॥ ॥ ౨౯॥

"రాజ్యాయ । సిద్ధిరాజాయ । నిష్కసూదనాయ । సన్నతీశాయ । క్రతవే॥"

వసిష్ఠః ॥

ఉర్వాణాభిద కేతురుజ్జ్వలనిశాగౌర స్తురఙ్గస్వన
స్తైషే పౌష్ణభజో వబీజసహిత స్స్వబ్రహ్మదణ్డాయుధః ।
బ్రాహ్మంపీఠ మధిష్ఠితో ఽవతు వషట్కారాఖ్యవాహస్స్వయం
యోగధ్యానపరఃక్రతోర్గుణ యుతో ఽరున్ధత్యధీశోమునిః ॥ ॥ 30 ॥

"ఊర్జాపతయే । రాజపూర్వాయ । వసిష్ఠాయ। వాక్పతయే "॥

అత్రి ః ॥

ఉర్వాణధ్వజ మత్రిమశ్వనినదం బ్రహ్మాసనస్థం మృదు
చ్ఛాయం కార్తికమాసి వైష్ణవభజం నామాద్య బీజాక్షరం ।
నాసాగ్రార్పిత లోచనం హృది వషట్కారాఖ్య వాహంస్మరే
దఙ్కోత్తానిత వామపాణిగత దన్యంచానసూయాపతిమ్ ॥ ॥ ౩౧॥

"అత్రయే । నియామకాయ । సత్యనేత్రగురవే। అనసూయేశాయ॥"

అగస్త్యః ॥

హస్తేజాత మిషేమాసి కుసుమాకార ధ్వజం పాణినా
కుణ్డీ మక్షపటంచ బిభ్రత మథప్రాణాధినాథం ।
శ్యామంరక్తపటంచ హంసవహనం నామాద్యబీజాక్షరం
కృష్ణంచర్మవసాన మక్షనినదం ధ్యాయే దగస్త్యాభిదమ్ ॥ ॥ ౩౨ ॥

అగస్త్యాయ । మునివరాయ। ధృతీశాయ। కుమ్భసంభవాయ"॥

ఆగ్నేయ్యాం వత్సరాః ॥

పద్మపత్ర రుచయో ఽబ్జ నినదా
స్స్వాతి జాశ్చ సుశశధ్వజవాహాః ।
వత్సరా ద్విభుకా స్సుగణేశాః
పాన్తు పుష్ప వసనాశ్చ సబీజాః ॥ ॥ 33 ॥

"వత్సరేభ్యః । వసుసుతేభ్యః ।నిధిభ్యః । ధర్మసూనుకాభ్యః "॥

నైరృత్యాం ప్రాణాదయః ॥

హేమాభా ధవళామ్బరాః కపిలసద్వాహాశ్చ శఙ్ఖధ్వజా
హంసధ్యానయుతాయ బీజ సహితా స్స్వాత్యుద్భవాఃకుర్వతాం ।
నానాలఙ్కృతి భాసమాన వపుషస్స్వాయుధోద్భాసితాః
ప్రాణాద్యామమశర్మ పఞ్చపవనాస్తే దాయినీ వల్లభాః ॥ ॥ ౩౪ ॥

"ప్రాణాయ । అపానాయ । వ్యానాయ । ఉదానాయ । సమానాయ॥"

వాయవ్యాం సప్తమరుతః ॥

ధూమత్విషః శ్వేతపటాన్ ద్విబాహూన్
ప్లవఙ్గవాహాన్ జలజధ్వజాంశ్చ ।
హంసస్వనాంశ్చేదయినీ సనాథా
న్వదే ధృతాసీ న్మరుతో యబీజాన్ ॥ ॥ ౩౫ ॥

"మరుద్భ్యః ।లోకధరేభ్యః । సప్తసప్తగణేభ్యః । మరుద్వత్సుతేభ్యః ॥"

ఐశాన్యాం శతరుద్రాః ॥

శ్వేతాభాన్ మృగరిపుచర్మ చేలయుక్తాన్
పిఙ్గాక్షాన్వరుణ సుదిఙ్ముఖాన్ శబీజాన్।

సంయుక్తానపరగుణైస్తు రుద్రతుల్యాన్
ధ్యాయామోహృది శతరుద్ర సంజ్ఞదేవాన్ ॥ ॥ ౩౬ ॥

"శతరుద్రేభ్యః । ఓషధీభ్యః । త్ర్యమ్బకేభ్యః । కపాలపాణిభ్యః ॥"

తద్దక్షిణే అంతరాళే ఏకాదశరుద్రాః ॥

శ్వేతాన్వ్యాఘ్ర త్వగ్ధరాన్నృత్యగాస్యా
న్నీలగ్రీవాం స్త్ర్యక్షణాన్ రుద్రతుల్యైః ।
అన్యైర్భేదైర్భాసమానాన్ గుణానాం
వన్దేరుద్రా వన్తరేకాదశాంశ్చ ॥ ॥ ౩౭ ॥

"అజైకపాదే। అహిర్బుధ్నియాయ । పినాకినే ।
పరాజితాయ । మృగవ్యాధాయ । శర్వాయ । నిరృతయే ।
ఈశానాయ । కపాలినే। భవాయ । స్థాణవే ॥"

తద్దక్షిణే ద్వాదశాదిత్యాః ॥

రక్తాన్ సితాచ్ఛాద భృతశ్చ రేణుకా
సువర్చలా నామవధూ ద్వయాన్వితాః ।
ఆదిత్యవచ్చాన్య విశేషణాఙ్కితా
నాదిత్య నామ్నాం కలయే దశాప్యుభౌ ॥ ॥ ౩౮ ॥

"ధాత్రే । అర్యమ్ణే । అంశాయ । మిత్రాయ ॥ వరుణాయ। భగాయ ।
ఇన్ద్రాయ । వివస్వతే । పూష్ణే । పర్జన్యాయ। త్వష్ట్రే । విష్ణవే ॥"

దక్షిణే గన్ధర్వాః ॥

దంష్ట్రావక్త్రాః కుసుమవసనాః పద్మకిఞ్జల్కవర్ణా
సింహస్వానాధన దహరిదాలోకినస్సౌమ్యజాతాః ।
గన్ధర్వా మే విదధతు శుభం పాశినో రేఫబీజా
రక్తాసక్తా భుజయుగయుతా యానకేతూకృతేభాః ॥
"గన్ధర్వేభ్యః । రమ్యేభ్యః । సురజేభ్యః । సౌమజేభ్యః ॥ ॥ ౩౯ ॥

తత్పశ్చిమే మునయః ॥

ఉదఙ్ముఖా హేమరుచ స్తపోధిపా
జటాధరామిత్ర భజాజలస్వనా ః ।
కుశాన్వితా ః కృష్ణమృగత్వగం శుకా
స్తపాద్యబీజా మునయస్స్ఫురన్తుమే ॥ ౪౦ ॥

"మునిభ్య ః । తపోనాధేభ్యః । కుశేభ్యః । పాపవినాశిభ్యః ॥"

పశ్చిమే అప్సరసః ॥

ఇన్ద్రాశాభిముఖా స్స్వవర్ణరుచయః పుష్పామ్బరాః పద్మభృ
ద్ధస్తా ఉత్తరఫల్గునీ, భజనితా అర్కాద్య బీజాక్షరా ః ।
కృష్ణాకుఞ్చిత మూర్ధజాశ్శుకరవా హంసధ్వజాశ్చేతసి
ధ్యాయామ్యప్సరసో వళక్ష విహగారూఢాస్సు భూషోజ్జ్వలాః ॥ ॥ ౪౧ ॥

"అప్సరోభ్యః । అమృతజాభ్యః । భోగవహాభ్యః । సరోజాభ్యః ॥"

ఉత్తరే అశ్వినౌ ॥

ధ్యాతవ్యౌనృభిరశ్వినౌ సితఖగస్వానావశోక స్ఫుర
త్పు ష్పాచ్ఛాదన శాలినౌ ద్విభుజకౌ గోక్షీరవర్ణాకృతీ ।
పౌలోమీపతి దిఙ్ముఖౌ శిఖివరారూఢౌ తథాసున్దరీ
నాథౌ నిత్యమకార బీజసహితౌ తౌకాకపక్ష ధ్వజౌ ॥ ॥ ౪౨ ॥

"అశ్వినీభ్యాం । యమళాభ్యాం । యుగ్మాభ్యాం ।
త్వాష్ట్ర పుత్రాభ్యాం ॥"

ఉత్తరే వసవః ॥

కమలచయో యమాశాస్యాశ్శశధ్వజ వాహనా
స్సరసిజధరా శ్శఙ్ఖధ్వానా భుజద్వయశాలినః ।
దదతు వసవః శ్రేయః స్వాత్వ్యుద్భవాశ్చ వసుప్రియా
విలసితముఖాః ప్రాప్యబీజం పకార మలఙ్కృతాః ॥ । ౪౩ ॥

"ధరాయ । ధృవాయ । సోమాయ । అపానాయ ॥ అనలాయ ।
అనిలాయ। ప్రత్యూషాయ । ప్రభాసాయ॥"

తత్పూర్వే విద్యాధరాః ॥

శ్యామాదక్షిణ దిఙ్ముఖా ధృతగదాస్సంరక్త కేశాంశుకాః
బిభ్రాణా నిజపాణినా డమరుకం విద్యాధరీనాయకాః ।
దంష్ట్రాస్యాధ్వ జయాసభూతమహిషా మన్త్రాది బీజాక్షరా
మేఖస్వానభృతో ద్విబాహవ ఇమే రక్షన్తు విద్యాధరాః ॥ ॥ ४४ ॥

"విద్యాధరేభ్యః । మన్త్రబలేభ్యః । పుష్పజేభ్యః । భోగజేభ్యః ॥"

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం
పఞ్చమావరణ దేవతాధ్యానభేదో నామ
సప్తమస్తబక ః

-- ౦ --

శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః !

ధ్యానముక్తావళ్యాం

అష్టమస్తబక ప్రారంభః ॥

అథషష్ఠావరణే పూర్వద్వారోత్తరే తుమ్బురుః ॥

రక్తాభం శ్వేతవస్త్రం ద్విభుజమురుజటం తుమ్బురుం వాయువాహం
సజ్గీతేశంచ కేతుస్రువమభిజిదుడౌ సమ్భవం గానరావం ।
వీణా సంయుక్త హస్తం సలిలపతి హరిన్న్యస్తదృష్టిం ప్రపద్యే
సాభిఖ్యాద్యర్ణబీజం వినుతహరిగుణం శుభ్రయజ్ఞోపవీతం ॥ ౧॥

"తుమ్బురవే । మునివరాయ । స్వరేశాయ । వేదరూపిణే॥"

తద్దక్షిణే నారదః ॥

శ్వేతం ప్రత్యగవేక్షణం ద్విభుజకం రక్తామ్బరం నారదం
తాళస్వానయుతం కరేణ మహతీం వీణాం నిజాం బిభ్రతం ।
వాయుం వాహనమాస్థితం ధ్వజలసత్కూర్చం ప్రపద్యే ౽భిజి
జ్జాతం యోగి సమాహ్వయాది మలసద్బీజం స్వరాధీశ్వరమ్ ॥ ॥ ౨ ॥

'నారదాయ । మునివరాయ । గానరూపాయ। బ్రహ్మ సమ్భవాయ॥

తద్దక్షిణే ఋతవః ॥

అబ్జా భా విమలామ్బరాః కుసుమ భృద్ధస్తాస్తటిత్కే తవో
మూలాయా ముదితా గబీజ సహితా మేఘస్వనారావిణః ।
పుష్పస్యన్దన వాహనా షడృతవస్తే శ్వేత కృష్ణాధిపా
బాహోయుగ్మభృతో ధనాధిప హరిద్దత్తేక్షణాః పాన్తు నః ॥ ॥ 3 ॥

'ఋతుభ్యః । మహారాశిభ్యః । గన్ధర్వేభ్యః । తీర్థేభ్యః ॥'

పశ్చిమేప్రజాపతిః ॥

శ్వేతః ప్రాఙ్ముఖమూర్తి రేకవసనః కుణ్డీస్వరూప ధ్వజో
హస్తోద్భాసి వరాభయాక్ష కలశోజాతో ౽భిజిత్తారకే ।
ధాతాపాతు సరస్వతీ సహచరో యుక్తశ్చతుర్భిర్ముఖై
ర్హంసం వాహన మాశ్రితః కలయతు శ్రేయస్త్రయీనిస్వనః ॥ ॥౪॥

"ప్రజాపతయే । స్రష్టే । వేదమయాయ। బ్రహ్మ రూపాయ ।"

ఉత్తరే ముద్గలః ॥
శ్వేతాభః శ్రవణోద్భవః దిగ్వక్త్ర స్త్రయీ నిస్వనః
పాయాత్కచ్ఛప వాహనశ్చ సుగుణానాధో జటామణ్డలీ ।
నామాద్యక్షర బీజకః కుశలసత్కేతుశ్చ రక్తామ్బర
స్తారాకార విశుద్ధమౌక్తిక ధరస్ఫూర్జ ద్గళో ముద్గలః ॥. ॥ ౫ ॥

"ముద్గలాయ । మునివరాయ । శుద్ధాయ । సర్వజ్ఞాయ ॥"
ఆగ్నేయ్యాం హలేశః ॥
శ్వేతాభో నీలచేల స్సితఖగ నినద ః పద్మహస్తో ద్విబాహు
ర్యామ్యాధీశో హలేశః కరవిధృత హలో మైత్ర నక్షత్రజాతః ।
ఉన్మీలత్పుష్పకేతు ర్వితరతు నితరాం భవ్య మవ్యాహతమ్మే
నానాలఙ్కారయుక్తో మణిమయమకుట స్వాభిధాద్యర్ణబీజః ॥ ॥ ౬ ॥

'హలేశాయ। మహాబలాయ । మాయాఙ్గాయ ।వరదాయ ।
నైరృత్యాం జామ్బవః ॥
రాక్తాచ్ఛాద ధరో మృగధ్వజయుత స్తద్వాహనో రేవతీ
జాతో జామ్బవనామకో మరకత శ్యామశ్చ బాలాపతిః ।
మూర్ధోత్తంభిత బాలమౌళిరుచిర స్సంచ్ఛన్న వీరాన్వితః
శశ్వత్పాతు జకారబీజసహితో దేవో మృదఙ్గారవః ॥ ॥ ౭ ॥

'జామ్బవాయ।బాలరూపాయ । దర్శనీయాయ । సున్దరాయ।
ఐశాన్యా మశురః ॥
శ్యామం రక్తాంబర విలసితం శూలినం రక్తకేశం
ఘోరం యానధ్వజకరయుతం ఘోరదంష్ట్రం ద్విబాహుం।
మూలాతార ప్రభవమసురం నౌమి నీలాసనాధం
నానా భూషం మణిరుచిలసన్మూర్తి మప్యాద్య బీజమ్ ॥ ॥ ౮ ॥

"అసురాయ । దైతేయాయ । ఘోర రూపాయ। భయానకాయ ॥"
అన్తరాళే ప్రాచ్యాం కిన్నర మిథునం ॥
ప్రత్యగ్దిఙ్న్యస్త నేత్రం ఖగచరణయుతం తాళవీణాఙ్కహస్తం
పుం స్త్రీ రూపోర్ధ్వకాయం స్వరరవ సహితం పక్షయుగ్మాభిరామం ।

హస్తేజాతం చ నాళధ్వజయుతమనిలాకార యానేన యుక్తం
నామాద్యర్ణస్వబీజం ఘుసృణరుచివపు ః కిన్నర ద్వంద్వమీడే ॥ ౯ ॥

"కిన్నర మిధునాయ । తీర్థాయ । సజ్గీతాయ । పక్షిరూపాయ"

దక్షిణే ప్రహ్లాదః ॥

ప్రహ్లాదం రక్తకాన్తిం సితవసనయుతం పుష్పహస్తం ద్విబాహుం
ప్రాణేశం నౌమి వాజిధ్వజ వహనయుతం పశ్చిమన్యస్తనేత్రం
శఙ్ఖస్వాన ప్రణాదం కపిశనిభజటాజూటధార్యుత్తమాఙ్గం
ప్రాణాద్యర్ణ స్వబీజం సముదితజననం రోహిణీ నామ్ని తారే ॥ ౧౦ ॥

"ప్రహ్లాదాయ । విష్ణుభక్తాయ । ప్రజననాయ । గదాధరాయ ॥"

తత్పశ్చిమే మదనః ॥

సౌవర్ణాంబరధారిణం కరయుగే పుష్పం శరం చైక్షవం
చాపం బిభ్రత ముత్తరాభిముఖ మున్మీలచ్ఛుకశ్యామలం ।
భూషాఢ్యం మకరధ్వజంచ మకరారూఢం రతేర్వల్లభం
మంబీజం మదనం పునర్వసుభవం వన్దే స్వరారావిణమ్ ॥ ॥ ౧౧ ॥

'మదనాయ । కామాయ । సున్దరాయ । దివ్యరూపాయ ॥'

తత్పశ్చిమే విపా ॥

వన్దే పాటల పుష్ప సన్నిభతనుం రక్తామ్బరాం పుష్పభృ
ద్ధస్తాం కుఞ్చిత నీల మూర్ధజభరాం హంసోపవాహ్యాధ్వజాం ।
ఫాలోపర్యవబద్ధ పుష్పక విశాచూడాంశుకీ నిస్వనాం
విద్యాద్యక్షర బీజకాం బహువిధాకల్పాం ద్విబాహుం విపామ్ । ।౧౨ ॥

"విపాయై । విద్యుద్రూపాయై । విశాలాక్ష్యై । మేధాయై ॥"

పశ్చిమే వ్యాజనీ ॥

పీతా ద్విదోః శ్యామపటా శుకధ్వజా
తద్వాహనా వేణురవాచ పుష్పభృత్ ।
చిత్రోద్భవా ప్రాగ్వదనా విబీజకా
స్యాద్వ్యాజినీ కుఞ్చిత నీలమూర్ధజా ॥ ॥ ౧౩ ॥

"వ్యాజిన్యై । సుభగాయై । సున్దర్యై । విశుద్ధాయై"

ఉత్తరే కామినీ ॥

రక్తాశ్వేతపటా పురోర్పితముఖీ చిత్రోద్భవా కామినీ
బిభ్రాణా కుసుమం కుశధ్వజవతీ తద్వాహనా చ ద్విదో ః ।
కృష్ణాకుఞ్చిత మూర్ధజా పరిలసద్వేణుస్స్వనా భూషణై
స్స్వర్ణై రుచిరాకృతి స్ఫురతు మే నామాద్య బీజాక్షరా ॥ ॥ ౧౪

'కామిన్యై । కాన్తాయై । శుభాఙ్గ్యై । విమలాయై ॥

చన్ద్ర ప్రభాః ॥

శ్వేతాదక్షిణ దిఙ్ముఖీ సితఖగస్వానా విహఙ్గధ్వజా
తద్యానా నిటలోర్ధ్వ కల్పిత లసత్పుష్పావచూడా ద్విదోః ।
కృష్ణాచ్ఛాదవతీ కరాత్త కుసుమా హస్తాఖ్యతారోద్భవా
చన్ద్రాభా కుశలం తనోతు జగతాం నామాద్య బీజాక్షరా ॥ ॥ ౧౫ ॥

"చన్ద్ర ప్రభాయై । తన్వఙ్గ్యై । శ్వేతరూపాయై । ధృఢవ్రతాయై"

తత్పూర్వే సున్దరః ॥

బిభ్రాణః కమలం కరేణ వివిధాకల్పో విహఙ్గధ్వజః
శ్యామాభో గజవాహన శ్శతభిషగ్జాత స్సునన్దాపతి ః ।
నామాద్యక్షర బీజకో యమదిశామాలోకమానస్థితో
ధ్యాతవ్యో హృది రక్తశాటకధరో దోర్ద్వన్ద్వవాన్ సున్దరః ॥ ॥ ౧౬ ॥

'సున్దరాయ । సురప్రియాయ । సుఖానన్దాయ । సౌమ్యాయ ॥'

✳ ✳ సప్తమావరణే బ్రహ్మాది దేవతాః ✳ ✳

"పూర్వద్వారోత్తరే బ్రహ్మణే తద్దక్షిణే ఽర్యమ్ణే (తౌ పశ్చిమాభిముఖౌ)'
"దక్షిణే ఉత్తరాభిముఖాయ దణ్డధరాయ ।
పశ్చిమే ప్రాఙ్ముఖాయ పాశభృతే ।
ఉత్తరే దక్షిణాభిముఖాయ ధనదాయ ।
ఆగ్నేయ్యాం సవిత్రే సావిత్రాయ ।
నైరృత్యా మిన్ద్రాయ । ఇన్ద్రజాయ ।
వాయవ్యాం రుద్రాయ । రుద్రజాయ ।
ఐశాన్యాం అధ్భ్య అపవత్సాయ నమఇతి సమ్యగర్చయేత్ ।"

"అన్తరాళే ప్రాచ్యాముత్తర పార్శ్వే ఈ శానాయ, పర్జన్యాయ, జయన్తాయ,
మహేన్ద్రాయ, నాగాయ, భూతాయ । యక్షాయ ॥"

"తద్దక్షిణ పార్శ్వే : ఆదిత్యాయ, సత్యకాయ, భృశాయ, అన్తరిక్షాయ,
దుర్గాయై, ఘోటముఖ్యై, ధాత్ర్యై, పురుషాయ"

దక్షిణే పూర్వభాగే : అగ్నయే, వితథాయ, గ్రహక్షతాయ, రాక్షసాయ,
జయాయ, కృష్ణాయ ।

తత్పశ్చిమ భాగే : యమాయ, గన్ధర్వాయ, భృఙ్గరాజాయ, సురుణ్డాయ,
శివాయ, ప్రాణాయ ॥

పశ్చిమే దక్షిణ భాగే : నిరృతయే, దౌవారికాయ, పుష్పదన్తాయ,
సుగ్రీవాయ, వక్రాయ, పురుహూతాయ ॥

తదుత్తరభాగే సరిత్పతయే : అసురాయ, శోషణాయ, రాగాయ,
విద్యాయై, యశసే, భద్రాయ ॥

ఉత్తరే పశ్చిమ భాగే : జవనాయ । నాగాయ । ముఖ్యాయ
ఫల్లాటకాయ । వేదభృతే । తాపసాయ । సన్ధిషాయ ॥

తత్పూర్వభాగే : సోమాయ । అర్గళాయ । అదితయే । సూరిదేవాయ ।
నాగాయ । విద్యాయై । అమితాయ । పాఞ్చభౌతికాయ ।

'నమఇత్యేతాన్దేవానేక మూర్త్యా ఽర్చయేత్ ॥"

"ప్రాకారబాహ్యే మహత్పీఠంకృత్వా ఽనుక్తదేవాన్ సర్వాన్ దేవానితి
సమర్చయేత్ ॥"

అనుక్తాస్సర్వే ॥

ఆకాశద్యుతయో వళక్ష వసనాః పుష్పోల్లసత్పాణయో
బాహుద్వన్ద్వభృతః ఖగధ్వజయుతా స్తద్వాహనా దేవతాః ।
తత్తన్నామ సమన్వితా ః ప్రియతమా యుక్తాశ్చ శఙ్ఖస్వనా
నామాద్యక్షర బీజకా స్సదభిజి జ్ఞాతానిషేవ్యా జనైః॥ ॥ ౧౭ ॥

సర్వేభ్యో దేవేభ్యోనమః ॥

పూజ్యేతే ధృవకౌతుకౌ యదిదమే వాహుర్జగ త్యుత్తమం
ప్రాహుర్మ ధ్యమ ముచ్యతే యదివినా తేన ధృవఃకేవలః ।
అహుశ్చాధమ మిష్టకాభి రుపలై ర్వా క్లుప్త పీఠార్చనం
ధ్యాత్వైవం త్రివిధం వినాతుతు భువనే పూజా తు దోషావహా ॥ ॥ ౧౮ ॥

పీఠ లక్షణం ॥

'పద్మంవా చతురశ్రంవా పీఠం వై బ్రహ్మణస్మృతం'
'వజ్రిణో వజ్రరూపంతు వహ్నేః పీఠంతు యష్టివత్ ॥"
యమస్య మణ్డలం పీఠ మనిలస్య త్రికోణకం
వరుణస్యార్ధ చన్ద్రాభం వేదిస్స్యాద్ధన దేశయోః ॥
అర్కేన్దు వీశ చక్రాణాం శఙ్ఖ స్యాపీహమణ్డలం ।
యమకం చాక్ష హస్యోక్తం చతురశ్రంతు మణ్డలం ॥
అన్యేషాం చతురశ్రం తు సర్వేషాం పీఠముచ్యతే ।
'ఇతివర్ణాధికారే"

పూర్వం తోయం తతః పుష్పం బలింపశ్చాజ్జలం తథా ॥
ఏవం పీఠార్చనంకుర్యా ద్రూపాకారేనివేదయేత్ ॥
ఇతి క్రియాధికారే ॥

"సర్వ ప్రాకారాణా మభావే ప్రథమావరణే తత్ర త్ప్రా
కారాశ్రిత దేవాన్ ధ్యాత్వాసమర్చయేత్ ॥"
"అథవా విభవానుసారేణ నవవిధపరివారోక్త మార్గేణ
పరివారార్చనం సమారభేదితి మరీచిః॥"

ఆలయాన్తర గతా దేవా ఆలయ ద్వారపాలకాః ।
ద్వారదేవాశ్చ నవసు సామాన్యాః పరికీర్తతాః ॥ ౧౯ ॥
శ్రీభూతన్యక్ష గరుడ భూతపీఠామి తాభిదాః ।
పఞ్చైతేపరివారాశ్చ కథితాఅధమాధమాః ॥ ౨౦ ॥

ఏతై స్సార్థం మహేంద్రాద్యా భాస్కర ప్రముఖాస్తథా ।
చక్రశఙ్ఖౌ షోడశైతే స్మృతా అథమమధ్యమాః ॥ ౨౧ ॥

ఏతైస్సమం వివస్వాన్మతః క్షత్తాధ్వజశ్చయూధేశః ।
తేచైక వింశతి విధా ః కథితా అధమోత్తమాః సద్భిః ॥ ౨౨ ॥

ఏతైస్సహశ్రీ గుహసిద్ధి పూరుష
జ్యేష్ఠాహవి ః పాలక సప్తమాతరః ।
విఘ్నేశ్వరో భాస్కరచన్ద్ర వేధాసో
ద్వాత్రింశ దేతేఖలు మధ్యమాధమాః ॥ ౨౩ ॥

ఏతైస్సమం స్కన్దకుజార్క దుర్గా
బృహస్పతిః పూరుష సత్యమన్దాః।
తా మాతరో రోహిణీకాశ్చ సప్త
సమీరితా మధ్యమమధ్యమాస్తే ॥ ౨౪ ॥

ఏతైస్సప్తర్షి శుక్ర జ్యేష్ఠా రుద్రాశ్వజహ్నుజావిధయః ।
వాగిన్దుకపిల పఞ్చ భూతైః కథిత మధ్యమధ్యమోత్తమాఙ్గాః ॥ ౨౫ ॥
ఏతైస్సమం యాతు సుర ప్రియానరాః
పుష్పేశధాత్రీ భవధర్మశఙ్కరాః ।
దస్రోహరి వ్యాహృతి మారుతాశ్చ
సమీరితా స్సద్భిరిహోత్తమాధమాః ॥ ౨౬ ॥
ఏతైస్సమం భానవోరుద్రా
ఏతేచోత్తమమధ్యమాః ।
ఏతైర్వసవో బలిరక్షకశ్చ
జయాద్యాశ్చోత్తమోత్తమాః ॥ ౨౭ ॥

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం షష్ఠావరణ
సప్తమావరణ దేవతాధ్యాన భేదోనామ అష్టమస్తబకః

-- o --

శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః !

ధ్యానముక్తావళ్యాం

నవమ స్తబక ప్రారంభః ॥

దశావతార ధ్యానభేదః

పృథగాలయాశ్రిత స్వతన్త్రలక్ష్మీః ॥

ఫుల్లామ్భోజాధివాసాం పరికలిత వరా భీతి వామాన్య హస్తాం
పద్మద్వన్ద్వాభిరామోభయ కరకమలాం ఫాల్గునే చోత్తరాజామ్ ః
మౌళిస్ఫూర్జ త్కరణ్డాకృతి మణిమకుటాం పద్మకిఞ్జల్క వర్ణాం
తా దృక్చేలాభిరామాం శ్రియ మిహకలయే స్వర్ణతాటఙ్కభూషామ్ ॥
॥ ౧ ॥

"శ్రియై । ధృత్యై । పవిత్ర్యై । మహాలక్ష్మ్యై ॥"

ఉత్తరే పృథగాలయాశ్రిత గోదా ॥

ధమ్మిల్లం దధతీం భజే వసుమతీం వామాన్యహస్త స్ఫుర
త్కల్హారాం శుచిఫల్గునీభ జనితాం వామం కరం తన్వతీం ।
ఆరక్తామ్బర ధారిణీం చరణయోః సౌవర్ణ మఞ్జీరిణీం
కర్ణాభ్యాం మకరాఙ్క కుణ్డలధరాం భూవద్గుణాన్యాన్వితామ్ ॥ । ౨ ॥

గోదాయై । వసుమత్యై । లక్ష్మీసఖ్యై । విష్ణుపత్న్యై ॥
"మత్స్యః కూర్మో వరాహశ్చ నారసింహోఽథవామనః ।
రామోరామశ్చ రామశ్చ కృష్ణః కల్కీతితేదశ ॥
"ఆవిర్భావా ః పఞ్చపూర్వే, ప్రాదుర్భావాస్తథోత్తరే ।
మత్స్యకూర్మౌ ద్విధాప్రోక్తౌ వారాహస్త్రివిధస్మృతః ।
పఞ్చధా నారసింహస్తు ద్వివిధో వామనస్స్మృతః ।
ఏకధా భార్గవోరామో రాఘవో ద్వివిధస్మృతః॥
ద్వివిధో బలభద్రశ్చ కృష్ణోఽసఙ్ఖ్యాత విగ్రహః ।
పఞ్చధా కల్కిరూపశ్చ తేషాం శ్రుత లక్షణమ్ ॥ "ఇతిక్రియాధికారే"

ప్రథమావరణే ద్వితీయే వా పూర్వద్వారోత్తరే మత్స్యః ॥

రక్తాస్యం రక్తనేత్రం శశిధవళతనుం మత్స్య రూపం వలగ్నా
దర్వాగూర్ధ్వంతు మర్త్యాకృతి మరిజలజాభీతి కట్యాత్తపాణిం ।

ఉన్మీలత్కృష్ణ పక్షం కటకమకుట కేయూర భూషాభిరామం
నిత్యం ధ్యాయామి చిత్తే నిరుపమకరుణం భక్తలోకే సృజన్తమ్ ॥ ॥ ౩ ॥

"ప్రణయాయ । సంహారాయ । స్రష్టే । వేదమయాయ ॥"

అపిచ ॥

హేమాభం సృణిచక్రనన్దక లసత్కౌమోదకీ పాశస
ద్బాణాబ్జోన్నత శార్ఙ్గ శోభితకరం సుశ్యామరేఖాన్వితం ।
మత్స్యాద్యక్షర బీజకం జలసదృక్కేతుం పయోవాహనం
జాతంచ శ్రవణే ఝషాకృతి మహం సౌమ్యాశ్వినే మాసిచ ॥ ౪ ॥

'మత్స్యాయ' జలజాయ । భద్రాయ । క్రీడాత్మకాయ ॥'

తద్దక్షిణే కూర్మస్య ॥

అర్వాక్కూర్మం వలగ్నాదుపరి నరతనుం పఞ్చవర్ణాభిరామం
శఙ్ఖం చక్రం దధానం కటినిహితకరం భావితాభీతి హస్తం ।
రాజత్కేయూర హార ప్రభృతి బహువిధాకల్ప విభ్రాజితాఙ్గం
దేవంధ్యాయే దవన్ధ్యా మితపరిచరణం విష్ణువచ్ఛాన్యచిహ్నామ్ ॥ ౫ ॥

"కూర్మరూపాయ । వసుధాధరాయ । మహాశక్తయే । మహాబలాయ ॥"

అపిచ ॥

పాశేక్షుచక్ర సృణనన్దక శఙ్ఖ శార్ఙ్గ
కౌమోదకీ యుత భుజం ప్రణమామికూర్మం ।
కృష్ణం కుబీజ మమృతధ్వజ మాశుశుభ్రం
తంనక్రయాన మిషగ శ్రవరక్ష జాతమ్ ॥ ॥ ౬ ॥

"ఆకూబరాయ । కూర్మాయ । విష్ణవే । వసుధాధరాయ ॥"

దక్షిణే వరాహస్య ॥

శ్యామాభ ముజ్జ్వల విభూషణ భూషితాఙ్గం
దోర్భిశ్చతుర్భి రభయప్రద శఙ్ఖ చక్రం ।
అన్యత్కటీ మభిమృశం మణిభూషితాఙ్గం
శ్రీభూమిసేవిత వరాహహరిం భజామి ॥ ॥ ౭ ॥

"వరాహాయ । వరదాయ । భూమిసన్ధారణాయ । వజ్రదంష్ట్రాయ ॥"

ఆదివరాహస్య ॥
శ్యామాభాం పుష్పచేలాం కరపుట సహితాసారితో(ద్రక్తపాదాం
లజ్జాహర్షేణయుక్తాం త్రికభుజశిఖరే ధారయన్ వామదోష్ణా ।
పాదావన్యేన గృహ్ణన్ ఉపరితరకరౌ శఙ్ఖచక్రే దధానౌ
బిభ్రత్ క్షోణీం చ, జిఘ్రన్ శిరసికిటివరో మామవత్వాత్తభూషామ్
॥ ౯ ॥
"నామాని పూర్వవత్ ॥"
దేవ్యాః ॥
భువే । పృథులాయై । ఉర్వ్యై ॥ "మహ్యై ॥"
ప్రణయ వరాహస్య ॥
వామం వ్యాకుఞ్చ్య పాదం విదధదపి తతం దక్షిణం శఙ్ఖ చక్రో
ద్భాసీ సింహాసనస్థః కనక సువసనో నీలవర్ణశ్చతుర్దోః ।
బిభ్రాణో భూరి హేమాభరణ మభయ కృద్దక్షిణాత్మీయ హస్తః
కట్యాం న్యస్తాన్యహస్తః ప్రళయకిరివరః పాతు భూమీ సమేతః ॥ ॥ ౯ ॥
"ప్రళయవరాహాయ । ప్రళయ హరాయ । భూరిశబ్దాయ"
జగత్త్రాయకాయ"
తద్దక్షిణే మహీ ॥
ఆసీనాం ప్రవిసార్య దక్షిణ పదం సవ్యాఙ్ఘ్రిమాకుఞ్చ్యస
దూర్వాభాం జలదాంశుకాం భజమహీం దేవీంలసద్భూషణాం ।
రమ్యాంసవ్య కరోల్లసత్కువలయాం విన్యస్య సవ్యేతరం
పాణిం విస్మయ పుల్లలోచన యుగాం దేవం విలోక్యాసనే ॥ ॥ ౧౦ ॥
నామాని పూర్వవత్ ।
అపిచ ॥
కౌమోదకీ ఖేటక శఙ్ఖ శక్తి
ఖగాతి తీక్ష్ణారి వరాభయాఢ్యైః ।
భుజైర్లసన్తం నిశితోగ్ర దంష్ట్ర
మహం నమామి ప్రళయాఖ్య ఘృష్టిం ॥ ॥ ౧౧ ॥
నామాని పూర్వవత్ ॥

యజ్ఞవరాహస్య ॥
ఆకుఞ్చ్య వామపదమన్యదపి ప్రసార్య
పాణి ప్రకాశిత వరాభయ శఙ్ఖ చక్రం ।
శ్రీ భూసమేత మమితాభరణం సితాఙ్గం
సింహాసనస్థ మథ యజ్ఞ వరాహమీడే ॥ ॥ ౧౨ ॥

"యజ్ఞవరాహాయ । వేదమయాయ । యజ్ఞేశాయ । యజ్ఞవర్ధనాయ॥"
తద్దక్షిణే శ్రీః ॥
ఆకుఞ్చ్యాంఘ్రిం సవ్యమన్యం నిషణ్ణా
మాసార్యాబ్జం వామహస్తే దధానాం ।
న్యస్తాసవ్యామాసనే స్మేరదృష్టిం
పీతాంవస్త్రే సర్వభూషాం శ్రియం తాం ॥ ॥ ౧౩ ॥

నామాని పూర్వవత్ ॥
వామే మహీ ॥
శ్యామాభాం వామపార్శ్వే చరణమథ పునర్దక్ష మాకుఞ్చ్య వామం
చాసీనాం సం ప్రసార్యోత్పల సుమమమలం బిభ్రతీం దక్షిణేన ।
పీఠే విన్యస్య వామం భుజ మథహరిణీం దేవముద్వీక్ష్య కిఞ్చి
త్స్మేరం వక్త్రం దధానాం ప్రణమత నిఖిలం భూషణం ధారయన్తీమ్
॥ ౨౪ ॥

"నామాని పూర్వవత్" ॥
అపిచ ॥
కౌమోదకీ కమల చక్ర సుశఙ్ఖపాణి
మాశుక్ల సూకర ముఖం ఘననీలవర్ణం ।
ఆజాను హేమరుచిమాకటి శుక్లవర్ణ
మాకర్ణ మర్క కిరణం చ భజే వరాహమ్ ॥ ॥ ౧౫ ॥

నామాని పూర్వవత్ ॥
"కౌతుకం విష్ణురూపఞ్చ చతుర్వ్యూహం సమర్చయేత్ ॥

॥ఇతి ఖిలే॥

"గిరిజస్థూణజశ్చైవ, సుదర్శన నృసింహకః ।
తథాలక్ష్మీ నృసింహశ్చ, పాతాళ నరసింహకః ॥ ॥ ఇతిక్రియాధికారే ॥

పశ్చిమే ప్రాఙ్ముఖో నారసింహః ॥

వ్యత్యస్యాఙ్ఘ్రిద్వయంచో త్కటిక మధివసన్నాసనంచోర్ధ్వజాను
న్యస్త స్వీయ ద్విహస్తో దధదరిజలజే చేతరాభ్యాం కరాభ్యాం ।
ఆబద్ధం యోగపట్టం నృహరి తనురతి స్వచ్ఛదంష్ట్రాకరాళో
రాకాచన్ద్ర ప్రకాశ శ్శమయతు దురితం భూషణైర్భూషితాఙ్గః ॥ ॥౧౬ ॥

"నారసింహాయ । తపోనాథాయ । మహావిష్ణవే । మహాబలాయ' ॥

గిరిజ ః ॥

దక్షం ప్రసార్య చరణం వినికుఞ్చ్యచాన్యం
సింహాసనస్థ ముభయోరవలమ్బ్య పాణిం ।
శఙ్ఖారిహస్త మరుణాం శుకమిద్ధ భూషం
శ్వేతంకరణ్డమకుటం నరసింహమీడే ॥ ॥ ౧౭ ॥

నామాని పూర్వవత్ ॥

దక్షిణే శ్రీః ॥

ఆసీనాం ప్రవిసార్య దక్షిణంపదం సవ్యం సమాకుఞ్చ్యచ
స్వర్ణాభాం వరదాఙ్క దక్షిణకరా మాహోస్వి దుచ్చాసనే ।
సన్యస్తస్వక సవ్యపాణిక మాలాం లక్ష్మీం భజామ్యాదరా
ద్రాజ ద్భూషణ భూషితాం నరహరేర్దాక్షిణ్యపార్శ్వస్థితామ్ ॥ ॥ ౧౮ ॥

నామాని పూర్వవత్ ॥

వామే మహీ ॥

శ్యామాభాం వినికుఞ్చ్య దక్షిణం పదం సవ్యం ప్రసార్యస్థితాం
పీఠన్యఞ్చిత వామపాణి కమలామాహోస్వి దుద్యత్కరాం ।
ప్రస్తామ్యుత్పలశోభి దక్షిణకరాం సద్భూషణై ర్భూషితాం
పార్శ్వే మర్త్యహరేస్థ్సితాం గుణయుతైః స్తోత్రైర్మహీం సవ్యకే ॥ ॥ ౧౯ ॥

నామాని పూర్వవత్ ॥ అపిచ ॥

ప్రోదిన్య ఙ్కుశపాశ ఖేటక గదా శక్త్యబ్జ సీరాసి స
ఙ్ఖ ధ్గోద్దణ్డ కుఠారశూల ముసల ప్రాసారి దణ్డామ్బుజైః ।
తోత్రోద్య ద్వరదాభయశ్చ విలసద్ధస్తామ్బుజం భీషణం
రాజత్కౌస్తుభ సంయుతం నరహరిం సాష్టాఙ్గతో ఽహంభజే ॥౨౦ ॥

స్థూణజః ।

శ్వేతో రక్తపటో నికుఞ్చ్యచరణం వామం స్వసింహాసనే
సోపానా దథవోర్ధ్వ మాతతం పదం స్కన్ధం సటాలం వహన్ ।
పాతు స్థూణ నృకేసరీ బహువిధా కల్పో ఽబ్జ చక్రాభయాన్
బిభ్రన్నుగ్ర దృగూరు కల్పితకరస్తీ క్ష్ణోగ్ర దంష్ట్రైః కరైః ॥ ॥ ౨౧ ॥

"నారసింహాయ । తపోధనాయ । భక్తవత్సలాయ । అనన్తాయ ॥"

అపిచ ॥

సవ్యాఙ్ఘ్రిం ప్రవిసార్య చేతర పదం వ్యాకుఞ్చ్య తజ్జానుకే
హస్తం దక్షిణ మావిసార్య కరవ న్నాగస్య సింహాసనే ।
ఆసీనం లసదూర దేశ నిహితోద్యద్వామ హస్తం భజే
దేవీభ్యాం సహితం సుదర్శనలసచ్ఛ ఙ్ఖం నృసింహం విభుం ॥ ॥౨౨ ॥

స్తంభోద్భవః ॥

స్తంభోద్భవం కులిశ పాశగదాఙ్కుశారి
శస్త్రైర్వి రాజితకరం స్తనయిత్నువర్ణం ।
వన్దే నృసింహ మవకృత్త హిరణ్య వక్ష
శ్చ్యేతత్ క్షవోద్భవ సుశోణ నఖాగ్రభీమం ॥ ॥ ౨౩ ॥

సుదర్శన నరసింహః ॥

అనేకార్కాకార ప్రవిలిఖిత షట్కోణ విలస
త్స్ఫుర చ్చకస్యాన్తస్థిత మరుణభాసం నరహరిం ।
నమశ్శఙ్ఖం చక్రం దధత మథథో ర్భ్యా మభయదం
పరేణాపన్నానాం వరమనతి భీమం తదపరాత్ ॥ ॥ ౨౪ ॥

గిరిజ వన్నామాని ॥

లక్ష్మీనారసింహః ॥
శ్లిష్యన్తీం సవ్య దోష్ణా కమలవర ధరాం సుప్రస్న్నాక్షీపద్మాం
వామఙ్కస్థాం సలజ్జామురసి కృతకుచాం వామదోష్ణా ఽబ్ధికన్యామ్ ।
ఆలిఙ్గన్ దక్షిణాంఘ్రిం తదితరమపి చ స్వైరమాకుఞ్చ్యపాదం
బిభ్రాణః శఙ్ఖచక్రే అభయవరకరః పాతుదేవో నృసింహః ॥ ॥ ౨౫ ॥

పాతాళనృసింహః ॥
జానూద్ధృత్యచ సవ్యకం తదితరేణాసీన సర్పాసనే
కుర్వాణే హృదయేఞ్జలిం కరయుగే నాన్యేన భోగీశ్వరం ।
స్కన్ధే భూషణ భూషితే పత్రివలయం భోగంవహంతం శిర
స్తూద్ధృత్య స్వఫణావళీ విలసితం బిభ్రత్యలం భూషణే ॥ ॥ ౨౬ ॥

నిధాయాన్త శ్శేషం చరణమథ సవ్యం వినమితం
ప్రసార్యాన్యం స్కన్ధే ఫణిభుజ ఇమం నౌమినృహరిం ।
చతుర్దోర్భిశ్చక్రం శరమభయఖడ్గౌచ దధతం
కరైస్సవ్యై శ్శార్ఙ్గం జలజ సుగదా ఖేటకమసి ॥ ॥ ౨౭ ॥

గిరిజవన్నామాని ॥
ఉత్తరే వామనః ॥
కువలయద్యుతి ర్దణ్డీ యజ్ఞోపవీత శిఖాధరో
విమలతర కౌపీనాచ్ఛాదో రురుధ్వజ వాహనః ।
సముపగత వాంబీజో బిభ్రన్మృగాజిన మేఖలే
జనిత ఇషుమాసే విష్ణుర్రేసరక్షతు వామనః ॥ ॥ ౨౮ ॥

" వామనాయ । వరదాయ । కాశ్యపాయ । అదితిప్రియాయ ॥"
త్రివిక్రమః ।
దానార్థం ప్రవిసారితైక సుకరం సుశ్యామలాఙ్గం విభుం
సార్థం సవ్య మహాఙ్ఘ్రిణో ధృతభుజం సచ్చక్రశఙ్ఖాన్వితం ।
చిత్తే ఽహం కలయే త్రివిక్రమ మురో రాజ ద్రమానాయకం
త్నోద్బద్ధ కిరీటదీధితి జితానేకార్కబిమ్బం సదా ॥ ॥ ౨౯ ॥

"త్రివిక్రమాయ । త్రిలోకేశాయ । విష్ణవే । సర్వాధారాయ ॥"

అపిచ ॥

శార్ఙ్గ శఙ్ఖ శరశక్తి గదాసి
వ్యాలసత్సిత సుదర్శన ఖడ్గైః ।
శోభితాష్ట కరపల్లవ రమ్యం
తంత్రివిక్రమ మహంకలయామి ॥ ॥ 30 ॥

ఆగ్నేయ్యాం పరశురామః । పశ్చిమాభిముఖ ఉత్తరాభిముఖో వా ॥

నీలాభో జామదగ్న్యో భృతపరశు ధనుస్సాక్షమాలశ్చ ఖర్వో
వల్కాచ్ఛాదః కిరీటాఙ్గద పరివిలసత్సర్వ సౌన్దర్య శోభీ ।
వైశాఖే శ్రావణే భూస్తురగ వహనవా న్ప్రాప్తజాతాద్యబీజో
యుక్తాశ్చా పధ్వనేన ప్రణత శుభవహః పాతు రాజన్యయోధీ॥ ॥ 3౧ ॥
"రామాయ । ఋషి సుతాయ । విష్ణవే । పరశుపాణయే"

తద్దక్షిణే కమలాం సీతావత్కారయేత్ ॥
నైరృత్యాముత్తరాభిముఖః ప్రాఙ్ముఖోవా రాఘవ :

దేవః శ్రీవత్స వక్షా మరకతరుచిరో దక్షిణేనాత్తబాణో
దోష్ణాన్యేనాత్త చాపో మణిమయమకుటాద్యుల్ల సద్భూషణాఢ్యః ।
తిష్ఠన్ భూమౌ త్రిభఙ్గ్యా హ్యదితిభ జనితో మాఘమాసే వికేతు
స్సితేశశ్చ చక్రరావః కుసుమకవాహనః పాతురామాద్యబీజః ॥ ॥ 3౨ ॥
"రామాయ । దాశరథయే । వీరాయ । కాకుత్స్థాయ

తద్దక్షిణే సీతా ॥

హేమాభా శుభ్రవస్త్రా స్ఫుట కమల లసద్వామహస్తా ప్రసార్య
సవ్యం వక్త్రం వరం కుఞ్చిత పదకమలా సుస్థితా సవ్యపాదా ।
సితానామాద్య బీజోత్తరభ సముదితా ఫాల్గునేమాసి దేవీ
పాయాదస్మానపాయాన్మణి మకుటధరోద్బద్ధకేశోచ్ఛయావా ॥ । 33

"సీతాయై । అయోనిజాయై । లక్ష్మ్యై । వైదేహ్యై ॥"

వామే సౌమిత్రి : ॥

హేమాభోప్యసితామ్బరోదర మిషుం పాణావసవ్యేవహన్
సవ్యేదోష్ణిధనుస్త్రిభఙ్గీ మధుర స్తిష్ఠన్ సబీజాన్వితః ।

వైశాఖోజ్జ్వల రోహిణీ జనన వానుద్బద్ధకేశోచ్చయో
ధ్యాతవ్యో రథవాహనో ధ్వజవిరాజత్పాదుకో లక్ష్మణః ॥ ॥ ౩౪ ॥

"రామానుజాయ । సౌమిత్రయే । లక్ష్మణాయ । లక్ష్మీవర్ధనాయ ॥"

దక్షిణే భరతః ॥

భాషావాన్ భరతో జపాభ వసనం బిభ్ర త్రిభఙ్గ్యాస్థిత
శ్యామ శ్రీరసిఖేట పాణిరమలానాథో భ బీజాన్విత ః ।
చైత్రేస్వాత్యుదిత శ్శతాఙ్గవహనః సత్పాదుకా కేతనః
పాయాదూర్ధ్వ నిబద్ధ కున్తలభరః పాపావహః ప్రాణినామ్ ॥ ॥ ౩౫ ॥

"భరతాయ । కైకేయాయ.। రామానుజాయ । ధర్మచారిణే ॥"

వామే శత్రుఘ్నః"

శత్రుఘ్న ః కనకద్యుతి ర్నవజపారక్తామ్బరో నిర్మలా
నాథః పూష విభూషణీయ మిథునేమాసే ధనిష్ఠోద్భవః ।
నామాద్యక్షర బీజవాన్మకుటకేయూర భూషోజ్జ్వలః
పాయాదుచ్చపినద్ధకేశ నిచయః పాణ్యోర్ధనుర్బాణభృత్ ॥ ౩౬ ॥

"రామప్రియాయ । శతృఘ్నాయ । విజయాయ । భరతానుజాయ ॥"

దక్షిణే పురతో హనుమాన్ ॥

సంరక్షేదఞ్జనా భో ధవళవసన భృద్దక్షిణేన ప్రవృణ్వ
న్వక్త్రం దోష్ణాపరే ణాంశుకమపి దధన్నమ్రగాత్రో ఽధితిష్ఠన్ ।
వార్తా విజ్ఞాపనే చ్ఛు ర్భృగ వహనయుతో దణ్డకేతుః కబీజో
విష్ణు ర్ఋక్షే శ్రావణేమాస్యుదిత ఇహకపీన్ద్రాకృతి ర్నైక భూషః ॥ ౩౭ ॥

"కపివరాయ । హనుమతే । శబ్దరాశయే । మహామతయే ॥"

దక్షిణే శరం ॥

శరం క్లీబం శ్యామం విశదవసనం త్ర్యక్షముదధి
స్వనం రౌద్రం పక్షధ్వజ మనిల వాహం వరుణ భే ।
భవం మాఘేమాసే శరధరశిరస్కం కలయతాం
శరణ్యంశంబీజం సముపగతమన్త్రర్మనుమహే ॥ ॥ ౩౮ ॥

"శరాయ । మహారవాయ । అమోఘాయ । తీక్ష్ణధారాయ॥"
వామే శార్ఙ్గం పూర్వవత్ ॥

దక్షిణే సుగ్రీవః ॥

సుగ్రీవం రక్తవర్ణామ్బర మతిధవళం ప్రాఞ్జలిం పాదనమ్రం
వైశాఖాశ్లేషకాజం ధ్వజవహనమృగం మేఘరావం సుబీజం ।
తారాయాః ప్రాణనాథం భుజగరుచికరం హారకేయూరకోటీ
రాద్యైర్భూషా విశేషైరధిక విలసితాశేష గాత్రం భజామి ॥ ॥ ౩౯ ॥

సుగ్రీవాయ । సుందరాయ । మహాబలాయ । అర్కసూనవే ॥

వామే విభీషణః ॥

కృష్ణం రక్తకచామ్బరం స్వహృదయే బద్ధాఞ్జలిం శూలినం
మూలాజం ఘనవాహన ధ్వజవరం దంష్ట్రాభిరామాననం ।
శుద్ధా ప్రాణసఖం వి బీజసహితం నక్తంచరాధీశ్వరం
చిత్తేఽహం కలయే విభీషణమనే కాకల్ప విభ్రాజితమ్ ॥ ౪౦ ॥

'విభీషణాయ । రాక్షసాధిపతయే । సుమనస్కాయ । రామ
ప్రియాయ ॥"

అభిముఖేఽఙ్గదః

హర్యక్ష ధ్వజవాహనం సితరుచిం రామస్య పాదానతం
రక్తాస్యం పరిపాటలామ్బరధరం సింహారవం ప్రాఞ్జలిం ।
వైశాఖోజ్జ్వల రోహిణీ సముదితం ధ్యాయామిచిత్తేఽఙ్గదం
కారుణ్యాబ్ధి మకారబీజసహితం కామ్యార్థసంసిద్ధయే ॥ ॥ ౪౧ ॥

"అఙ్గదాయ । వాలిపుత్రాయ । రామప్రియాయ । దేవభక్తాయ ॥"

పట్టాభిరామస్య

ఆసీనం భద్రపీఠే నిజపదకమలం దక్షిణం వామజాను
న్యాసజ్య జ్ఞానముద్రా మురసి విదధతం పాణినాదక్షిణేన ।
అన్యం వామాఙ్ఘ్రి జానున్యవతత మవసజ్యాగ్రతో బ్రహ్మతత్త్వం
వ్యా చక్షాణం మునిభ్య స్స్వపరిజనవృతం రామమన్తస్స్మరామి ॥ ॥౪౨ ॥
నామాని పూర్వవత్ ॥

వామే సీతా ॥

సవ్యం ప్రసార్య పదమాసనగం తదన్య
త్సంక్షిప్య దక్షిణ కరాత్తనవార విన్దాం ।
సీతాం తతాపరకరాం రఘువీర వామ
పార్శ్వస్థితాం బహువిధాభరణాం నమామి ॥ ॥ ౪౩ ॥

దక్షిణే లక్ష్మణః ॥

ఆదాయ రామ ధనుషా సహకార్ముకం స్వం
పార్శ్వస్థితం రఘుపతేర్మకుటాభి రామం ।
వక్షో ఽర్పితాఞ్జలిపుటం వినయావనమ్రం
భూషోజ్జ్వలం మనసి లక్ష్మణ మాశ్రయామి ॥ ॥ ౪౪ ॥

దక్షిణే భరతః ॥

హస్తాంబుజ ద్వయగృహీత సితాతపత్ర
మంసార్పితేషుధిశరాస ముదార వేషం ।
పార్శ్వ స్థితం రఘువరస్య వివృత్త హార
విభ్రాజి పార్శ్వమనిశం భరతం ప్రపద్యే ॥ ౪౫ ॥

వామే శత్రుఘ్నః ॥

దుగ్ధ ప్రవాళ ధవళం రఘువీర పార్శ్వే
ధున్వః ప్రకీర్ణ ముదార సువర్ణ దణ్డం ।
నానావిధాభరణ రమ్యతను స్తనోతు
శత్రుఘ్న ఇష్టఫలమంసధృతేషు చాపః ॥

పురస్తాద్ధనుమాన్ ॥

సంస్పృష్ట గుల్ఫయుగమాస్థిత మూర్ధ్వజాను
మగ్రేప్రభోర్విధృత పుస్తక వల్లకీకం ।
చఞ్చచ్ఛిఖం ధవళ సూక్ష్మతరోపవీతం
సంక్షిప్తవాల మనిలాత్మజ మాశ్రయామి ॥ ॥ ౪౭ ॥

పురస్తాద్గరుడ స్థానే హనుమాన్ ॥

వన్దేహనూమన్త మపిద్విహస్తం
తామ్రాననం సర్వనిభం సపుచ్ఛం ।
స్థితంచ కౌపీన ధరం కపీశం
ధృతాఞ్జలిం కుణ్డల శోభికర్ణమ్ ॥ ॥ ౪౮ ॥

వాయవ్యాం బలభద్రరామః ॥
శఙ్ఖాభం నీలవస్త్రం హలముసలధరం వామమేతరాభ్యాం ।
శఙ్ఖారావం కరాభ్యాం హయవర వహనం గాఢముద్బద్ధకేశం ।
వైశాఖే రోహిణీజం హయమయ విలసత్కేతు మాఖ్యాదిబీజం
తిష్ఠన్తంచ త్రిభఙ్గ్యా ఽ నిశమపి బలభద్రాభిధం రామమీడే ॥ ॥ ౪౯ ॥

"రామాయ । యదువరాయ । విష్ణవే । హలాయుధాయ ॥"
తద్దక్షిణే రేవతీ ॥
పద్మం దక్షిణం పాణినోపదధతీం పద్మ ప్రభారేవతీం
పద్మాచ్ఛాదవతీం తతాపరకరాముచ్చై ర్నిబద్ధాలకాం ।
తైష్యే పుష్యభ సంభవాం సువదనాం రేవాద్య బీజాంభజే
తాట ఙ్కాఙ్గద నూపుర ప్రభృతిభి ర్భూషాభిరుద్భాసితామ్ ॥ ॥ ౫౦ ॥

"రేవత్యై । ఇన్దిరాయై । లక్ష్మ్యై । రామప్రియాయై ॥"
ఐశాన్యాం కృష్ణః ॥
శ్యామాభం రక్తచేలం త్రిణతమభినవం బర్హి బర్హావచూడం
భామా రుక్మిణ్యధీశం విహరణ రసికం శ్రావణే రోహిణీజం ।
యష్టిం పాణావవామేదధతమితరదోః కూర్పరే సత్యభామా
మాలమ్బ్యాసీన మీడే గ్రథిత కచభరం కృష్ణమత్యన్త రమ్యమ్ ॥ ॥ ౫౧ ॥

"బ్రహ్మబీజం హృది న్యస్య ప్రణవైరథ వేష్టయేత్ ।
ఏవంతు బీజసహితం కృష్ణరూపం విచిన్త్యచ ॥
"కృష్ణాయ । పుణ్యనారాయణాయ। వటపత్రశాయినే । త్రిదశాధిపతయే"
తద్దక్షిణే రుక్మిణీ ॥
రుక్మాభాం ధవళామ్బరాం సరసిజం వామేకరేబిభ్రతీం
కృత్వా దక్షిణ మాతతం స్థితవతీ ముద్బద్ధ ధమ్మిల్లకాం ।
నామాద్యక్షర బీజ మఞ్జుల ధరాం హారాది భూష్యోలాం
ధ్యాయేద్దక్షిణత ః ప్రియస్యకమలా చిహ్నాన్వితాం రుక్మిణీమ్ ॥ ॥ ౫౨ ॥

'రుక్మిణ్యై । సున్దర్యై । పవిత్ర్యై । కృష్ణవల్లభాయై ॥"

వామే సత్యభామా ॥

ఉచ్చై ర్బద్ధకచాం కరేవిదధతీం వామేతరే హల్లకం
విస్తీర్ణా న్యకరాం సబీజసహితాం రక్తాంశుకాం శ్యామలాం ।
ఉన్మీలన్మణి నూపురాది వివిధాలఙ్కార రమ్యాకృతిం
భామాం సత్యపదాదిమాం నతజనత్రాణాధృతామాశ్రయే ॥ ॥ ౫౩ ॥

"సత్యభామాయై । సత్యై । సన్నత్యై । క్షమాయై ॥"

దేవస్య దక్షిణే గోపాలః ॥

రక్తాభో వేణు హస్తో ధవళపటధరో వాహపత్రధ్వజశ్రీ
ర్జాతో మాఘేచమాసే ప్రవరగుణయుతో వారుణే హంసరాజ ః ।
గోపీనాధస్సదా ఽవ్యాత్సతత నరహరి ధ్యానయుక్తో గబీజో
గోపాలో భూషితాఙ్గో ముకుళ కరపుటో దక్షిణే చోత్తరాస్యః ॥ ॥ ౫౪ ॥

'గోపాలాయ । సర్వనాధాయ । కృష్ణసఖాయ । సర్వాధ్యక్షాయ ॥"

వామే శ్రీదామా ॥

శ్రీదామా కంకునీలః సితపట సహితో వాహపత్రధ్వజాఢ్యః ।
పూర్వాషాఢర్క్ష జాతో ద్విభుజ పరివృతో విష్ణుచిన్తాపరశ్చ ।
శ్రీబీజో వేణునాదః కరపుటసహితః ప్రోష్ఠపూర్వే పదే ఽస్మి,
న్మాసే జాతో ఽథ గోపీపతిరవతు లసద్దక్షిణాశాముఖశ్చ ॥ ॥ ౫౫ ॥

"శ్రీదామ్నే । పుణ్యరూపాయ । పుణ్యాత్మకాయ। దేవసఖాయ ॥"

రాజగోపాల విశేషః ॥

బిభ్రద్దక్షిణ పాణినా బహువిధైః పుష్పైః కృతం దణ్డకం
భూమ్యుత్తంభిత హేమయష్టి శిరసిన్యస్తాన్య హస్తామ్బుజః ।
నానారత్న విరాజమాన మకుటో దివ్యాఙ్గ రాజోజ్జ్వలః
పాయాన్మాం సహ (భీష్మరాజ) విష్ణుచిత్త సుతయా శ్రీరాజగోపాలకః ॥౫౬॥
వామ పార్శ్వేగరుత్మన్తం, దక్షిణే రుక్మిణీం తథా
గరుడం పూర్వవత్కుర్వా త్సర్వాభరణ భూషితమ్ । ఇతి "వర్ణాధికారే"
నామాని పూర్వవత్ ॥

దక్షిణే గోదా ॥

ధమ్మిల్ల ముద్వహన్తీం
దక్షిణకర విధృత పుల్లకల్హారాం ।
శుచిమాసి ఫల్గునీ జాం
తతవామకరాం భజామహే గోదామ్ ॥ ॥ ౫౭ ॥

విష్ణుచిత్త సుతాయై । గోదాయై । రుక్మిణ్యై । విష్ణువల్లభాయై ॥"

వామభాగే తార్క్ష్యః ॥

తార్క్ష్యాంశం హరివామ భాగవసతిం పక్షద్వయాలఙ్కృతం
కోటీరాఙ్క శిరస్కముజ్వల మహాభూషం విబీజాన్వితం ।
వక్షోభాగ కృతాఞ్జలిం కనకసచ్ఛాయం సపీతామ్బరం
వన్దే సున్దర నామకం సకరుణం తిష్ఠన్త మర్ఘాసనే ॥ ॥ ౫౮ ॥

"సున్దరాయ । విహగాయ । కృష్ణవాహనాయ । తార్క్ష్యాయ ॥"
" వామభాగే గరుత్మన్తం గోపాలకమథాపివా ।
గరుడం పూర్వ వత్కుర్యా ద్గోపాలం గోపవేషకమ్ ॥ "ఇతిఖిలే" ॥

నవనీతనటస్య ॥

ఉత్తాన ప్రజానాపసవ్య చరణం తద్భిన్నమాకుఞ్చ్య వై
తిష్ఠన్తం నవనీతహస్త మఖిలై ర్భూషాదిభిర్భూషితం ।
తిర్యక్సారిత వామబాహు మభయం హస్తేఽపసవ్యేసదా
కుర్వన్తం గతవస్త్రముద్యత కచగ్రన్థించ కృష్ణంభజే ॥ ॥ ౫౯ ॥

"నవనీతనటాయ । కృష్ణాయ । దేవకీసుతాయ । బాలరూపిణే ॥"
అపిచ ॥

ధ్యాయామ్యుద్ధృత దక్షిణాఙ్ఘ్రి మవనౌ నిక్షిప్త పాదాన్తరం
బాహుం వామమృజుం వితత్య దధతం హైయఙ్గవీనంపరే ।
ఉన్మీలన్మణి కిఙ్కిణీ ఘణఘణ న్మధ్యం కిశోరాకృతిం
కృష్ణం కాఞ్చన నూపురాఞ్చిత పదం మన్దస్మితాలఙ్కృతమ్ ॥ ౬౦ ॥

నామాని పూర్వవత్ ॥

వేణునాదస్య ॥

వ్యత్యస్యాఙ్ఘ్రితలం స్థితో భువి కరాభ్యాం శఙ్ఖచక్రేవహ

న్న న్యాభ్యామవలమ్బ్య వేణుమనిలై రాపూరయన్వక్త్రజైః"
కిఞ్చిత్కాఞ్చిముఖామ్బుజస్సునయనో రమ్యత్రిభఙ్గీస్థితః
పిఞ్ఛాపీడధర ః కృపామయతనుః కృష్ణో దిశేన్మఙ్గళమ్ ॥ ॥ ౬౧ ॥

"కృష్ణాయ । వేణధరాయ ।జగన్మోహనాయ । త్రిదశాధిపాయ ।"
కాళియమర్దనస్య ॥
ఉద్య త్కాళియనామపన్నగఫణానృత్య త్పదామ్భోరుహ
స్త ద్వాలోర్ధ్వ వికృష్య దక్షిణకరో బిభ్రత్పరేణాభయం ।
వక్త్రోత్తమ్భిత నీలకున్తల లసద్బర్హస్త్ర సత్త ద్వధూ
మౌళి స్థాఞ్జలి బన్ధ యాచిత శమః కృష్ణస్స పుష్ణాతునః ॥ ॥ ౬౨ ॥

"కాళియమర్దనాయ । కృష్ణాయ । గోపాలాయ । వటపత్రశాయినే ॥"
"అన్యేషాం రూపాణాం తత్కర్మనామ సంయోజ్యార్చయేత్॥ ॥ఇతిఖిలే ॥
గోవర్ధన ధరస్య ॥
చక్రశఙ్ఖ గిరిపద్మ విరాజ
త్పాణి పల్లవ ముదగ్రఘనాభం ।
రక్షితార మథగోనికరాణాం
కృష్ణ మిన్ద్ర ముని నారదవన్ద్యమ్ ॥ ॥ ౬౩ ॥

జ్ఞాన గోపాలః ।
పీతామ్బరోద్వేష్టిత గాత్రయష్టిం
విజ్ఞాన ముద్రాన్విత పాణి పద్మం ।
సవేణుమాసఞ్జిత కిఙ్కిణీకం
కృష్ణం భజే రక్షిత యోగిబృన్దమ్ ॥ ॥ ౬౪ ॥

సన్మోహన గోపాలః ॥
పుణ్డ్రేక్షు చాపాఙ్కుశ వేణునాద
శఙ్ఖారి పుష్పేషు భుజాష్టకం తం ।
స్వర్ణ ప్రభం మన్మథ గోప మీడే
లక్ష్మీహృతార్ధాఙ్గ మహం మురారిమ్ ॥ ॥ ౬౫ ॥
సన్మోహన గోపాలాయ ॥

"పశ్చిమోత్తర భాగేకల్కీ ('కర్కీ)"
కల్కీతురఙ్గవదనః కరకమలగృహీత శఙ్ఖరథచరణః ।
అపరమపిచాది మూర్తే ర్లక్ష్మ భజన్ భవతు బోధలక్ష్యేనః ॥ ॥ ౬౬ ॥
'కల్కిణే । విష్ణవే । కామరూపిణే । సంహారాత్మకాయ ॥"

అపిచ ॥
వపుషి మనుజ మశ్వం సమ్ముఖే నీలవర్ణం
భయజనక మజస్రం ఖేట శఙ్ఖారి ఖడ్గైః।
విలసిత కరపద్మం తం హయగ్రీవమీడే
నతసురకుల మౌళిస్రక్ఛటాలఙ్కృతాఙ్ఘ్రిమ్ ॥ ॥ ౬౭ ॥

హయగ్రీవ విశేష ః ॥
హయగ్రీవం ధ్యాయామ్యతి వికసిత శ్వేతకమలే
సమాసీనం జానూపరితల నివిష్టాఙ్ఘ్రి కమలం ।
శరజ్జ్యోత్స్నా శుభ్రం దధతమధ పద్మాక్ష వలయం
వహన్తం తం యోగా దపర మధతత్పట్ట మనలమ్ ॥ ॥ ౬౮ ॥

విద్యాధీశానముద్యత్కనకరుచిభరం నీరజాతాక్షమాలాం
దోర్భ్యాం ధర్తార మత్యద్భుతతర విభవం పుస్తకంచాధిదేవం ।
రాకాశ్వేతాంశుకాన్తిం మృదుహయవదనం శఙ్ఖచక్రే ద్వయాభ్యాం
సమ్య క్సంభూషితాభ్యాం కరసరసిరుహైర్ధారయన్తం త మీడే ॥ ౬౯ ॥
కనకద్రుమ మూలభద్రపీఠే
నివసన్తం శశిభం తురఙ్గవక్త్రం ।
అమృతాక్ష సుపుస్తకుణ్డికాఢ్యం
కలయేచేతసి విశ్వరూప సంజ్ఞమ్ ॥ ॥ ౭౦ ॥

"దశావతారాణామాలేఖ్య దేవతా ఽవరణ దేవతాశ్చ
నలిఖ్యన్తే గ్రన్థ విస్తర భయాత్ ॥"

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం
దశావతార ధ్యానభేదోనామ
నవమస్తబకః

-- ౦ --

శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః ।

ధ్యానముక్తావళ్యాం

దశమస్తబక ప్రారంభః

ఆదిమూర్తేః ॥

శేషోత్సఙ్గే నిషణ్ణో మృదుచరణవరం దక్షిణం సంప్రసార్య
స్థానే వామంనికుఞ్చ్య ప్రసృతకరవరం జానుశీర్షేచవామం ।
దక్షం సన్యస్య శేషేహ్యుపరి ధృతఫణైః పఞ్చభిశ్చాదిమూర్తి
శ్శఙ్ఖం చక్రంచ సర్వాభరణ మథదధచ్ఛన్నకోవిద్రుమాః ॥ ॥ ౧ ॥

"ఆదిమూర్తయే । అమితమహిమ్నే । అత్యన్తాద్భుతాయ ।సర్వాధారాయ'
నాగరాజస్య పూర్వవత్ ॥
మానుషవాసుదేవస్య ॥

శ్యామాభం ద్విభుజం కిరీటరుచిరం శఙ్ఖారి రాజత్కరం
రాజీవాయత లోచనం వికసితామ్భోజో పరిస్థాయినం ।
శ్రీవత్సాఙ్కితవక్షసం పరిలసద్రాకేందు బింబాననం
ధ్యాయామో హృదివాసుదేవమితరై ర్విష్ణోర్గుణైరన్వితమ్ ॥ ॥ ౨ ॥

"వాసుదేవాయ । యదువరాయ । శ్రీమితాయ । పురుషోత్తమాయ ॥"
దేవస్య దక్షిణే రుక్మిణీ ॥

పద్మస్థామవకుఞ్చ్య దక్షిణపదం సుస్థాప్య వామం పదం
శ్యామాభాం వరదాయి దక్షిణకరాం విస్తార్య హస్తాన్తరం ।
రక్తాచ్ఛాదవతీం ప్రసూన విలసత్పాలోర్ధ్వ భాగాం హృది
ధ్యాయామో ఘన పీవరస్తనభరాం భూషోజ్జ్వలాం రుక్మిణీమ్ ॥ 3 ॥

"రుక్మిణ్యై । సున్దర్యై । దేవ్యై । మహాలక్ష్మ్యై ॥"
తద్దక్షిణే బలభద్రః ॥

అభయప్రద దక్షిణ హస్తం
స్థితముద్దేశక వామహస్తమీడే ।

అఖిలాభరణైరలంకృతాఙ్గం
బలభద్రం నత భద్రదాన దక్షమ్ ॥ ॥ ४ ॥

'రామాయ । యదువరాయ । వీరాయ । హలాయుధాయ ॥'
దక్షిణ పార్శ్వే బ్రహ్మ ॥
భూతాకార ః కనక సమరుచివాన్ మహాన్తం కటకమివవహన్ ।
హస్తే ఽన్యస్మిన్నభయ కృదవతా ద్బ్రహ్మ యక్షేశ దిగభిముఖః ॥ ॥ ५ ॥

'బ్రహ్మణే । ప్రజాపతయే । పితామహాయ । హిరణ్య గర్భాయ ॥'
దేవస్యోత్తరే ప్రద్యుమ్నః ॥
ప్రద్యుమ్న మీడే వరదాయ దక్షిణ
స్వపాణినాన్యేన కటితటం స్పృశన్ ।
సస్యావళి శ్యామ మశేష భూషణై
రలఙ్కృతాఙ్గం ద్విభుజంచ సున్దరమ్ ॥ ॥ ६ ॥

'ప్రద్యుమ్నాయ । స్వరూపాక్షాయ । మదరాశయే । మహాబలాయ ॥'
ఉత్తర భిత్తి పార్శ్వే దక్షిణాభిముఖో ఽ నిరుద్ధః ॥
ప్రవాళ శ్రీ గర్వచ్ఛిదుర మనిరుద్ధం స్వమహసా
కరం వామం కట్యాం నిదధత మథాన్యే న వరదం ।
రణన్మఞ్జీ రాంఘ్రిం మణిమయ సరస్ఫూర్జ దురసం
కిరీట ప్రాన్తో ద్యన్మణి కిరణ సన్నద్ధ నిటలం ॥ ॥ ७ ॥

'అనిరుద్ధాయ । మహామతయే । వైరాగ్యాయ । సర్వతేజో మయాయ॥''
తత్ప్రాచ్యాం సామ్బః ॥
శ్యామలం శమన దిఙ్ముఖమీడే
దక్షిణేన వరదం స్వకరణే
వామహస్త సముపాత్త కటీకం
సామ్బమాభరణినం ద్విభుజాఢ్యం ॥ ॥ ८ ॥

"సామ్బాయ । సుఖాయ । సమృద్ధాయ । సామగాయ ॥"
"ఏతేషాం పృథక్పృథ క్కౌతుక బిమ్బాని కారయేత్ ।

"అథవా బ్రహ్మపదమధ్యే చతుర్భుజం విష్ణుమేవ కౌతుక
బిమ్బం స్థాపయే దేవం మానుషవాసుదేవ **"ఇతికాశ్యపః ॥"**
క్రియే ॥
కౌతుకంపఞ్చ బేరాణా మేకమేవయథాభవేత్ ।
తథాతు వాసుదేవంచ సఙ్కర్షణ మితి బ్రువన్ ॥

ప్రద్యుమ్నం సామ్బమిత్యుక్త్వా సానిరుద్ధమితి బ్రువన్ ।
తతః పఞ్చసు ఆవాహ్య సమభ్యర్చ్య యథావిధి ॥
కౌతుక వాసుదేవస్య ॥
రుక్మిణ్యా రతిలమ్పట : కరయుగేశఙ్ఖం రథాఙ్గం వహన్
కట్యాసఞ్చిత వామపాణి రపరే పాణౌవరం ధారయన్ ।
బిభ్రన్మూర్ధ్ని జటాకలాపమకుటం విష్ణో ర్గుణైశ్చేతరై
ర్యుక్తః కౌతుకవాసుదేవ ఇతి విఖ్యాతో హరిఃపాతునః ॥ ॥ ౯ ॥

"వాసుదేవాయ । సఙ్కర్షణాయ । ప్రద్యుమ్నాయ । సామ్బాయ ॥
అనిరుద్ధాయ ॥"
దక్షిణే రుక్మిణీ ॥
పద్మాలఙ్కృత వామపాణి రపరం విస్తార్య హస్తం స్థితా
దేవీ దైవిక వల్లభా మృదురణన్మఞ్జీరపాదామ్బుజా ।
తాటఙ్కద్యుతి చారుగణ్డ ఫలకాహారాభి రామస్తనీ
శ్యామాశ్రీ గుణసంయుతా మకుటినీ ధ్యేయాసదారుక్మిణీ ॥ ॥ ౧౦ ॥

నామాని పూర్వవత్ ॥
దైవికం వాసుదేవంతు ప్రవక్ష్యామ్యానుపూర్వశః ।
సోమచ్ఛన్ద విమానంవా బ్రహ్మరత్న మథా పివా ॥ ॥ ఇతి ఖిలే ॥
ఏవం మానుషముద్దిష్టం దైవకంతు ప్రవక్షతే ।
విష్ణ్వాది పఞ్చమూర్తీనాం శ్రియంచేతి మహీమితి ॥ ॥ ఇతి ఖిలే ॥
దైవిక వాసుదేవస్య ॥
వన్దే దైవిక వాసుదేవ మితరైర్వి ష్ణోర్గుణైరన్వితం
శ్యామంరత్న కిరీట కుణ్డల ధరం పీతామ్బరాచ్ఛాదితం ।

రాకాచంద్రనిభాననం సువిలసచ్ఛృఙ్గారి రాజత్కరం ।
కట్యాసఙ్చిత వామపాణి మపరే పాణౌ పరంబిభ్రతం ॥ ॥ ౧౧ ॥

మరీచినోక్తాని నామాని లిఖ్యన్తే ॥
భద్రేశాయ । పుణ్యమూర్తయే । వాసుదేవాయ । పుణ్యాత్మకాయ।
దక్షిణే శ్రీః
రక్తాభాం ద్విభుజాం సురక్తవనజం వామేకరే బిభ్రతీం
కక్ష్యాబద్ధ విరాజిత స్తనయుగాం క్షౌమామ్బరాచ్ఛాదితాం ।
కోటీరాది సమస్త భూషణలస త్తారావళీ శోభితాం ।
లక్ష్మీం ధీరమణిస్వనాం కలయతాం విష్ణోస్సమీపం శ్రితామ్ ॥ ।౧౨ ॥

నామాని పూర్వవత్ ॥
వామే మహీ ॥
శ్యామాం కిరీటాది విభూషణోజ్జ్వలాం
రక్తామ్బరాం బాహు యుగాభిరామాం ।
రక్తోత్పలాలఙ్కృత దక్షపాణిం
శఙ్ఖస్వనాం భూమిమహం భజామి॥ ॥ ౧౩ ॥

నామాని పూర్వవత్ ॥
దక్షిణే బల భద్రః ॥
నీలపటం సితవర్ణం
హలముసలాభ్యాం విశోభిహస్తయుగం ।
రేవత్యారమణం
బలభద్రంనౌమి రాజిత కిరీటినమ్ ॥ ॥ ౨౪ ॥

"బలినే । హలధరాయ । నాగరాజాయ । సఙ్కర్షణాయ ॥"
దక్షిణే ప్రద్యుమ్నః ॥
పీతామ్బరం కుఙ్కుమ శోణవర్ణం
ప్రద్యుమ్న మాత్త క్షురికం కరేణ ।
సవ్యేతరేణాన్య కరాత్త మధ్యం
తం రోహిణీకాన్త మహం భజామి ॥ ॥ ౧౫ ॥

'రోహిణీ పతయే - ప్రద్యుమ్నాయ । వీరాయ । బలశాలినే ॥'
దక్షిణే ఉత్తరాభిముఖో విరిఞ్చిః ॥
హేమాభం చతురాననం కరయుగేకుణ్డ్య క్షమాలాధరం
హస్త ద్వన్ద్వకృతాఞ్జలిం మణిమయాలఙ్కార యుక్తం సదా ।
నానారత్న విరాజమాన వపుషం సావిత్రికా సేవితం
బ్రహ్మాణం శ్రుతి ఘోషలోల మనిశం కూర్చధ్వజం భావయే ॥ ॥ ౧౬ ॥

నామాని పూర్వవత్ ॥
దేవస్య వామపార్శ్వే అనిరుద్ధః ॥
కరధృత ఖేటక ఖడ్గం ప్రవాళ శోభం రథాపతిం వన్దే ।
పుష్పాంశుకమనిరుద్ధం నానారత్నాది నిర్మిత భూషణమ్ ॥ ॥ ౧౭ ॥

పురుషాయ । సత్యాయ । అచ్యుతాయ । అనిరుద్ధాయ ॥
తద్వామే సామ్బ ః ॥
నీలచ్ఛవిం శ్వేతపటం ద్విబాహు
ముద్దేశ్య సవ్యేతర పాణిమన్యే ।
దణ్డం దధానం కర నీరజాతే
సామ్బం నమామీన్దు కరీ పతిం తం ॥ ॥ ౧౮ ॥

'సామ్బాయ । జామ్బవతీసుతాయ । భద్రాయ । సున్దరాయ॥"
"తత్ర ద్దక్షిణ పార్శ్వే తత్ర ద్దేవీం ధ్యాత్వా సమర్చయేత్ ॥"
రేవతీ రోహిణ్యౌ ॥
రక్తాభాం బలభద్రదేవవనితాం తాం రేవతీం రోహిణీం
ప్రద్యుమ్నస్య వధూంచ నీలకిరణాం శ్యామప్రభాం తాం రథాం ।
మూర్ధ్నానౌమ్యనిరుద్ధ దేవవనితాం పీతాంచ సామ్బాఙ్గనాం
రమ్యామిన్దుకరీం ప్రసారితభుజాం పద్మైకహస్తామిమామ్ ॥ ౧౯ ॥

"సర్వాఏకర్త్యా ఽర్చ యేదితికాశ్యపః ॥"
సామ్బస్యవామే దక్షణాభిముఖో గరుడః ॥
హేమాభం ద్విభుజం కృతాఞ్జలిమహం కోటీర భూషాదిమైః
రత్నైశ్చాపి విరాజితం శుకగరుచ్ఛాయోపమాచ్ఛాదనం ।

శుద్ధేశం శ్రుతి ఘోష పక్షయుగళం గుఞ్జాభం నేత్రంగరు
త్మన్తం కిఙ్కిణీ జాల యుక్తరశనం చూడధ్వజం భావయే ॥ ॥ ౨౦ ॥
"ఇతి మరీచి ః ॥"

లక్ష్మీనారాయణ విశేష ః ॥

హస్తే బిభ్రత్సరసిజగదా శఙ్ఖచక్రాసి విద్యా
పద్మాదర్శౌ కనకకలశం మేఘ విద్యుద్విలాసం ।
వామోత్తుఙ్గ స్తనమవిరళాకల్ప మాశ్లేష భోగా
దేకీ భూతం వపురవతునః పుణ్డరీకాక్ష లక్ష్మ్యోః ॥ ॥ ౨౧ ॥

"యఏవం ధ్యాయన్తి ప్రతిదివసమేతాన్ సురగణాన్
జగన్నేతుః శౌరేర్జగతి బహుమానం దధతితే ।"
"ఇదం కిం వక్తవ్యం యదిచ పరిపశ్యన్తి త ఇమాన్
హరే రంశాన్మ ర్త్యో భజతి హరిసాయుజ్య పదవీమ్ ॥ ॥ ౨౨ ॥

"దృష్ట్వా వర్ణాధికారం భృగుముని రచితం తత్ర తత్రైషదీష
ద్వాక్య ప్రాయాం మరీచేః కృతిమపి నిఖిలా మన్తతో వీక్ష్య సమ్యక్ ॥"

గ్రన్థపద్యస్వరూపః కృత ఇహ హి మయా ధ్యానముక్తావళీతి
శ్రుత్వానన్దన్తు సన్తస్సచ పునరమునా ప్రీయతాం రామచన్ద్ర ః ॥ । ౨౩ ॥

బాలానాం బోధనార్థాయ ధ్యానం కిఞ్చి త్ప్రదర్శితం
అధికారేషు సర్వేషు సన్తిధ్యానానికోటిశః ॥ ॥ ౨౪ ॥

ఇతి శ్రీవైఖానసే ధ్యానముక్తావళ్యాం
మూర్త్యాది మానుష దైవిక వాసుదేవ
ధ్యాన భేదోనామ దశమః స్తబకః

గ్రన్థశ్చాయం సమాప్తః

-- ० --